

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Ladislav JIROUŠEK

Rozvojový potenciál obcí Chrudimska

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Ladislav Jiroušek (R120208)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Rozvojový potenciál obcí Chrudimska

Title of thesis: The development potential of municipalities Chrudimsko

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Rozsah práce: 102 stran

Abstrakt: Tato diplomová práce má za úkol zhodnotit rozvojový potenciál obcí Chrudimska pomocí analýzy statistických dat a empirického výzkumu v podobě dotazníkového šetření. Součástí práce je dále SWOT analýza, která poukazuje na silné a slabé stránky regionu a příležitosti a hrozby.

Klíčová slova: region, obec, regionální rozvoj, Evropská Unie

Abstract: This thesis is to assess the development potential of municipalities Chrudimsko using statistical data analysis and empirical research in the form of a questionnaire survey. Part of this work is the SWOT analysis, which highlights the strengths and weaknesses of the region and the opportunities and threats.

Key words: region, municipality, regional development, European Union

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D. a uvedl veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 4. ledna 2015

.....
Bc. Ladislav Jiroušek

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu diplomové práce doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za odborné rady a připomínky při tvorbě této práce. Dále bych rád poděkoval účastníkům empirického šetření, kteří přispěli k vypracování této diplomové práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ladislav JIROUŠEK**
Osobní číslo: **R120208**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Rozvojový potenciál obcí Chrudimska**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je geograficky zhodnotit potenciál obcí Chrudimska (SO ORP Chrudim). Autor se ve své práci bude opírat jak o znalosti uplatňování regionální politiky v České republice, tak kriticky zhodnotí možnosti rozvoje obcí vlastními aktivitami. Pro tyto účely využije širokého spektra informací a publikací, které byly k předmětnému tématu zpracovány (např. odborné statě, různého druhu regionální analýzy apod.) Hodnocení se bude opírat o dynamické změny, které nastaly v zájmovém území Chrudimska v uplynulých dvaceti letech. Kromě statistických dat budou pro analýzy využity rovněž data empirická, tj. která vzejdou z dotazníkového šetření, které provede autor. Závěrem bude prezentována SWOT analýza a diskuze k výsledkům.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BARTOŠOVÁ, Anna, ZÍVALA, Zdeněk. Situační analýza integrované strategie rozvoje regionu Zábřežsko: na období 2007 - 2013. Šumperk
BINEK, Jan, et al. Venkovský prostor a jeho oživení. Brno: Georgetown 2007
BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, Jan. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Praha: Karolinum, 2002
LÉON, Yves. Rural Development in Europe: a research frontier for agricultural economists. European Review of Agricultural Economics. 2005
PĚLUCHA, Martin et al. Rozvoj venkova v programovacím období 2007 - 2013 v kontextu reformem SZP EU. Praha, IREAS, 2006
WOKOUN, René et al. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008
WOLF, Petr. Problémové oblasti regionálního rozvoje Zábřežska a jejich řešení. Olomouc, 2012
GALVASOVÁ, Iva, BINEK, Jan, CHABIČOVSKÁ, Kateřina, HOLEČEK, HALÁSEK, Dušan. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno : Georgetown, 2007
Odborné časopisy: Regionální studia, Sociologický časopis, Urbanismus a Územní rozvoj a jiné

Vedoucí diplomové práce: **Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **18. prosince 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

| | |
|--|----|
| 1 ÚVOD..... | 8 |
| 2 CÍLE PRÁCE A METODIKA | 9 |
| 3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA | 11 |
| 3.1 Regionální rozvoj..... | 11 |
| 3.2 Regionální politika..... | 12 |
| 3.3 Venkovský prostor | 13 |
| 3.4 Rozvoj na úrovni obcí | 14 |
| 4 ZÁKLADNÍ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ..... | 16 |
| 5 SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA ÚZEMÍ | 18 |
| 5.1 Obyvatelstvo | 18 |
| 5.1.1 Vývoj počtu obyvatel..... | 18 |
| 5.1.2 Pohyb obyvatel..... | 21 |
| 5.1.3 Struktura obyvatelstva podle věku..... | 22 |
| 5.1.4 Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva..... | 24 |
| 5.1.5 Vzdělanostní struktura obyvatelstva | 25 |
| 5.2 Trh práce..... | 27 |
| 5.3 Zemědělství..... | 32 |
| 5.4 Průmysl | 34 |
| 5.5 Služby a cestovní ruch | 38 |
| 5.6 Dopravní dostupnost a obslužnost | 41 |
| 6 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ | 47 |
| 7 ČLENSTVÍ OBCÍ V ZÁJMOVÝCH SKUPINÁCH | 63 |
| 8 SWOT ANALÝZA A ZHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU | 71 |
| 9 ZÁVĚR..... | 75 |
| 10 SUMARRY..... | 76 |
| 11 ZDROJE A LITERATURA..... | 77 |
| 12 SEZNAM PŘÍLOH..... | 86 |

1 ÚVOD

Rozvojový potenciál regionu lze rozdělit na několik typů, například na potenciál *lidský*, který vyjadřuje možnost využití lidských zdrojů území, kde se tyto zdroje projevují v nejrůznějších rolích a pozicích, při občanském, pracovním, nebo společensko kulturním působení. Dále potenciál *ekologický*, neboli krajinný, který je dán sladěním lidské a přírodní složky krajinné sféry, a projevuje se udržitelností, estetickou krásou a zejména zachováním určitých specifických krajinných a přírodních charakteristik, a také *rekreační* potenciál, který vyjadřuje, jak je obec, či region vhodný pro aktivní odpočinek, nebo tělesnou a duševní činnost, kterou člověk využívá ve svém volném čase (Binek a kol., 2007)

Zhodnocení rozvojového potenciálu regionu, v tomto případě správního obvodu obce s rozšířenou působností Chrudim, bylo hlavním cílem této diplomové práce, stejně jako poskytnou náhled na problémy, které v současné době tento region zatěžují a v určité míře se pokusit o nástin jejich řešení. Práce je rozdělena do několika částí. V úvodní části se autor věnuje metodice, která byla v práci využita a dále vymezuje teoretický rámec, jenž byl vstupem do problematiky, skrze rešerši literatury, která se regionálním rozvojem a politikou zabývá. V závěru rešeršní části se autor věnuje vymezení venkovského prostoru a aktérům rozvoje. Stěžejní část práce má analytický charakter, kde se autor věnuje hodnocení zemí skrze socioekonomické charakteristiky obyvatelstva, sektorům hospodářství a hodnocení obcí z pohledu dopravní dostupnosti a obslužnosti. Dílčím cílem práce byl empirický výzkum v podobě dotazníkového šetření provedeného mezi představiteli obcí – starosty a místostarosty. Data získaná z tohoto šetření byla využita v samostatné kapitole jako doplnění a potvrzení poznatků získaných v socioekonomické analýze. Šetření mělo také ukázat problémové oblasti jednotlivých obcí, charakterizovat obyvatelstvo z pohledu zájmu o rozvoj jejich obce a přístup jednotlivých obcí k čerpání dotací. Následující kapitola se věnovala popisu zájmových skupin, působících na sledovaném území, jež budou mít v nastávajícím programovém období hlavní slovo při rozvoji území a čerpání financí ze strukturálních fondů. V závěru práce byla zpracována SWOT analýza, v níž byly veškeré poznatky z předešlých kapitol shrnuty.

2 CÍLE PRÁCE A METODIKA

Cílem této diplomové práce je zhodnotit území SO ORP Chrudim z hlediska rozvojového potenciálu a poukázat na problémy, které obce v tomto území zatěžují. Hodnocení se opírá o dynamické změny, které v území nastaly v posledních dvaceti letech, a kromě statistických dat budou pro účely analýzy využity i data empirická, která vzejdou z dotazníkového šetření. V úvodu práce provedl autor analýzu odborné literatury, zabývající se regionálním rozvojem, regionální politikou a rozvojem venkovských oblastí.

Při plnění prvního dílčího cíle této práce byla provedena socioekonomická analýza sledovaného území, vycházející především ze statistických dat jednotlivých obcí regionu. Tato analýza se zaměřila na charakterizování obyvatelstva, průmyslu, služeb a dopravy. Charakteristiky sledovaného území byly poté komparovány s vyššími územními celky, a to Pardubickým krajem a Českou republikou. K naplnění dalšího dílčího cíle byl proveden empirický výzkum v podobě dotazníkového šetření mezi starosty jednotlivých obcí regionu. Šetření poukázalo na některé problémové oblasti, které mohou rozvoji jednotlivých obcí bránit, potvrdilo některé výsledky vzešlé ze socioekonomické analýzy a přineslo několik návrhů řešení současného stavu financování obcí.

Dílčím cílem této práce bylo dále zpracování SWOT analýzy, tedy analýzy silných a slabých stránek regionu, příležitostí a hrozeb. Analýza vycházela jak ze statistických dat získaných v rámci analýzy statistických dat, tak z výsledků dotazníkového šetření.

Metodika práce – obyvatelstvo

Analýza obyvatelstva sledovaného regionu se opírala o několik ukazatelů. Prvním z nich byly hrubá míra porodnosti (hmp) a hrubá míra úmrtnosti (hmú). Jedná se o jednoduché ukazatele, vyjadřující počet narozených/zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu obyvatelstva. Dalším ukazatelem byl index stáří, udávající poměr mezi předproduktivní a poproduktivní složkou obyvatelstva. Předproduktivní složku obyvatelstva tvoří lidé ve věku 0 – 14 let, poproduktivní složku tvoří osoby starší 65 let. Souhrnným ukazatelem, charakterizujícím obyvatelstvo z hlediska vzdělanostní

struktury, je index vzdělanosti, daný vzorcem $S = \frac{u_1}{u} + 2 \cdot \left(\frac{u_2}{u}\right) + 3 \cdot \left(\frac{u_3}{u}\right) + 4 \cdot \left(\frac{u_4}{u}\right)$, kde u = počet obyvatel starších 15 let, u_1 = počet obyvatel se základním vzděláním, u_2 = počet obyvatel se středoškolským vzděláním bez maturity, u_3 = počet obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou a u_4 = počet obyvatel vysokoškolsky vzdělaných.

Metodika – dopravní poloha obcí a dopravní obslužnost

Při hodnocení dopravní polohy obcí bylo využito metodiky uvedené v publikaci *Venkovský prostor a jeho oživení* od Binek a kol. (2007), ve které byla určována dopravní poloha obcí v SO ORP Znojmo.

Prvním krokem hodnocení bylo vymezení obcí nacházejících se v zázemí měst, která mají nejméně 10 tisíc obyvatel. Tyto obce mají vlivem blízkosti velkého centra obecně dobrou dopravní dostupnost, a proto jsou z hodnocení vyloučeny. Ve sledovaném území splňuje tuto velikostní podmínku pouze město Chrudim s cca 23 tisíci obyvateli. Zázemí kolem tohoto města bylo vymezeno na základě 2 kritérií:

- 1) vzdálenost obce od středu města Chrudim méně než 10 km
- 2) vyjíždějící za prací z obce do města z celkového počtu pracujících: 50,0 % a více / 45,0 – 49,9 % a nejméně 55 % vyjíždějících do města z celkového počtu vyjíždějících / méně než 45 %, ale v obci alespoň 500 obsazených pracovních míst a obousměrný pohyb za prací (z obce do města a naopak)

Zbývající obce, které nepatřili do zázemí, byly rozděleny do 3 kategorií, na obce s dobrou dopravní polohou, obce s průměrnou dopravní polohou a obce se špatnou dopravní polohou, na základě bodového ohodnocení. Toto ohodnocení vycházelo z přítomnosti předem stanovených dopravních prvků v jednotlivých obcích, které jsou blíže popsány v příloze. Dopravní obslužnost byla hodnocena prostým počtem spojení z jednotlivých obcí s městem Chrudim a to ve 3 časových úsecích: 5:00 – 9:00 směrem obec/město, 14:00 – 20:00 ve směru město/obec a 20:01 – 23:59 ve stejném směru, přičemž byl hodnocen běžný pracovní den.

Mapové výstupy prezentované v této práci byly vytvořeny v prostředí ArcGIS 10.1 s následným upravením ve Photoshop CS6. Výpočty a tvorba tabulek byla provedena pomocí tabulkového kalkulátoru Microsoft Excel 2010. Text v samotné práci byl tvořen v Microsoft Word 2010.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Regionální rozvoj

Problematika řešená v této diplomové práci umožňuje využití velkého množství dostupné literatury. Stěžejním zdrojem jsou publikace pojednávající o regionálním rozvoji, dokumenty zabývající se strategií rozvoje ČR a Pardubického kraje a další zdroje v tištěné a elektronické podobě. Zatímco ve světě se regionální rozvoj stal pro jednotlivé státy důležitým činitelem v 60. a 70. letech minulého století, v České republice je toto téma řešeno v 90. letech (Blažek, 1993, Wokoun, 1998) a později při vstupu České republiky do Evropské unie jako reakce na dotační politiku s cílem dosažení konkurenceschopnosti zaostalých regionů.

Dle Blažka (2011) lze za předchůdce teorií regionálního rozvoje považovat lokalizační teorie, které se vyznačovaly neoklasickým založením a jejichž cílem bylo nalezení faktorů ovlivňujících lokalizaci ekonomických aktivit. Tyto nejstarší pokusy pocházejí ze 17. a 18. století a za vrchol lze považovat studii von Thüna z roku 1826, která se věnovala pravidelnostem v rozmístění jednotlivých typů zemědělských aktivit. Regionální rozvoj inspirovaný neoklasickými přístupy lze časově vymezit od přelomu 20. a 30. let dvacátého století až do začátku 2. světové války, a označit ho jako první. Druhé období, tzv. keynesiánské, kde je typickým rysem teorií regionálního růstu význam poptávky po zboží vyráběné v regionu, vymezuje Blažek od počátku 50. let do poloviny 70. let, přičemž 60. léta jsou považována za období „zlatého věku“ regionální politiky. Zde se Blažek shoduje s Pikem (2006), který považuje 60. a 70. léta za důležité období, v němž se pohled na lokální a regionální rozvoj dramaticky měnil díky změnám ve struktuře ekonomických aktivit. V současnosti se nacházíme ve třetím období regionálního rozvoje, kde je na rozdíl od předchozích dvou období patrný eklectismus s výraznějším zastoupením institucionálních přístupů. Přesto, nebo možná právě proto neexistuje obecně uznávaná a využívaná definice regionálního rozvoje, ačkoliv se o ni mnoho autorů snaží. Např. Skokan (2003) považuje za regionální rozvoj soubor procesů, které se odehrávají na určitém území a přispívají k pozitivním změnám v socioekonomické úrovni na tomto území. Tomuto popisu do určité míry odpovídá i definice využitá ve Strategii regionálního rozvoje ČR (MČR, 2006), která regionální rozvoj považuje za růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života

jejich obyvatel. Z ekonomického hlediska byl regionální rozvoj definován Stimsonem (2006) jako aplikace ekonomických nástrojů a zdrojů dostupných v daném území, jejichž výsledkem je udržitelný rozvoj a požadované ekonomické výsledky regionu, které splní očekávání podnikatelské sféry, obyvatelstva i návštěvníků. Tento pohled částečně odráží i současnou snahu zapojení aktérů regionálního rozvoje – místní samospráva, podnikatelské subjekty a neziskové organizace.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, zájem českých odborníků o regionální rozvoj se zvýšil především v 90. letech 20. století, kdy vzniklo mnoho publikací. Hlavní oporu pro uchopení tématu hledal autor v publikaci od J. Blažka a D. Uhlíře (*Teorie regionálního rozvoje - kritika, nástin a implikace*; 2011), ze které již bylo v této kapitole citováno a která tvoří ucelený pohled na vývoj teorií regionálního rozvoje a regionální politiky od nejstarších pokusů o vysvětlení těchto fenoménů po současnou teorii a jejich aplikaci. Dalším dílem byl *Regionální rozvoj a jeho management v České republice* od Reného Wokouna (2007), které se již zabývá konkrétními případy regionálního rozvoje na území České republiky a managementem regionálního rozvoje na úrovni krajů a obcí s rozšířenou působností, a je tedy pro tuto práci velmi přínosné, stejně jako další publikace od téhož autora: *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování* (2008), které stejně jako dílo od Blažka nabízí teoretický náhled do problematiky regionálního rozvoje.

3.2 Regionální politika

Univerzální a všeobecné uznávaná definice regionální politiky nebyla dosud vytvořena, přesto se množství autorů a institucí o tuto definici pokoušelo. Dle Skokana (2003) je regionální politika reakcí na meziregionální rozdíly, tzv. disparity, které byly podmíněny historickým vývojem. Tím byly položeny základy pro existenci tzv. problémových regionů. Wokoun (2003) považuje regionální politiku za koncepční a cílevědomou činnost veřejné autority, která usiluje o snížení negativních důsledků teritoriálně nerovnoměrného ekonomického rozvoje a strukturálních změn. Dle Johnston (2009) je regionální politika součástí politiky celostátní, která určuje rozmístění ekonomických zdrojů na území státu, nebo jeho části, a obsahuje opatření, která napomáhají růstu ekonomické aktivity v problémových oblastech, zejména s vysokou mírou nezaměstnanosti, a také opatření k řízení ekonomických aktivit v regionech, které vykazují vysoký ekonomický růst. Ve všech třech příkladech definic

jde v regionální politice o snižování regionálních disparit a dosažení vyrovnané regionální struktury), která přispěje ke zvýšení konkurenceschopnosti regionální i národní ekonomiky.

Regionální politiku lze dle Gorzelak a Kuklinski (1992) rozdělit na dva typy a to pojišťovací regionální politiku (zmírnění socioekonomických problémů v zaostávajících a strukturálně postižených regionech, čímž se posílí vnitřní soudržnost státu) a strategickou regionální politiku (dosažení konkurenceschopnosti státu podporou atraktivity jádrových aglomerací). V případě pojišťovací regionální politiky je však podle Chisholm (1990) nutné vzít na vědomí, že pojem problémový region má v různých státech svůj význam a mezistátní srovnání tak může být komplikované.

3.3 Venkovský prostor

Protože se předkládaná práce zabývá regionem, jehož převážnou část tvoří venkovský prostor, využil autor publikací vydaných firmou GaREP s.r.o., která téměř dvě desetiletí působí v oblasti regionálního rozvoje v České republice. Klíčovou specializací, kterou společnost rozvíjí od počátku své existence, je strategické plánování, konkrétně tvorba rozvojových dokumentů pro kraje, obce, svazky obcí a další typy regionů a v poslední době je to i vydávání metodických příruček pro pracovníky ministerstev a metodik určených pro krajské a obecní zastupitelstva a aktéry rozvoje měst a obcí. Autor k této problematice využil publikací: *Venkovský prostor a jeho oživení*, 2007 od J. Binka a kol., *Synergie ve venkovském prostoru - Aktéři a nástroj rozvoje venkova*, 2009 od J. Holečka a kol., a *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*, 2010 od J. Binka a kol.

Samotné vymezení venkovského prostoru není vždy jednoduché a existuje více přístupů. Dle Woodse (2005) je významné to, co lidé vnímají jako venkovské a co považují za venkov. Zdůrazňuje také, že není možné striktně ohraničit venkovský prostor a oddělit jej od zbytku území. Problematikou venkovského prostoru se dále zabýval Léon (2005), který ve svém díle zdůrazňuje potřebu komplexního přístupu k rozvoji venkovského regionu skrze ekonomické a sociální návrhy, které mají vyústit v lepší budoucnost těchto regionů. Venkovský prostor je silně podporován i ze strany Evropské unie, a to Společnou zemědělskou politikou, přesněji jejím II. pilířem

3.4 Rozvoj na úrovni obcí

Na úrovni samotných obcí lze rozlišit 3 základní prvky regionálního rozvoje. Jsou to ekonomické dispozice (rozpočtové možnosti a majetková základna), lidské zdroje (představitelé obce, občané a podnikatelé) a „vize“ rozvoje ve smyslu vyjádření žádoucího stavu a cíle rozvoje.

Lidské zdroje lze v obecné rovině rozdělit na 3 typy ve vztahu k rozvojovému projektu:

- *podílející se* (Shareholders), tj. subjekty, které jsou hlouběji zapojeni do procesu řešení a přípravy rozvojových projektů regionálního rozvoje (např. spolupracující obce nebo podnikatelé)
- *zainteresovaní* (Stakeholders), tj. subjekty na které bude určitý projekt působit (občané, návštěvníci)
- *dotčení* (Placeholders) ve smyslu územním, tj. subjekty na jejichž území se aktivita realizuje (krajský úřad, CHKO apod.)

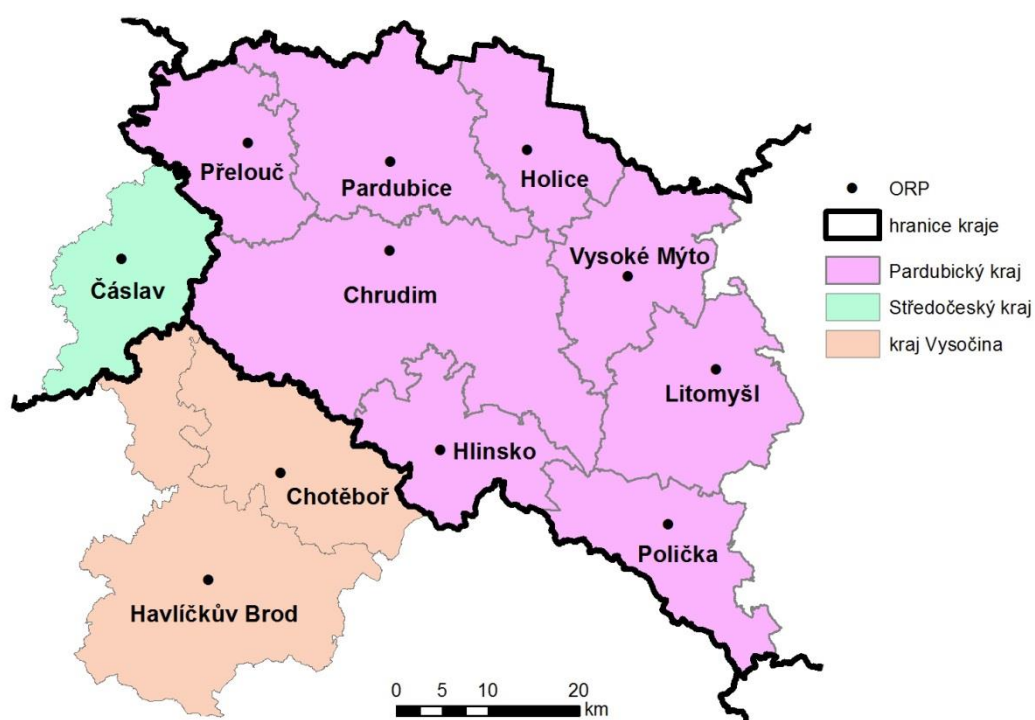
Jednoznačné zařazení subjektů do určitého typu není dle Binka (2009) zcela možné z důvodu prolínání jednotlivých pozic. Dále je možné rozlišit aktéry z veřejného, soukromého, nebo občanského sektoru. Rozvoj poté vychází z motivace, možností a síly aktérů, ve smyslu lidských a finančních kapacit. Malé obce jsou v tomto směru mnohdy velmi limitovány, a proto je důležitá jejich kooperace s významnějšími aktéry rozvoje, což mohou být podnikatelské subjekty a neziskové organizace.

K problematice ekonomických dispozic obcí a jejich spolupráce v rámci svazků, mikroregionů a dobrovolných sdružení byla využita publikace R. Provazníkové - *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe* (2009), která se zabývá rozpočtovými procesy, příjmy a výdaji mikroregionů a v neposlední řadě i zadlužeností samosprávných celků. Dalším dílem byla pak publikace J. Galvasové a kol. - *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje* (2007), která se zabývá finanční stránkou spolupráce mezi jednotlivými obcemi v rámci svazku. Synergie ve venkovském prostoru přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí (2010) od J. Binka a kol. se již zaměřuje na hospodaření samotných obcí, jejich možnosti a efektivnost financování.

Rozvojový potenciál obcí je v mnoha případech určen také atraktivitou z pohledu cestovního ruchu. K tomuto tématu využil autor publikaci rovněž z nakladatelství firmy GaREP, konkrétně *Průmysl cestovního ruchu* (2008) od J. Galvasové, která klasifikuje cestovní ruch jako specifický obor a rozebírá jeho možnosti v závislosti na místních podmínkách, jeho rizika, vliv veřejné správy a jeho management. Dalším dílem je *Geografie cestovního ruchu* (2011) od J. Vystoupila, která poskytla základní náhled do tohoto tématu, včetně předpokladů rozvoje cestovního ruchu v ČR. Pro určitou komparaci s dílem J. Vystoupila byla využita kniha *Geografie cestovního ruchu* od V. Štěpánka z roku 2001. Pro účely této práce byla rovněž využita Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 - 2020 vytvořená Ministerstvem pro místní rozvoj a schválena vládou České republiky v roce 2013.

4 ZÁKLADNÍ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Zájmové území této diplomové práce tvoří správní obvod obce s rozšířenou působností Chrudim (dále jen SO ORP). Toto území se nachází na jihozápadě Pardubického kraje a svoji rozlohou 74 612 ha je největší v tomto kraji. Rovněž počtem obyvatel (82 941 obyvatel) překonává, až na SO ORP Pardubice (126 223 obyvatel)¹, všechny ostatní SO ORP v Pardubickém kraji. SO ORP Chrudim sousedí se 7 SO ORP v rámci kraje a dále s 2 SO ORP kraje Vysočina a 1 SO ORP Středočeského kraje (obr. 1). Spolu s SO ORP Hlinsko tvoří okres Chrudim.



Obr. 1 – Pozice SO ORP Chrudim v rámci Pardubického kraje

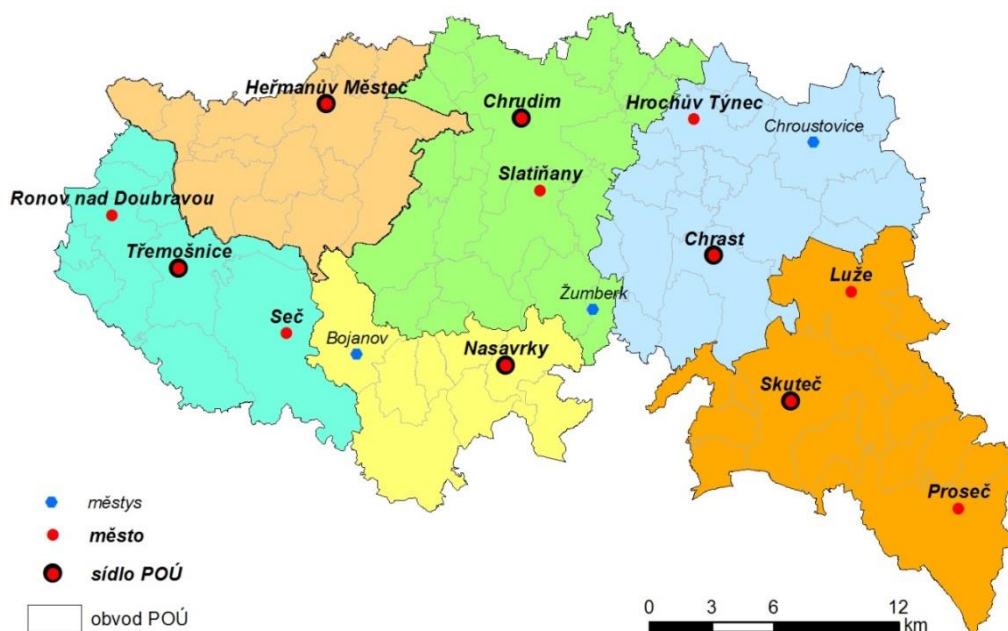
Zdroj: vlastní zpracování

Centrem území je dříve okresní město Chrudim, které se svými 23 182² obyvateli (k 31. 12. 2012) tvoří 27,9 % celkového počtu obyvatel SO ORP Chrudim. Na území správního obvodu se dále nachází 6 obcí (včetně Chrudimi) s pověřeným obecním úřadem (viz obr. 2), které jsou vymezeny vyhláškou ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. *Stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a*

¹vdb.czso.cz

²vdb.czso.cz

správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Dle této vyhlášky tvoří území SO ORP Chrudim 86 obcí, z nichž 12 má statut města a 3 statut městyse (viz obr. 2).



Obr. 2 – Pověřené obecní úřady v SO ORP Chrudim

Zdroj: vlastní zpracování

Obce mají dle § 49 zákona č. 128/2000 Sb. právo být členem svazku, vytvářet svazky obcí, jakož i vstupovat do svazků obcí již vytvořených. Toto sdružování se uskutečňuje například za účelem hospodářské spolupráce, rozvojem obcí, ochrany a prosazování společných zájmů členských obcí, všeobecné ochrany životního prostředí apod. Do území SO ORP Chrudim zasahuje v současné době 10 mikroregionů, které vznikaly mezi lety 1999 – 2002. Většina těchto mikroregionů má vypracovaný rozvojový dokument, ať již se jedná o strategický plán rozvoje, program rozvoje, nebo studii. Na území SO ORP Chrudim dále operují Místní akční skupiny (dále MAS), což jsou organizace, které se regionálním rozvojem zabývají prioritně a v nadcházejícím plánovacím období Evropské Unie 2014 – 2020, by měli mít vedoucí úlohu při čerpání evropských dotací. Ve sledovaném území jsou to konkrétně MAS Železnohorský region o. s., nově vznikající MAS Chrudimsko o. s., MAS Hlinecko o. s., MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko o. s., MAS Sdružení pro rozvoj Poličska o. s. a MAS Litomyšlsko o. p. s.³. Zájmovým skupinám se podrobněji věnuje kapitola 7.

³ www.risy.cz

5 SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA ÚZEMÍ

5.1 Obyvatelstvo

Jedním z nejdůležitějších činitelů rozvoje určitého území jsou lidské zdroje. Následující podkapitola si klade za cíl popsat pomocí statistických dat základní socioekonomické charakteristiky obyvatelstva (vývoj počtu obyvatel, pohyb obyvatelstva, strukturu obyvatelstva dle věku, vzdělání a ekonomické aktivity) a tím do určité míry posoudit kvalitu a potenciál lidských zdrojů ve studovaném území. Pro zpracování této podkapitoly byly využity především data ze Sčítání lidu, domů a bytů (dále SLDB) z let 1991, 2001 a 2011 zpracované Českým statistickým úřadem.

5.1.1 Vývoj počtu obyvatel

Počet obyvatel žijících na určitém území je jedním ze základních ukazatelů sledovaných při vytváření rozvojových strategií, programů a činností spojených s obecným rozvojem daného regionu. Tato podkapitola popisuje vývoj počtu obyvatel v SO ORP Chrudim od poloviny 19. století do současnosti a poukazuje tak na demografický charakter sledovaného území.

Prvním moderním sčítáním, které vycházelo ze zásad stanovených mezinárodními kongresy, bylo SLDB v roce 1869⁴. Při tomto sčítání žilo na území dnešního SO ORP Chrudim 86 129 obyvatel a tato hodnota vykazovala nárůst až do censu v roce 1910, kdy dosáhl počet obyvatel maximální hodnoty za sledované období, konkrétně 98 352 osob. V roce 1919, kdy byl založen Státní úřad statistický, bylo rozhodnuto o nutnosti uskutečnění nového censu za účelem zjištění demografických dat nově vytvořeného státního útvaru. Přes tradiční desetiletou dobu mezi jednotlivými censy, bylo nové sčítání uskutečněno až v roce 1921⁵. Při tomto sčítání vyšly najevo důsledky války a nemoci s válkou spojených, což se projevilo značným úbytkem obyvatelstva, v případě území dnešního SO ORP Chrudim činil úbytek oproti poslednímu censu cca 2700 obyvatel. Mezi lety 1910 a 1950 došlo především vlivem 2. světové války ke snížení počtu obyvatel v SO ORP téměř o pětinu. V období mezi censy v letech 1950 a 1961 došlo k významnějšímu nárůstu počtu obyvatel o více jak 3 tisíce osob, avšak hned v následujícím SLDB v roce 1970 byl pravděpodobně vlivem politických represí a emigrace obyvatelstva zaznamenán pokles o cca 1600 osob.

⁴ Historie sčítání (www.czso.cz)

⁵ Historie sčítání (www.czso.cz)

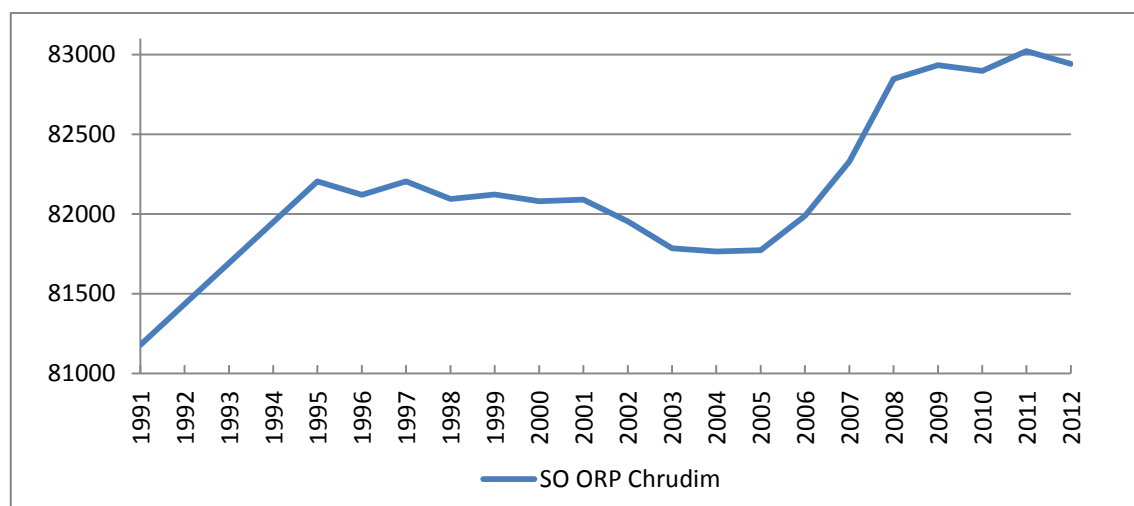
Vlivem urbanizace a silného rozvoje strojího a textilního průmyslu, došlo mezi lety 1961 až 1991 k výraznému zvýšení počtu obyvatel okresního města Chrudim a to z 16 460 obyvatel v roce 1961 na 23 643 obyvatel v roce 1991. Tím si město Chrudim upevnilo svoji hierarchickou pozici v rámci kraje i státu. V 90. letech se počet obyvatel SO ORP Chrudim stabilizoval na hodnotě okolo 82 tisíc osob, a k výraznější změně došlo až v období počátku ekonomické krize v roce 2007 a to navýšení počtu obyvatel k hodnotě 83 tisíc (k 1. 1. 2013 žilo v SO ORP Chrudim 82 941 obyvatel) ⁶. Vývoj počtu obyvatel při jednotlivých SLDB včetně bazických a řetězových indexů je znázorněn v tabulce 1. Podrobný vývoj počtu obyvatel v porevolučním období pak na obrázku 3.

Tab. 1 Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Chrudim v období 1869 – 2011

| rok | 1869 | 1880 | 1890 | 1900 | 1910 | 1921 | 1930 | 1950 | 1961 | 1970 | 1980 | 1991 | 2001 | 2011 |
|-----------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| počet ob. | 86 129 | 92 777 | 90 051 | 94 937 | 98 352 | 95 646 | 94 543 | 78 951 | 82 219 | 80 623 | 82 699 | 81 179 | 82 090 | 83 138 |
| Bi (%) | 100 | 108 | 105 | 110 | 114 | 111 | 110 | 92 | 95 | 94 | 96 | 94 | 95 | 97 |
| Ři (%) | 100 | 108 | 97 | 105 | 104 | 97 | 99 | 84 | 104 | 98 | 103 | 98 | 101 | 101 |

Pozn.: Bi – bazický index, Ři – řetězový index

Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1986 - 2001, I. Díl, ČSÚ, Praha 2006, SLDB 2011, vlastní výpočty

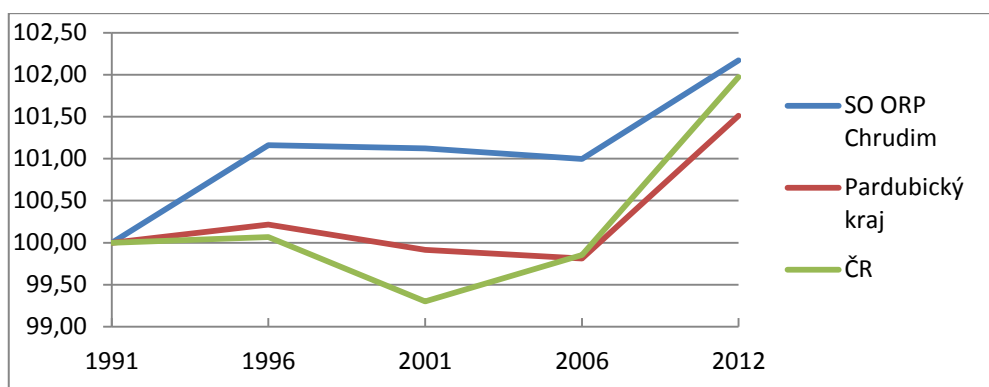


Obr. 3 Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Chrudim v období 1991 – 2012

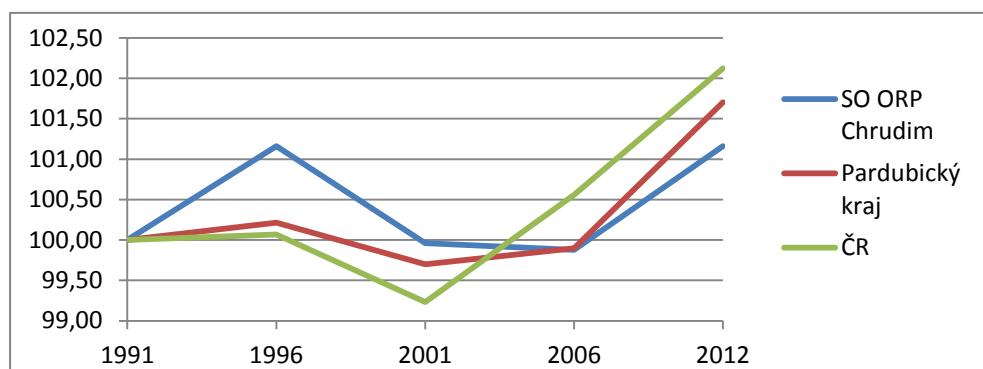
Zdroj: Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1896 - 2001, I. Díl, ČSÚ, Praha 2006, SLDB 2011, vlastní výpočty

⁶ Demografická ročenka SO ORP 2002 – 2011, www.czso.cz

V další části této podkapitoly je vývoj obyvatelstva v SO ORP Chrudim srovnáván s vyššími územními celky, konkrétně Pardubickým kraje a Českou republikou. Vývojové tendence všech sledovaných celků jsou výrazně růstové především v období mezi lety 2006 – 2012. Při srovnání celků na základě bazického indexu vychází SO ORP Chrudim jako nejvíce růstové v celém sledovaném období, kdy mezi roky 1991 a 2012 došlo ke zvýšení počtu obyvatel o cca 2,2 procentního bodu (1762 obyvatel). V porovnání s tímto vývojem se počet obyvatel Pardubického kraje a České republiky zvyšoval po většinu období pouze mírně a větší změnu zaznamenali tyto dva celky v již zmíněném období let 2006 – 2012. Při sledování řetězového indexu zaujme především vysoký nárůst počtu obyvatel v České republice mezi lety 2001 a 2012 a také růst počtu obyvatel Pardubického kraje mezi lety 2006 – 2012. V tomto srovnání SO ORP Chrudim nezaznamenává tak vysoký nárůst jako dva zbývající celky, avšak nastoupený trend zvyšování počtu obyvatel je příznivý a do budoucnosti potřebný.



Obr. 4 Vývoj počtu obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 1991 – 2012 na základě bazického indexu (%)
Zdroj: czso.cz, vlastní úpravy



Obr. 5 Vývoj počtu obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 1991 – 2012 na základě řetězového indexu (%)
Zdroj: czso.cz, vlastní úprav

Tab. 2 Vývoj počtu obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 1991 - 2012

| | 1991 | 1996 | 2001 | 2006 | 2012 |
|-----------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| SO ORP Chrudim | 81 179 | 82 121 | 82 090 | 81 988 | 82 941 |
| Pardubický kraj | 508 718 | 509 807 | 508 281 | 507 751 | 516 409 |
| ČR | 10 302 215 | 10 309 137 | 10 230 060 | 10 287 189 | 10 505 445 |

Zdroj: czso.cz, vlastní úpravy

5.1.2 Pohyb obyvatelstva

Z pohledu přirozené obměny obyvatelstva ve sledovaném období je SO ORP Chrudim spíše ztrátový region. Hodnota hrubé míry porodnosti (dále hmp) vzrostla v období 1998 až 2008 z hodnoty 9,1‰ na 11,2‰ avšak od tohoto roku došlo ke snížení hmp a v posledním sledovaném roce byla hodnota 10,4‰. Oproti tomu hrubá míra úmrtnosti (dále hmú) vykazuje ve větší části sledovaného období vyšší hodnoty než hmp, kdy nejvyšší rozdíl těchto hodnoty byl zaznamenán v roce 2002 (hmp 9,1‰ /hmú 11,4‰). Nejnižší hodnota hmú byla zaznamenána v roce 2008, avšak hned v roce 2010 byla zaznamenána naopak nejvyšší hodnota, a to 12,2‰. Přirozený přírůstek, který je s těmito hodnotami svázán, vykazuje po téměř celé sledované období záporné hodnoty a v posledních pěti letech je bilance značně negativní. Přestože migrační saldo

Tab. 3 Pohyb obyvatelstva v SO ORP Chrudim v letech 1998 - 2012

| rok | Střední stav obyvatelstva | Živě narození | Zemřelí | hmp (‰) | hmú (‰) | Přirozený přírůstek | Migrační saldo | Celkový přírůstek |
|------|---------------------------|---------------|---------|---------|---------|---------------------|----------------|-------------------|
| 1998 | 82151 | 750 | 897 | 9,1 | 10,9 | -147 | 45 | -102 |
| 1999 | 82109 | 798 | 928 | 9,7 | 11,3 | -130 | 167 | 37 |
| 2000 | 82102 | 682 | 863 | 8,3 | 10,5 | -181 | 137 | -44 |
| 2001 | 82091 | 731 | 854 | 8,9 | 10,4 | -123 | 122 | -1 |
| 2002 | 82023 | 746 | 931 | 9,1 | 11,4 | -185 | 43 | -142 |
| 2003 | 81871 | 728 | 901 | 8,9 | 11,0 | -173 | 2 | -171 |
| 2004 | 81776 | 776 | 907 | 9,5 | 11,1 | -131 | 100 | -31 |
| 2005 | 81770 | 823 | 893 | 10,1 | 10,9 | -70 | 74 | 4 |
| 2006 | 81881 | 816 | 858 | 10,0 | 10,5 | -42 | 258 | 216 |
| 2007 | 82159 | 918 | 916 | 11,2 | 11,1 | 2 | 340 | 342 |
| 2008 | 82589 | 921 | 817 | 11,2 | 9,9 | 104 | 415 | 519 |
| 2009 | 82891 | 875 | 842 | 10,6 | 10,2 | 33 | 48 | 81 |
| 2010 | 82916 | 898 | 1009 | 10,8 | 12,2 | -111 | 72 | -39 |
| 2011 | 83022 | 837 | 874 | 10,1 | 10,5 | -37 | 31 | -6 |
| 2012 | 82941 | 867 | 984 | 10,4 | 11,9 | -117 | 0 | -117 |

Zdroj: vdb.czso.cz, www.czso.cz, vlastní výpočty

Pozn: hmp – hrubá míra porodnosti, hmú – hrubá míra úmrtnosti

je po celé sledované období kladné (s výjimkou roku 2012, kdy byla hodnota nulová), nemá na celkový přírůstek takový vliv, a proto je po větší část sledovaného období hodnota celkového přírůstku záporná. Při srovnání hrubých měr porodnosti a úmrtnosti s vyššími územními celky lze u SO ORP Chrudim konstatovat vzrůstající hodnotu hrubé míry úmrtnosti v posledních 5 ti letech, oproti hodnotě hrubé míry porodnosti, která má bohužel klesající hodnotu. Přestože v roce 2008 byla hodnota hmú (9,9 ‰) nejnižší za celé sledované období a pod celorepublikovou hodnotou, v roce 2012 došlo ke zvýšení až na hodnotu 11,9 ‰, což je výrazně více než hodnota krajská (10,5 ‰) a hodnota republiková (10,3 ‰). Přičteme-li k tomuto trendu i snižující se migrační saldo, je možné, že SO ORP Chrudim bude v budoucnosti nuceno podstoupit kroky vedoucí k vyšší podpoře porodnosti, nebo zatraktivnění regionu pro přistěhovalce.

Tab. 4 Hmp a hmú ve sledovaných územních celcích v letech 1998 - 2012

| | 1998 | | 2000 | | 2002 | | 2004 | | 2006 | | 2008 | | 2010 | | 2012 | |
|-----------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | hmp | hmú | hmp | hmú | hmp | hmú | hmp | hmú | hmp | hmú | hmp | hmú | hmp | hmú | hmp | hmú |
| Česká republika | 8,8 | 10,6 | 8,9 | 10,6 | 9,1 | 10,6 | 9,6 | 10,5 | 10,3 | 10,2 | 11,5 | 10,1 | 11,1 | 10,2 | 10,3 | 10,3 |
| Pardubický kraj | 9,3 | 10,4 | 9,1 | 10,1 | 9,2 | 10,3 | 9,5 | 10,3 | 10,4 | 10,2 | 11,2 | 9,9 | 11,1 | 10,3 | 10,4 | 10,5 |
| SO ORP Chrudim | 9,1 | 10,9 | 8,3 | 10,5 | 9,1 | 11,4 | 9,5 | 11,1 | 10,0 | 10,5 | 11,2 | 9,9 | 10,8 | 12,2 | 10,5 | 11,9 |

Zdroj: vdb.czso.cz, czso.cz, vlastní výpočty

5.1.3 Struktura obyvatelstva podle věku

Struktura obyvatelstva je v demografii považována za jednu z hlavních charakteristik, která ukazuje jak vývoj regionu v minulosti, tak lze pomocí zjištěných hodnot předpovědět do určité míry budoucí vývoj. Stárnutí populace je problém, který zatěžuje prakticky celý vyspělý svět, Evropu a Českou republiku samozřejmě nevyjímaje a projekce populačního vývoje České republiky nevyznívá příznivě⁷. SO ORP Chrudim se stejně jako zbytek republiky potýká se zvyšováním počtu obyvatel v poproduktivním věku a snižováním počtu obyvatel ve věku předproduktivním. To je dáno především snižující se porodností, která je úzce spojena se společenskými změnami po roce 1989 a změnou životního stylu obyvatel a také zvyšující se kvalitou lékařské péče, vedoucí k vyššímu věku, kterého se obyvatelé dožívají. Důsledky tohoto trendu jsou jak demografické, tak ekonomické (posouvání věkové hranice pro odchod do důchodu, čím dál vyšší množství finančních prostředků vynakládaných na starobní

⁷ Stárnutí populace (www.czso.cz)

důchody, blokování pracovních pozic pro absolventy atd.). Z tabulky 5, kde je udán relativní počet obyvatel v jednotlivých věkových skupinách, jasně vyplývá trend naznačený výše. Z pohledu jednotlivých obcí na tom byla v roce 2012 nejlépe obec Ostrov, kde předproduktivní věkovou složku tvořilo 22,5 % obyvatel. Naopak nejhůře na tom byla obec Libkov s 4,9 %. Dle relativních hodnot je poproduktivní složka nejméně zastoupená v obci Přestavky (8,8 %), nejvíce potom v obci Žlebské Chvalovice (35,2 %), která je i se svým zastoupením předproduktivní složky pouze 11 % výrazně demograficky slabou obcí. Dalším sledovaným kritériem je index stáří, který se zvyšuje po celé sledované období, a veškeré statistiky pokračování tohoto trendu potvrzují, např. index stáří Pardubického kraje by se měl zvýšit z hodnoty 113 v roce 2013 na hodnotu 150 již v roce 2020⁸. Obdobné zvyšování hodnoty lze pravděpodobně očekávat i v případě SO ORP Chrudim.

Tab. 5 Věková struktura SO ORP Chrudim v letech 1998 - 2012

| rok | počet obyvatel | 0 – 14 (%) | 15 – 64 (%) | 65 a více (%) | index stáří |
|------|----------------|------------|-------------|---------------|-------------|
| 1998 | 82151 | 17,9 | 67,8 | 14,2 | 79,5 |
| 2000 | 82102 | 17,0 | 68,5 | 14,4 | 84,7 |
| 2002 | 82023 | 16,5 | 69,1 | 14,4 | 87,5 |
| 2004 | 81776 | 15,6 | 69,8 | 14,5 | 92,7 |
| 2006 | 81881 | 15,1 | 70,3 | 14,8 | 98,2 |
| 2008 | 82589 | 14,7 | 70,4 | 15,2 | 103,7 |
| 2010 | 82916 | 14,7 | 69,6 | 15,7 | 107,0 |
| 2012 | 82941 | 14,9 | 68,3 | 16,8 | 112,8 |

Zdroj: czso.cz, vlastní úpravy

Tab. 6 Věková struktura a index stáří u sledovaných celků v letech 1991, 2001 a 2012

| 1991 | 0 - 14 | 15 - 64 | 65 a více | index stáří |
|-----------------|--------|---------|-----------|-------------|
| SO ORP Chrudim | 21,8 | 64,9 | 13,2 | 60,6 |
| Pardubický kraj | 21,1 | 66,2 | 12,7 | 60,2 |
| Česká republika | 21,0 | 66,3 | 12,7 | 60,5 |
| 2001 | | | | |
| SO ORP Chrudim | 16,8 | 68,8 | 14,4 | 85,7 |
| Pardubický kraj | 16,8 | 69,2 | 14,0 | 83,3 |
| Česká republika | 16,2 | 70,0 | 13,8 | 85,2 |
| 2012 | | | | |
| SO ORP Chrudim | 14,9 | 68,3 | 16,8 | 112,8 |
| Pardubický kraj | 15,0 | 68,0 | 17,0 | 113,1 |
| Česká republika | 14,8 | 68,4 | 16,8 | 113,3 |

Zdroj: SLDB 1991,2001,czso.cz, vlastní výpočty

⁸ Populační prognóza do roku 2050 (czso.cz)

5.1.4 Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva

Změny ve společnosti po roce 1989 se v nemalé míře dotkly i zaměstnanosti obyvatelstva v jednotlivých odvětvích ekonomické činnosti. Zatímco v roce 1991 bylo v SO ORP Chrudim v primárním sektoru, kam je řazeno zemědělství, lesnictví a těžba surovin, zaměstnáno 15,1 % obyvatel, v roce 2001 již 6,7 % a při dalším sčítání v roce 2011 pracovalo v prvovýrobě pouze 3,4 % obyvatel. Sekundární sektor zaznamenal za posledních 20 let také pokles zaměstnanosti, oproti primárnímu sektoru se ovšem nejednalo o tak výrazný propad a v současné době pracuje v druhovýrobě (průmysl, stavebnictví) téměř třetina obyvatel. Největší zastoupení má v posledních 10 ti letech terciér, ve kterém na území SO ORP Chrudim pracuje 42,6 % obyvatel (tabulka 7.). Mezi samotnými obcemi byly a jsou značné rozdíly. Obecně lze říci, že obce, které vykázaly vysokou zaměstnanost v primárním sektoru v roce 1991 si vysoké hodnoty (v porovnání s průměrem SO ORP) udržely dodnes. Jedná se například o obce Mladoňovice (zaměstnanost v primárním sektoru v roce 1991 57,4 %, v roce 2011 28,2 %), Lozice (1991 – 59,7 %, 2011 – 10,3 %), Jenišovice (1991 – 49,4 %, 2011 – 17,5 %), nebo Střemošice (1991 – 48,0 %, 2011 – 16,5 %). Velikost obcí, jejichž podíl obyvatelstva pracujícího v primárním sektoru se v roce 2011 pohyboval nad hodnotou 10 %, je převážně do 500 obyvatel, výjimku tvoří pouze obec Bojanov (603 obyvatel, I. sektor v roce 2011 – 10,8 %). Sekundární sektor, který také od roku 1991 postupně ztrácel svůj podíl na zaměstnanosti, byl v roce 2011 nejvíce zastoupen v obcích Třemošnice 47,2 % (v roce 1991 – 67,9 %) a Prachovice 46,7 % (1991 – 73,2 %). V Třemošnici jsou největšími zaměstnavateli firmy Kovolis Hedvikov a.s. a DAKO-CZ, a.s., jež se zaměřují na strojírenský průmysl a dohromady zaměstnali v roce 2013 900 osob (hbi.cz). V Prachovicích se jedná o firmu Holcim (Česko) a.s., která se zabývá zpracovatelským průmyslem a v roce 2013 zaměstnala 367 osob (hbi.cz).

Tab. 7 Struktura EAO v SO ORP Chrudim v letech 1991, 2001 a 2011

| rok | počet obyvatel | EAO celkem | | primér | sekundér | terciér | nezjištěno |
|------|----------------|------------|------|--------|----------|---------|------------|
| | | abs. | % | | | | |
| 1991 | 81179 | 42258 | 52,1 | 15,1 | 48,1 | 33,6 | 3,2 |
| 2001 | 82110 | 40348 | 49,1 | 6,7 | 39,7 | 45,1 | 8,5 |
| 2011 | 83022 | 38986 | 47,0 | 3,4 | 32,0 | 42,6 | 10,6 |

Zdroj: SLDB 1991, 2001, 2011, vlastní výpočty

Ve III. sektoru bylo nejvíce obyvatel zaměstnáno v Chrudimi (51,6 %), a některých obcích, které tvoří její nejbližší zázemí, např. Rabštejnská Lhota (50,8 %), Třebřichy (50,0 %), Slatiňany (47,3 %) nebo Sobětuchy (47,1 %). Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 bylo poznamenáno poměrně velkým počtem nezjištěných odpovědí právě u ekonomicky aktivního obyvatelstva a jeho zařazení do některého z odvětví ekonomických činností. (czso.cz)

Zaměstnanost obyvatel v primárním sektoru je ve všech sledovaných celcích téměř shodná. U sekundéru jsou již patrné rozdíly, především mezi celorepublikovou a krajskou hodnotou. Pardubický kraj si stále udržuje vyšší podíl zaměstnanosti především v průmyslové výrobě, která sama o sobě zaměstnává 30,4 % ekonomicky aktivních obyvatel. Hodnota SO ORP je také mírně vyšší, než v případě hodnoty celorepublikové, což je výsledek určitého pokračování tradice chrudimska jako regionu s vyspělým průmyslem (v minulosti Transporta Chrudim, Botana Skuteč, Elite Chrudim). Naopak hodnota terciéru je stále velmi zaostávající, především ve srovnání s hodnotou celorepublikovou, a bude záležet na jednotlivých obcích (především městech), zda budou schopny vytvořit dostatečný počet pracovních míst ve sféře služeb.

Tab. 8 Struktura EAO ve vybraných celcích v roce 2011

| 2011 | EAO | | primér | sekundér | terciér | nezjištěno |
|-----------------|---------|------|--------|----------|---------|------------|
| | abs. | % | | | | |
| SO ORP Chrudim | 38986 | 47,0 | 3,4 | 32,0 | 42,6 | 10,6 |
| Pardubický kraj | 246779 | 48,2 | 3,7 | 35,8 | 45,9 | 13,2 |
| Česká republika | 5080573 | 48,7 | 3,3 | 30,2 | 51,1 | 13,8 |

Zdroj: SLDB 2011, czso.cz

5.1.5 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Vyspělost regionu je mimo jiné dána vzdělaností obyvatel, která do určité míry souvisí se zaměstnaností. Po roce 1989, kdy se společenské poměry v České republice uvolnili a mnohým lidem bylo umožněno dostudovat, popřípadě začít studovat, se vzdělanostní struktura začala výrazně měnit. K pozitivním změnám, ve smyslu zvyšování počtu obyvatel, kteří dosáhli minimálně na úplné středoškolské vzdělání s maturitou, nebo vyšší odborné vzdělání, docházelo ve sledovaném období kontinuálně, stejně jako se zvyšoval podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve všech sledovaných územních celcích. Rozdíly mezi jednotlivými celky jsou však značné. Zatímco v roce 1991 již bylo na území České republiky 7,2 % obyvatel vysokoškolsky

vzdělaných, této hodnoty nebylo samotné SO ORP schopno dosáhnout ani v roce 2001. Celkový rozdíl mezi podíly vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v SO ORP a České republice se i nadále zvyšuje. SO ORP Chrudim se naopak po celé sledované období vyznačuje vyšším počtem obyvatel s výučním listem a středoškolským vzděláním bez maturity, který výrazně převyšuje hodnotu za Českou republiku. Protože je však v dnešní době o učební obory stále nižší zájem, přestože poptávka po takto vzdělaných lidech je vysoká a v budoucnu jistě poroste, lze předpokládat snižování počtu obyvatel této skupiny a jejich přesun do vyšších vzdělanostních skupin. Zde se poté nabízí otázka, zda bude možné zvýšený počet lidí, kteří budou mít vyšší odborné, popřípadě vysokoškolské vzdělání, zaměstnat ve sledovaném regionu a nehrozí jejich odchod do větších měst. Celkové zvyšování vzdělanosti obyvatel SO ORP Chrudim je však pozitivní a dokládá jej rostoucí index vzdělanosti (viz tabulka 9).

Tab. 9 Vzdělanostní struktura ve sledovaných územních celcích v letech 1991, 2001 a 2011

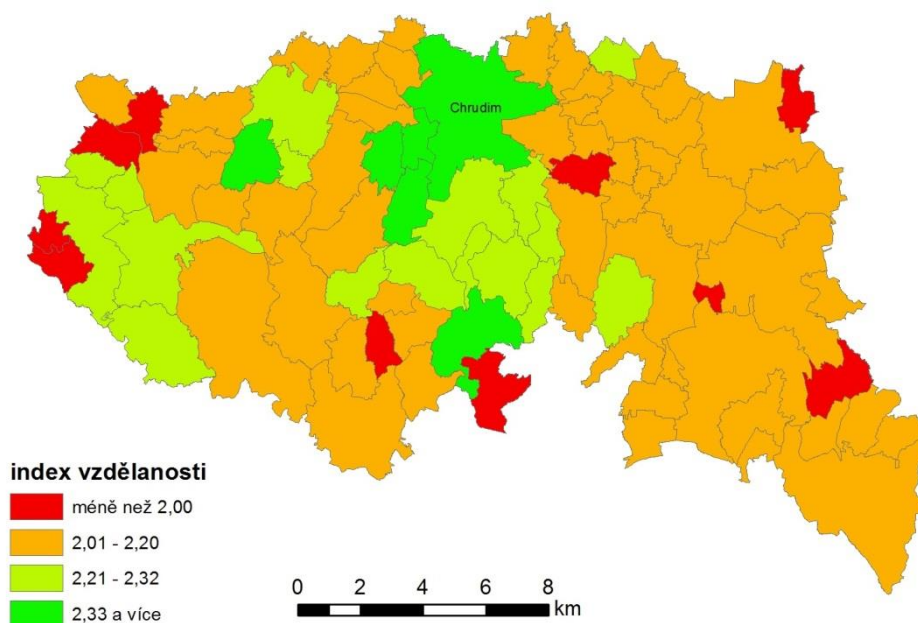
| rok | obyvatelé nad 15 let | bez vzdělání, základní, nezjištěno | střední odborné (bez maturity) | úplné střední s maturitou a VOŠ | vysokoškolské | index vzdělanosti |
|-------------|----------------------|------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------|---------------|-------------------|
| 1991 | | | | | | |
| ČR | 8137779 | 34,5 | 35,4 | 22,9 | 7,2 | 2,03 |
| PK | 399155 | 34,5 | 37,9 | 22,3 | 5,4 | 1,99 |
| SO ORP Chr. | 64327 | 36,0 | 38,4 | 20,8 | 4,7 | 1,94 |
| 2001 | | | | | | |
| ČR | 8575198 | 24,8 | 38,0 | 28,4 | 8,9 | 2,22 |
| PK | 405636 | 23,6 | 41,2 | 28,3 | 6,9 | 2,19 |
| SO ORP Chr. | 68247 | 25,5 | 42,0 | 26,3 | 6,2 | 2,13 |
| 2011 | | | | | | |
| ČR | 8947632 | 23,4 | 33,0 | 31,2 | 12,5 | 2,33 |
| PK | 436534 | 22,4 | 36,6 | 31,1 | 9,9 | 2,24 |
| SO ORP Chr. | 70056 | 23,1 | 37,9 | 30,0 | 9,0 | 2,21 |

Zdroj: SLDB 1991, SLDB 2001, SLDB 2011, vlastní úpravy a výpočty

Pozn: ČR – Česká republika, PK – Pardubický kraj

Na úrovni jednotlivých obcí odpovídají vzdělanostní charakteristiky poloze vůči městům, která disponují vzdělávacími institucemi vyšší úrovně, přičemž nejvíce jich je soustředěno v Chrudimi, kde se nachází jedno ze dvou gymnázií (druhé se nachází ve Skutči) a vyšší odborná škola, která je jedinou ve sledovaném území. Dle indexu vzdělanosti lze vymezit 2 větší oblasti, kde se nacházejí obce s vyšší hodnotou, a to město Chrudim a obce sousedící s ní na jihu a jihozápadě, které mají dobrou dopravní

dostupnost, a potom obce sousedící s Třemošnicí, ve které se nachází jediná střední odborná škola (kromě Chrudimi) ve sledovaném území. Nejnižší hodnoty indexu vzdělanosti vykazují obce, které se nacházejí na periferii SO ORP a mají špatnou dopravní dostupnost. Jedná se především o obce Biskupice, Hluboká, Hošťalovice a Lipovec. Nízkou hodnotu indexu vykázala i obec Honbice, která se nachází v blízkosti města Chrudim a její špatný výsledek je tedy mírně překvapující (viz obrázek 6).



Obr. 6 Index vzdělanosti v obcích SO ORP Chrudim v roce 2011
Zdroj: SLDB 2011, vlastní výpočty a zpracování

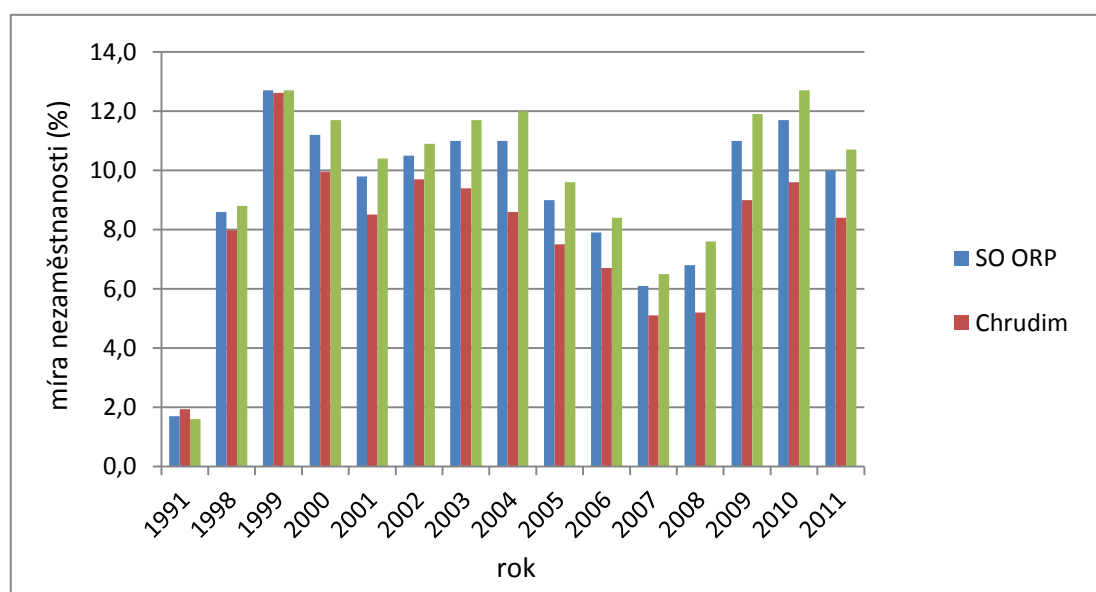
5.2 Trh práce

Míra registrované nezaměstnanosti patří mezi nejdůležitější ukazatele trhu práce. Oficiální metodika Českého statistického úřadu tuto míru vypočítává jako podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na disponibilní pracovní síle (v procentech)⁹. V průběhu sledovaného období se mírně měnila metodika výpočtu míry a to v roce 2004. Do 30. června 2004 byl využíván *podíl počtu registrovaných uchazečů na pracovní síle*, od 1. července 2004 pak *podíl počtu dosažitelných uchazečů k pracovní síle*. Míry registrované nezaměstnanosti tak v tomto roce klesly. Míra nezaměstnanosti v obcích, mikroregionech, ORP a POU se z důvodu nedostupnosti dat o zaměstnaných na úrovni těchto územních celků počítá na základě ekonomicky

⁹ vdb.czso.cz

aktivního obyvatelstva¹⁰, a to může vést k jisté nepřesnosti. Ekonomická aktivita obyvatel je zjišťována při SLDB a data jsou tak mnoho let neaktualizována. Samotná data o nezaměstnanosti pro SO ORP jsou k dispozici až od roku 2005. Hodnoty nezaměstnanosti za předchozí roky jsou vypočítány z hodnot jednotlivých obcí. Při shromažďování dat se také projevil jejich nedostatek pro sledované období. Pro obce Chrudimského okresu získal autor od úřadu práce sídlícího v Chrudimi data až od roku 1998.

Jak je patrné z obrázku číslo 7, vzrostla míra nezaměstnanosti SO ORP Chrudim od roku 1991 do konce dekády o více než 10 procentních bodů a dosáhlo nejvyšší míry nezaměstnanosti za celé sledované období (12,7 %). Největší podíl na tomto prudkém růstu nese bezesporu propouštění pracovníků z podniku Transporta, který byl největším zaměstnavatelem 80. a začátku 90. let minulého století. V tomto období se míra nezaměstnanosti města Chrudim jen málo odlišuje od zbytku území. Od roku 2000 se tento rozdíl začíná zvětšovat. Chrudim jako největší město sledovaného území bylo schopno reagovat pružněji na změnu poptávky na trhu práce, než zbytek území, a během dvou let snížila míru nezaměstnanosti o 4,2 procentního bodu.



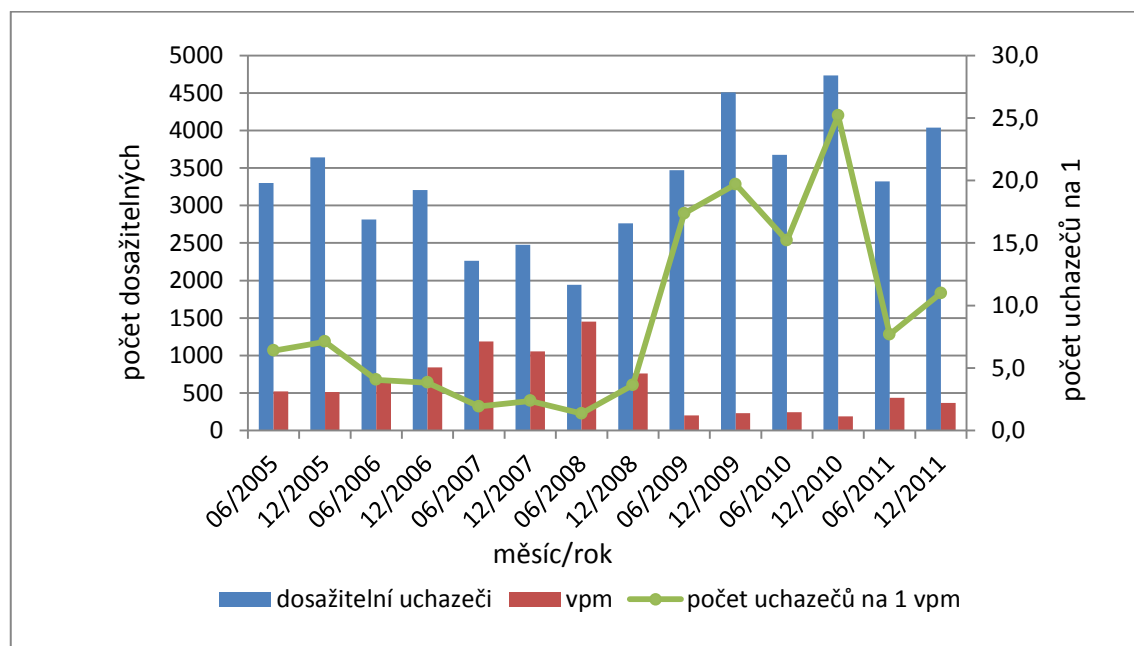
Obr. 7 Vývoj míry nezaměstnanosti ve městě Chrudim a v ostatních obcích SO ORP Chrudim k 31. 12. v letech 1991 – 2011

Zdroj: Úřad práce Chrudim, portal.mpsv.cz, vlastní výpočty a zpracování

Ke snižování míry nezaměstnanosti docházelo prakticky na celém území také díky přechodu velkého množství zaměstnanců do sféry služeb, která nabízela větší možnost

¹⁰ <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

uplatnění. V roce 2002 došlo k mírnému nárůstu nezaměstnanosti, který byl v případě Chrudimi hned následující rok vystřídán opětovným poklesem, na rozdíl od zbytku území, kde navyšování míry nezaměstnanosti pokračovalo až do roku 2004. Období mezi lety 2004 a 2007 bylo ve znamení snižování nezaměstnanosti, avšak nástup hospodářské recese v roce 2008 znamenal opětovné zvyšování míry, až k hodnotám z let 2003/2004, kdy mezi roky 2008/2009 došlo v případě SO ORP ke zvýšení nezaměstnanosti o 4,2 procentního bodu. Ke snižování počtu zaměstnanců docházelo zejména u zaměstnavatelů se stavem nad 25 zaměstnanců, konkrétně nejvíce docházelo k propouštění u firem TRANZA strojírna, a. s. (-169 zaměstnanců), dále ČKD Kutná Hora, a. s. (-150), DAKO-CZ, a. s. (-97), Alukov HZ Orel, spol. s r. o. (-53). Naopak došlo ke zvýšení počtu zaměstnanců u zaměstnavatelů se stavem do 25 zaměstnanců, tedy v malých firmách (Analýza trhu práce v okrese Chrudim, 2010). V roce 2010 následky recese již nedosahovaly takových rozměrů, jako v roce předcházejícím a počet zaměstnavatelů se již nesnížil, přesto se počet nezaměstnaných snížil o dalších 0,7 procentního bodu na nejvyšší hodnotu posledního desetiletí – 11,7 %.



Obr. 8 Vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v SO ORP Chrudim v letech 2005 – 2011

Zdroj: portal.mpsv.cz, vlastní výpočty a zpracování

Pozn.: vpm – volná pracovní místa

Vývoj počtu volných pracovních míst je znázorněn na obrázku 8, kde je z důvodu nedostupnosti dat postihnuta pouze menší část sledovaného období. Počet

dosažitelných uchazečů se snižoval již od roku 2004, jak již bylo řečeno v předešlém textu. Počet volných pracovních míst se zvyšoval pouze mírně z 500 (2005) na 1451 (červen 2008). Na obrázku je také patrný vliv sezonní zaměstnanosti, kdy jsou počty dosažitelných uchazečů v měsíci červnu výrazně nižší v porovnání s prosincem. Výjimku tvoří samozřejmě roky 2008 a 2009, kdy byl pracovní trh zasažen již zmiňovanou hospodářskou recesí a počet dosažitelných uchazečů narůstal po období 1 roku. Snižování počtu nezaměstnaných a zvyšování počtu volných pracovních míst se projevilo na počtu dosažitelných uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo. V červnu roku 2005 připadalo na jedno vpm 6,4 uchazeče, zatímco v červnu roku 2008 to bylo pouze 1,3 uchazeče, což je hodnota velmi příznivá. V následujícím období však došlo ke zvýšení až na maximální hodnotu 25,2 uchazeče na vpm (prosinec 2010), což bylo výrazně jak nad krajskou hodnotou (12,4), tak i nad hodnotou republikovou (17,7).

Při srovnání míry nezaměstnanosti SO ORP Chrudim s vyššími územními celky je nutno konstatovat, že jak z hlediska hodnot krajských, tak hodnot republikových, patřilo SO ORP Chrudim k podprůměrným regionům. Výjimku tvořil pouze rok 2006, tedy období před hospodářskou recesí, kdy byla nezaměstnanost srovnatelná s průměrem celorepublikovým (viz tabulka 10).

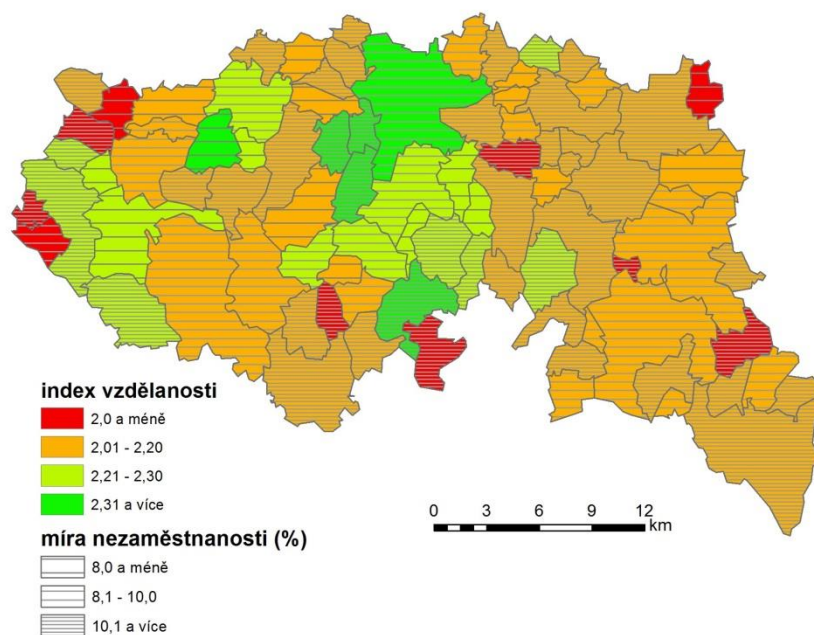
Tab. 10 Míra registrované nezaměstnanosti ve sledovaných územních celcích v letech 1998 - 2011

| | 1998 | 2000 | 2002 | 2004 | 2006 | 2008 | 2010 | 2011 |
|-----------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| SO ORP Chrudim | 8,6 | 11,2 | 10,5 | 11,0 | 7,9 | 6,8 | 11,7 | 10,0 |
| Pardubický kraj | 5,2 | 8,4 | 7,9 | 8,3 | 7,3 | 5,0 | 9,1 | 8,4 |
| Česká republika | 6,5 | 8,8 | 8,1 | 9,2 | 8,1 | 5,4 | 9,0 | 8,6 |

Zdroj: Úřad práce Chrudim, SLDB 2011, czso.cz, vlastní výpočty a zpracování

Mezi jednotlivými obcemi lze ve sledovaném období pozorovat značné rozdíly v míře nezaměstnanosti, které jsou výsledkem přizpůsobování porevolučním změnám ve struktuře zaměstnanosti, dopravní dostupnosti, vzdělanostní struktuře a značný vliv má i dopravní dostupnost obce. Za nejslabší lze z hlediska zaměstnanosti po celé sledované období označit obec Biskupice, která se nachází na západním okraji SO ORP. Jedná se o nejmenší obec sledovaného území (59 obyvatel v roce 2011). Tato obec již v roce 1991 vykazovala na tu dobu velmi vysokou míru nezaměstnanosti (10 %) a v roce 2009 dosáhla míry nezaměstnanosti 42,9 %, nejvyšší zaznamenané hodnoty v území za celé sledované období. Z hlediska velikosti je s touto obcí srovnatelný Libkov (2011 – 79 obyvatel), který však vykazoval podstatně nižší míru nezaměstnanosti – v roce 1991 0,0 %, maximum v roce 2006 (18,0 %). Přestože poloha vzhledem k dopravní síti je u

obou obcí srovnatelná, rozdíl je zde ve vzdělanostní struktuře a zaměření ekonomicky aktivních obyvatel, kdy obě charakteristiky vynívají lépe pro obec Libkov. Za nejstabilnější a nejsilnější z hlediska zaměstnanosti lze naopak označit obce Vejvanovice (2011 – 303 obyvatel), Licibořice (233) a Liboměřice (151). Tyto obce vykazovaly po celé sledované období nižší hodnotu míry nezaměstnanosti, než byl průměr SO ORP Chrudim a většinu let vykazovaly nejnižší nezaměstnanost ze všech sledovaných obcí. Všechny tři obce se nacházejí v blízkosti Chrudimi a mají příznivou vzdělanostní a věkovou strukturu. Míra nezaměstnanosti v roce 2011 za jednotlivé obce spolu s indexem vzdělanosti je znázorněna na obrázku 9.

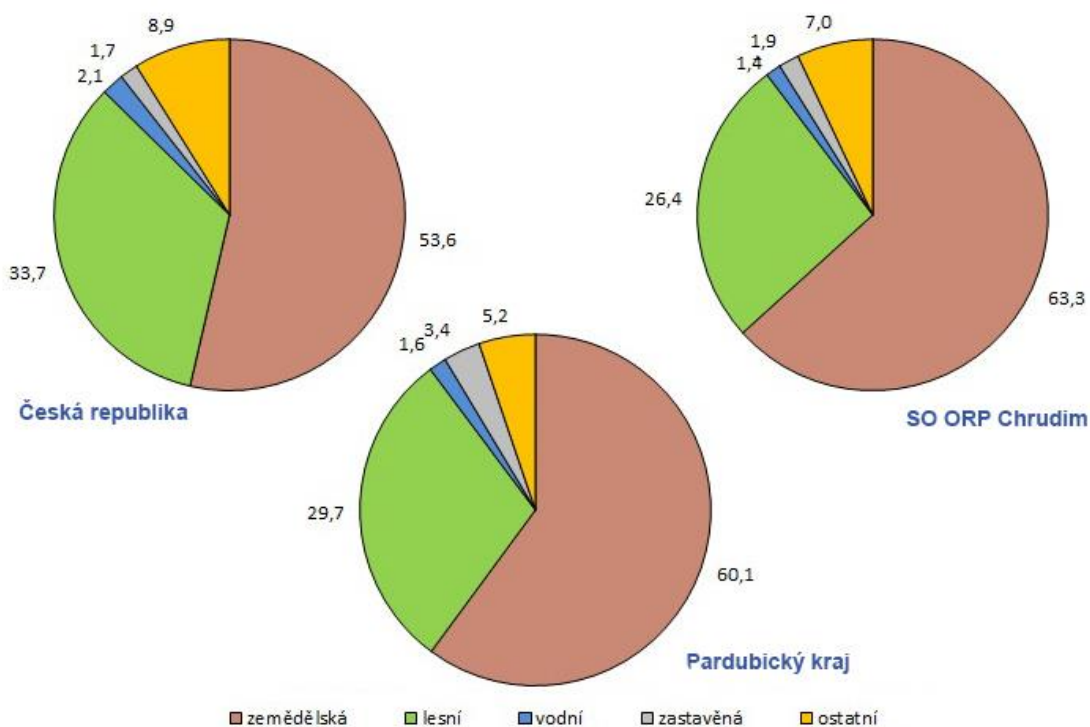


Obr. 9 Míra nezaměstnanosti v obcích SO ORP Chrudim a vzdělanostní index v roce 2011
Zdroj: SLDB 2011, portal.mpsv.cz, vlastní úpravy a zpracování

Přestože existuje poměrně úzká vazba mezi dosaženou vzdělaností obyvatel v obci a jejich uplatnění na trhu práce, hned u několika obcí tato provázanost neplatí, například u obce Ostrov, která se nachází na severovýchodě území. I přes nízkou hodnotu vzdělanostního indexu (1,92) byla nezaměstnanost pouze 6,3 %, což byla jedna z nejnižších hodnot v celém území. Opakem je pak obec Rabštejská Lhota, která dosáhla nejvyššího indexu vzdělanosti (2,45), avšak míra nezaměstnanosti byla nad průměrem SO ORP Chrudim a to 11,1 %. Přesto na většině území odpovídají charakteristiky očekávaným výsledkům.

5.3 Zemědělství

Přestože zaměstnanost v primárním sektoru byla v roce 2011 v SO ORP Chrudim srovnatelná s hodnotami krajskými a republikovými, má zemědělství v tomto regionu velký význam. V porovnání s ostatními ORP v Pardubickém kraji zde v rostlinné a živočišné výrobě podniká nejvíce ekonomických subjektů dle klasifikace CZ-NACE. Samotné území SO ORP Chrudim je z více než 75 procent rozlohy tvořeno venkovským prostorem¹¹, ve kterém žije cca 40 % obyvatel. Využití půdy ve srovnání s Českou republikou a Pardubickým krajem je naznačeno v obrázku 10. Zde se potvrzuje zemědělský charakter území, kdy spolu s lesy tvoří zemědělská půda téměř 90 % rozlohy. Podíl orné půdy na celkové výměře zemědělského fondu tvoří 78,1 %, což je v rámci České republiky nadprůměr a jde o jednu z nejvyšších hodnot v porovnání s ostatními ORP Pardubického kraje.



Obr. 10 Využití ploch ve sledovaných územních celcích v procentech v roce 2012

Zdroj: eagri.cz, Situační a výhledová zpráva, Půda, Ministerstvo zemědělství, 2012, vlastní úpravy a výpočty

Po společenských změnách v roce 1989 a restitucích zemědělských pozemků probíhajících od roku 1991 muselo mnoho obyvatel řešit otázku, co s navrácenými

¹¹ Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 100 obyvatel/km²

pozemky. Kvůli změnám na trhu práce a poptávce po pracovnících mimo první sektor se k zemědělské činnosti vrátilo minimum obyvatel a svou půdu tak v současnosti většina pronajímá zemědělským firmám, které v období 90. let začali na území SO ORP Chrudim působit (viz tabulka 11). Oseva Agri Chrudim a.s., která má jakožto člen skupiny Agrofert a.s. silné zázemí, má v pronájmu největší plochu pozemků, a to 3357 ha v okolí obcí Chrudim, Slatiňany, Kočí a Hrochův Týnec (osevaagri.cz). ZD Rosice u Chrasti dle svých webových stránek obhospodařuje více než 2 tisíce ha a v budoucnosti by ráda tento počet navýšila (rosice-zd.cz). Většina firem se nezaměřuje pouze na zemědělskou výrobu, ale má přidruženo několik dalších činností, např. prodej pohonných hmot, opravy zemědělských zařízení apod. Na území SO ORP podniká na tři desítky ekologických zemědělců, kteří se ve většině případů zaměřují na chov ovcí, koní, nebo krav. Nachází se zde 4 zemědělské bioplynové, a to v obcích Chrudim (rok uvedení do provozu 2008), Hluboká (2012), Liboměřice (2008) a Horní Bradlo (2011).

Tab. 11 Největší zemědělské firmy v SO ORP Chrudim podle počtu zaměstnanců v roce 2013

| název firmy | obec | zaměstnanců | rok vzniku |
|--------------------------------------|------------------|-------------|------------|
| Zemědělské družstvo Rosice u Chrasti | Rosice u Chrasti | 176 | 1991 |
| Oseva Agri Chrudim a.s. | Chrudim | 109 | 1992 |
| AGRO Jenišovice a.s. | Jenišovice | 100 | 1999 |
| První zemědělská a.s. | Tuněchody | 80 | 1993 |
| ZEPO a.s. | Proseč u Skutče | 62 | 1995 |

Zdroj: databaze.cz, hbi.cz

Lesnictví je v SO ORP Chrudim omezeno velkou rozlohou CHKO Železné hory zasahující do území především na jihozápadě. Přesto zde, stejně jako u zemědělské výroby, podniká nejvíce ekonomických subjektů ve srovnání s ostatními ORP Pardubického kraje. Největší firmy zabývající se těžbou dřeva, obnovou a obhospodařováním lesa jsou Městské lesy Chrudim s.r.o., které vytvářejí i podmínky pro lesní turistiku a spravují rekreační lesy Podhůra v blízkosti obce Slatiňany a Lesy ČR s. p., které se zabývají i myslivostí a na území nabízejí honitby k pronájmu. Na území podnikají i firmy, které poskytují lesnické práce a poradenství, např. Geodet a Les a.s., AB Proles Luže, Lesy Luže s.r.o. a další.

5.4 Průmysl

Historický vývoj průmyslu na území SO ORP Chrudim byl popsán v autorově bakalářské práci *Socioekonomická transformace území Chrudimska po roce 1989*. Následující text z části této práce vychází.

Po roce 1989, kdy došlo k přechodu z centrálně plánovaného hospodářství na tržní ekonomiku, bylo mnoho podniků působících na území SO ORP Chrudim donuceno k transformaci. Největším podnikem byla v té době Transporta Chrudim, která v roce 1987 zaměstnávala přes 5200 pracovníků, a její vliv na zaměstnanost území byl již naznačen v kapitole 5.2 trh práce. Od roku 1992, kdy došlo ke změně právní formy této firmy na akciovou společnost, začalo mohutné propouštění a do roku 2003 firma prakticky zanikla. Snižování počtu zaměstnanců se v nově nastaveném ekonomickém prostředí nevyhnula ani dalším firmám, které patřili k největším zaměstnavatelům ve sledovaném území. Firma Botana Skuteč zaměstnávala před rokem 1990 více jak 1200 pracovníků. Po privatizaci v roce 1991 došlo k rozdrobení vlastnické struktury mezi mnoho malých akcionářů a tím výraznému utlumení výroby. V roce 1995 došlo k akvizici pražskou firmou BENAL s.r.o. a o 5 let později k přejmenování na BOTAS a. s. – v této době zaměstnával 750 lidí. Tato firma působí ve Skutči i v dnešní době a v roce 2013 zaměstnávala 80 pracovníků. Na západě území SO ORP patřil k největším firmám ZTS kombinát Třemošnice, která na konci 90. let zaměstnával téměř 1900 pracovníků. Z této firmy vzešli dva podniky, které představují hlavní zaměstnavatele v oblasti v současné době – Kovolis Hedvikov a.s. a DAKO – CZ a.s.

Počet ekonomických subjektů podnikajících v průmyslu a stavebnictví se v SO ORP Chrudim řadí vždy na druhou příčku za ORP Pardubice. O další rozvoj tohoto odvětví a přilákání investorů do sledovaného území se zasazuje především město Chrudim a to vytvářením nových průmyslových zón (PZ) a sanací bývalého areálu Transporta, který má výhodnou polohu v rámci města s dobrým napojením jak na silniční, tak železniční síť (vlečka). Do dnešní doby tak vznikly 3 PZ – východ, západ a sever. V poslední zmiňované zbývá k prodeji poslední pozemek, ve zbývajících dvou se investoři i nadále hledají. Jedním z posledních, kteří se do PZ Západ rozhodli investovat je KYB Manufacturing Czech, výrobní závod Japonské společnosti KYB, která patří mezi největší výrobce tlumičů do automobilů na světě (kmcz.cz). Dalším je pak německá společnost Freudenberg Immobilien Management, která se zabývá výrobou

těsnících kroužků. Tyto firmy by v budoucnosti měli dohromady zaměstnat 135 pracovníků. PZ východ, která je v současné době zaplněna pouze ze 4 %, by již v roce 2015 měla získat na atraktivitě díky dostavbě obchvatu města Chrudim a napojení PZ na tuto komunikaci. Přehled největších zaměstnavatelů v odvětví průmyslu a stavebnictví v SO ORP Chrudim je v následujícím textu. Informace byly zjištěny z databáze firem hbi.cz a webových stránek jednotlivých podniků.

KOVOLIS HEDVIKOV a.s. – 650 zaměstnanců

Společnost má bohatou historii a její počátky se datují již k r. 1816, kdy zde byla založena železárna. Ve 30. letech dvacátého století byly instalovány první tlakové lící stroje, zakoupen patent a společnost tak získala jako jediná právo na prodej strojů pro lití pod tlakem v ČSR a na výrobu odlitků litých pod tlakem. Po roce 1945 se firma specializovala výhradně na tlakové lití hliníkových slitin. Od roku 1992 je KOVOLIS HEDVIKOV rodinná firma s ryze českým kapitálem. Společnost je 100 % vlastněna dvěma rodinami, jejichž členové jsou součástí vedení společnosti. Firma se řadí mezi uznávané a konkurenceschopné společnosti nejenom v ČR, ale i ve světě.

DAKO-CZ, a.s. – 402 zaměstnanců

Společnost s více než 195 letou tradicí vznikla jako slévárna, později strojírna. Charakteristickým výrobním programem bylo tlakové lití hliníku do kovových forem značné složitosti (lze zmínit např. odlitky pro motory ČZ a JAWA, nebo složité odlitky karburátorů osobních vozidel). V 90. letech byla firma dlouhodobě privatizována, přičemž za zmínku stojí spojení s firmou ČKD Holding Praha v letech 1996 – 2002 pod názvem ČKD – DAKO, a.s. Třemošnice. V současnosti je privatizace firmy ukončena a její současný název je DAKO – CZ, a.s. Třemošnice. Hospodářské výsledky v posledních letech ji zařazují na přední místo ve Východočeském kraji.

Holcim (Česko) a.s., člen koncernu – 367 zaměstnanců

Přední výrobce cementu, kamenia a betonu v České republice. Provoz cementárny v Prachovicích byl zahájen již v roce 1870. V roce 1950 vznikl n. p. Prachovická cementárna a vápenka a v roce 1991 byla ustavena státní akciová společnost. O deset let později změněn název Cementárny a vápenky Prachovice na Holcim (Česko) a.s. pod nímž podnik vystupuje dodnes.

ELECTROPOLI-GALVIA, s.r.o – 278 zaměstnanců

Firma založena v roce 1995. Zaměřuje se na galvanické pokovování, antikorozní ochranu kovů a zlepšení vzhledu, snížení váhy automobilů a zlepšení akustiky. Dále se zaměřuje na analýzy povrchů a korozních fenoménů.

SIAG CZ, s.r.o. – 250 zaměstnanců

Strojírenská společnost se zaměřením na výrobu ocelových konstrukcí (ocelových stožárů, strojních nosníků, nosníků generátorů a dalších komponent) pro energetické odvětví. Výrobní závod v Chrudimi funguje od roku 2000.

BASF Stavební hmoty Česká republika s.r.o. – 232 zaměstnanců

Historické kořeny společnosti BASF Stavební hmoty Česká republika s.r.o. na trhu stavební chemie a speciálních stavebních technologií spadají do počátku devadesátých let 20. století, kdy na českém trhu začala působit firma PCI. V několika krocích firma zvětšovala výrobové i značkové portfolio a v roce 2001 se stala členem mezinárodního koncernu Degussa Construction Chemicals. V létě 2006 byla úspěšně uzavřena akvizice společnosti Degussa Construction Chemicals koncernem BASF. Společnost se tak stala oficiálním členem skupiny BASF Group a od září 2006 působí na trhu pod názvem BASF Stavební hmoty Česká republika s.r.o.

PRVNÍ STAVEBNÍ CHRUDIM, a.s. – 195 zaměstnanců

Představuje regionální stavební firmu se schopností zajišťovat komplexní výrobu, a to nejen v místě sídla organizace, ale prakticky po celém území České republiky. Firma má vlastní středisko projekce, disponuje vlastním parkem nákladních vozidel, jeřábů a zemních strojů pro provádění veškerých zemních prací. Na trhu působí od roku 1992.

T M T spol. s r.o. Chrudim – 194 zaměstnanců

Firma působící na trhu od roku 1991 se na začátku existence zaměřovala na projekci a konstrukci strojů a zařízení pro dopravu sypkých a kusových materiálů. Postupným rozšiřováním firmy došlo i k inovaci výrobního programu, který v současné době zahrnuje konstrukci, výrobu a dodávku technologických dopravních celků,

dodávky zařízení pro technologickou a mezioperační dopravu sypkých a kusových materiálů, dodávky nosných a ocelových konstrukcí a dalších manipulačních zařízení. Pro srovnání současné zaměstnanosti firem ve sledovaném území jsou v následujících tabulkách uvedeny počty pracovníků největších firem v letech 1987 a 1999.

Tab. 12 – Největší průmyslové podniky v SO ORP Chrudim v roce 1987

| Název podniku | Obec | Počet zaměstnanců | Odvětví |
|-----------------------------|------------------|-------------------|----------------------|
| Transporta, K. P. Chrudim | Chrudim | 5159 | strojírenství |
| ZTS kombinát Třemošnice | Třemošnice | 1879 | strojírenství |
| Elite Varnsdorf | Chrudim | 1535 | výroba textilií |
| CEVA, K. P. Prachovice | Prachovice | 1270 | cementárna |
| BOTANA Skuteč | Skuteč | 1216 | výroba obuvi |
| VC. Plyn. KP Hradec Králové | Rosice u Chrasti | 541 | strojírenství |
| VC. Cukr. KP Hradec kálové | Hrochův Týnec | 471 | potravinářská výroba |
| Triola Praha, S. P. | Proseč | 295 | výroba oděvů |

Zdroj: Geografický ústav MÚ Brno

Tab. 13 – Největší průmyslové podniky v SO ORP Chrudim v roce 1999

| Název podniku | Obec | Počet zaměstnanců | Odvětví dle OKEČ |
|--------------------------------------|------------|-------------------|--|
| TRANSPORTA a. s. | Chrudim | 1680 | Výroba a opravy zvedacích a manipulačních zařízení |
| BOTANA a.s. | Skuteč | 750 | Výroba obuvi |
| ČKD - DAKO a.s., | Třemošnice | 550 | Výroba a opravy železničních a tramvajových lokomotiv a vozového parku |
| Tranza a.s. | Chrudim | 500 | Výroba zvedacího a dopravního zařízení |
| EVONA spol. s.r.o. | Chrudim | 400 | Výroba pletených a háčkovaných punčochových výrobků |
| Later Chrudim a.s. | Chrudim | 307 | Výroba pálených zdicích materiálů, tašek, dlaždic a podobných výrobků |
| Cementárny a vápenky Prachovice a.s. | Prachovice | 290 | Výroba cementu |
| KOVOLIS Hedvikov, a.s. | Třemošnice | 270 | Odlévání lehkých kovů |

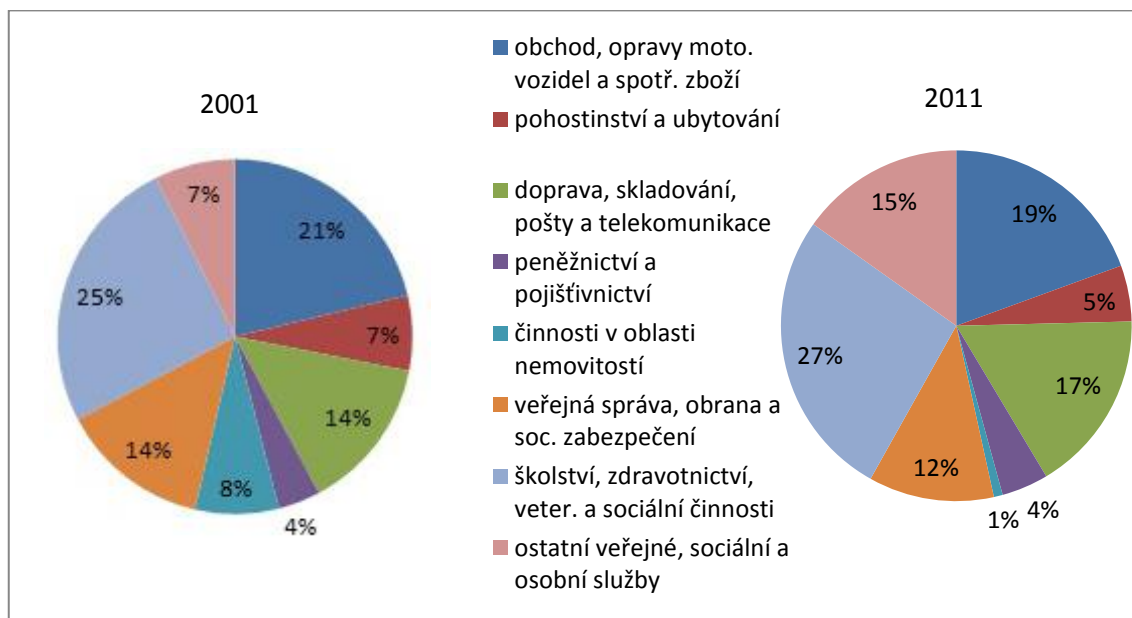
Zdroj: Geografický ústav MÚ Brno, HBI

5.5 Služby a cestovní ruch

Služby

Podíl obyvatelstva SO ORP Chrudim zaměstnaného v sektoru služeb mezi roky 1991 a 2001 stoupl, avšak v dalším období již k výraznému zvýšení nedošlo (v absolutních číslech se jednalo o 224 obyvatel), pouze se dále diverzifikovali jednotlivé kategorie v této sféře, vznikla např. samostatná kategorie informačních technologií. Nejsilněji zastoupenou kategorií je u sledovaných roků 2001 a 2011 kategorie školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činností (obr. 11). Samotné zdravotnictví je silně zastoupeno Chrudimskou nemocnicí, ve které v roce 2011 pracovalo 754¹² zaměstnanců a která se řadí mezi největší zaměstnavatele sledovaného území.

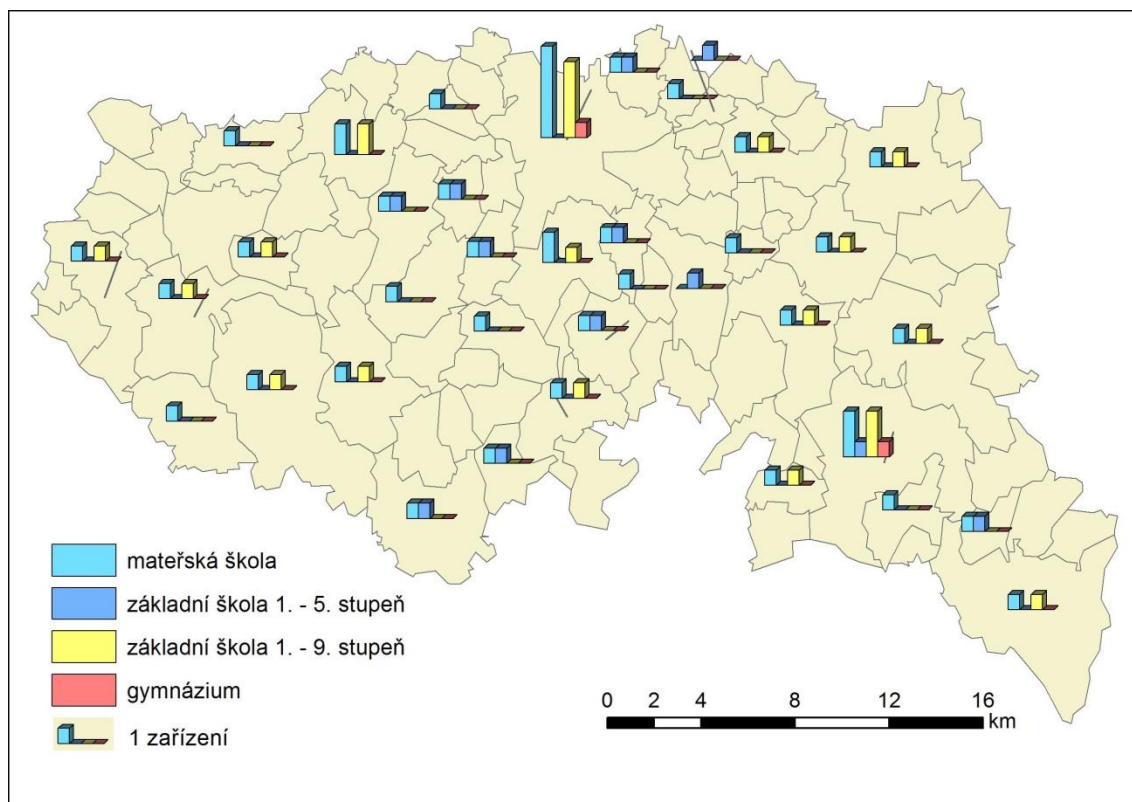
Školství je v SO ORP Chrudim zastoupeno především na předškolní a základní úrovni. Celkový počet zařízení předškolní výchovy je 44 v 35 obcích (Chrudim 6, Skuteč 3, Heřmanův Městec 2, Slatiňany 2) a chybí jen v populačně menších obcích. Výjimku tvoří obec Sobětuchy, ve které žije více než 800 obyvatel a přesto obec nedisponuje žádným vzdělávacím zařízením. Základní školou disponuje 28 obcí, z nichž 12 poskytuje vzdělání od 1. do 5. stupně. Rozmístění zařízení předškolního a základního vzdělání je zobrazeno na obrázku 12. (czso.cz)



Obr. 11 Podíl obyvatelstva SO ORP Chrudim v jednotlivých oborech sektoru služeb v roce 2001 a 2011

Zdroj: SLDB 2011, okres Chrudim, SLDB 2001, okres Chrudim, Praha ČSÚ 2003 vlastní úpravy

¹² Výroční zpráva za rok 2011, Chrudimská nemocnice



Obr. 12 Rozmístění zařízení předškolního a základního vzdělávání v SO ORP Chrudim v roce 2013

Zdroj: MOS, vlastní úpravy

Na území SO ORP Chrudim se nacházejí 2 gymnázia a to Gymnázium Suverénního řádu maltézských rytířů ve Skutči a Gymnázium Josefa Ressela v Chrudim. Středoškolský systém je dále zastoupen 7 odbornými školami v Chrudimi a 1 v Třemošnici. Střední odborná učiliště se nacházejí v Chrudimi, Chroustovicích, Nasavrkách a Třemošnici. Jedinou institucí vyššího vzdělání je Vyšší odborná škola zemědělská v Chrudimi a zde se také nacházejí 2 jazykové školy. Univerzitní vzdělání je nejbližše dostupné v Pardubicích. (czso.cz)

Lékařská péče je v zájmovém území soustředěna v Chrudimi, kde se nachází nemocnice, která zajišťuje péči pro zhruba 104 tis. obyvatel okresu Chrudim. Na zbytku území je péče poskytována formou detašovaných pracovišť a samostatných ordinací praktických lékařů, celkově v 17 obcích z 86. Pouze ve 13 obcích je dostupná lékařská péče. (czso.cz)

Sociální služby jsou zajišťovány v 15 obcích v celkem 36 zařízeních, mezi nimiž převažují domy s pečovatelskou službou. 2 domy pro seniory se nacházejí v obci Heřmanův Městec a 1 v obci Luže. Péči pro mentálně handicapované poskytuje na sledovaném území pouze obec Slatiňany. (czso.cz)

Z hlediska kulturní vybavenosti disponuje většina obcí knihovnou (60 z 86), menší část je vybavena kulturním domem, nebo kulturním zařízením (30 z 86) a kinem disponuje 9 obcí. Kulturním centrem je Chrudim, kde se nacházejí 3 knihovny, 2 divadla, 3 muzea a 3 galerie. (czso.cz)

Cestovní ruch

Přírodní zdroje a předpoklady jsou základním faktorem podmiňujícím vznik a prvotní stadium formování rekreačních procesů a rekreačních územních systémů, stejně jako předpoklady kulturně historické. (Toušek a kol., 2008)

SO ORP Chrudim disponuje oběma typy předpokladů. Za kulturně historické předpoklady lze označit především Chrudimské památky (kostely a menší sakrální stavby, zachovalý hradební systém), státní zámek Slatiňany s hipologickým muzeem a přilehlým parkem v anglickém stylu a zříceniny hradů Lichnice (Třemošnice) a Košumberk (Luže) a keltské oppidum České Lhotice. Dále se na území každoročně konají významné kulturní akce, např. Loutkářská Chrudim – celostátní přehlídka amatérského loutkářství, Lughnasad – festival keltské kultury, Salvátorská pouť Chrudim s více než třísetletou tradicí, nebo Rallye Železné hory – závod s mezinárodními závodnickou účastí.

Přírodní potenciál je soustředěn především v jižní a jihozápadní části území. Rekreační oblast v okolí vodní nádrže Seč patřila na konci 80. let k nejvýznamnějším střediskům cestovního ruchu v České Republice (Vystoupil a kol., 2011) a díky postupné modernizaci zázemí a zkvalitňování služeb má předpoklad si tuto oblíbenost udržet i v budoucnosti. Geologická minulost území dala vzniknout Geoparku Železné hory, který se rozkládá téměř na celém sledovaném území. Z maloplošných území je nutné vyzdvihnout Rekreační lesy Podhůra, které se nacházejí mezi obcemi Chrudim, Slatiňany a Rabštejnská Lhota. Toto území je v posledních letech velmi rozvíjené, zejména díky dotační podpoře Evropské Unie. Vznikly zde nové trasy pro pěší a cykloturisty, zlepšilo se značení a byl vytvořen lanový park a lesní tělocvična (lesychrudim.cz). V roce 2014 zde vznikl unikátní cyklo okruh, tzv. Singltrack (teprve druhý v České Republice) a v budoucnosti se počítá s jeho dalším rozšiřováním.

Struktura a velikost ubytovacích kapacit území odpovídá potřebám. Nejvyšší počet hromadných ubytovacích zařízení je situován v obci Seč (20), Chrudim (10) a po čtyřech zařízeních mají obce Skuteč, Slatiňany, Horní Bradlo a Heřmanův Městec (czso.cz). Na území se nacházejí pouze dvě zařízení hotelového typu pro náročnější

klientelu – Kongres hotel Jezerka (Seč) a Hotel Bohemia Chrudim (v současné době v rekonstrukci).

5.6 Dopravní dostupnost a obslužnost

Obecně lze dopravní dostupnost SO ORP Chrudim v rámci Pardubického kraje označit za dobrou. Územím procházejí dva silniční tahy I. třídy, spojení s krajskými Pardubicemi zajišťuje železniční trať Havlíčkův Brod – Pardubice a obce na severovýchodě území leží v blízkosti tranzitního železničního koridoru. Letecká doprava je zastoupena letišti menšího významu, vodní doprava není na území provozována.

Silniční doprava

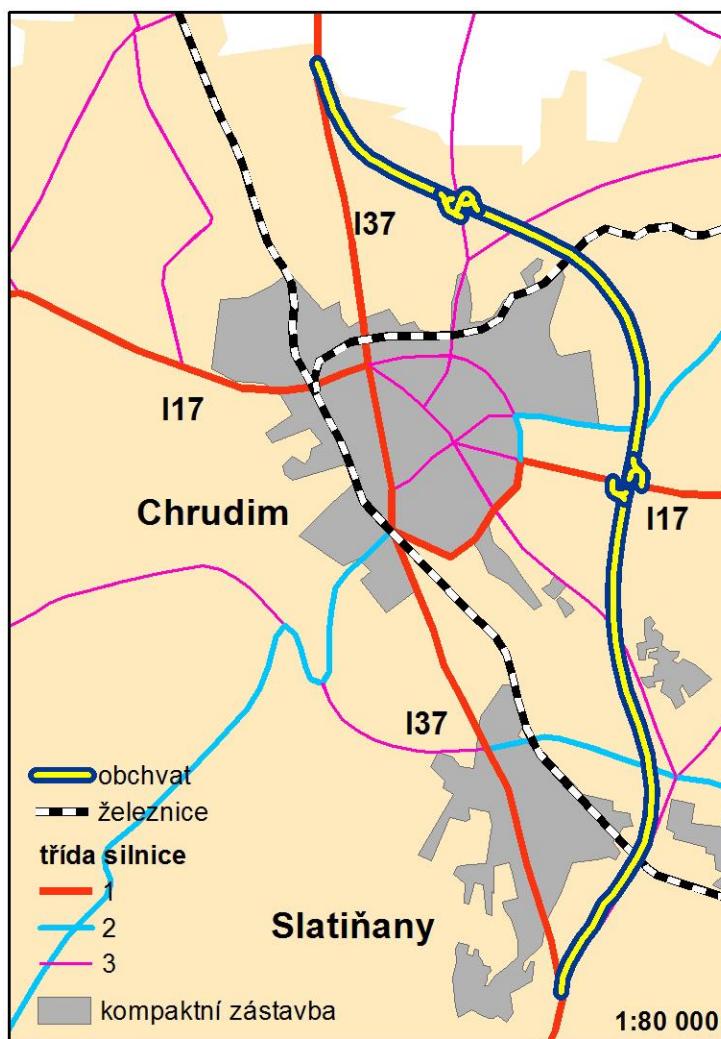
Páteř silniční dopravy v zájmovém území tvoří silnice I 17, procházející územím od západu na východ mezi městy Čáslav a Vysoké Mýto, a silnice I 37 protínající území ze severu na jih, spojující města Trutnov a Velká Bíteš. Silnice I 37 je spojnicí SO ORP Chrudim s rychlostní komunikací R 35 budovanou u obce Opatovice nad Labem a touto komunikací dále navazuje na dálnici D11 spojující Prahu a Hradec Králové.

Většina obcí je propojena silnicemi nižšího řádu, které tvoří více než polovinu z celkové délky 496 kilometrů silniční sítě. Hustota sítě je dostačující a technický stav infrastruktury je na dobré úrovni. Jako největší negativum se jeví přetíženost silnice I 37, především v obci Chrudim a Slatiňany, která je v současnosti řešena stavbou obchvatu

Obchvat obcí Chrudim a Slatiňany

Silnice I 37 je Chrudimí vedena po městském komunikačním okruhu, na němž se nachází několik světelných křižovatek, přechodů pro chodce a napojení městských částí. (obchvatchrudim.cz). Z těchto důvodů je při stále sílící intenzitě dopravy další fungování komunikace, při zachování bezpečnosti a zdraví obyvatel Chrudimi, nereálné. O obchvatu Chrudimi se hovořilo od 90. let minulého století (ihned.cz), což dokazuje i vydání stanoviska EIA v dubnu roku 1996. Stavba byla navržena ve dvou úsecích a to Medlešice – křižovatka I17 a křižovatka I17 – Slatiňany V roce 2002 došlo ke schválení investičního záměru a v roce 2005 (2006 pro druhý úsek) k vydání územního rozhodnutí. Samotné práce na prvním úseku byly započaty v březnu roku 2013 s předpokládaným dokončením v červnu roku 2016 (rsd.cz). Po dokončení prvního úseku bude

značná část dopravy odvedena dále po silnici I17 směr Vysoké Mýto, avšak dá se předpokládat, že větší část bude pokračovat zpět do obce Chrudim a dále na obec Slatiňany, jak tomu bylo doposud. Pro obyvatele obce Slatiňany tedy nenastane žádná změna, dokud nebude dokončen druhý úsek obchvatu. Zahajovací práce u tohoto úseku jsou naplánovány na rok 2016 s dokončením během roku 2018, přičemž podíl prodaných pozemků pod plánovanou trasou druhé etapy ochvatu je k 1. 11. 2014 cca 37%. K rychlejšímu výkupu pozemků bezesporu přispěla novela zákona č.419/2009 Sb. o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, která nabyla účinnosti 13. 9. 2014.



Obr. 13 Plánovaný obchvat obcí Chrudim a Slatiňany

Zdroj: rsd.cz, vlastní úpravy

Železniční doprava

Na území SO ORP Chrudim je v současné době využíváno 5 tratí v celkové délce 73 kilometrů, na niž je obsluhováno 25 stanic. Do 11. 12. 2010 byla využívána i trať číslo 017 (dnes toto označení nese trať Česká Třebová – Chornice), která však byla z důvodu nerentability zrušena a dnes je využívána armádou České Republiky a pro nákladní dopravu. Dostupnost obce Chrudim po železniční trati je efektivní pouze po

tratích 238, 261 a 016, zbývající tratě nejsou s touto obcí přímo spojeny, protože se přepravní doba stává neúnosnou. Páteř železniční přepravy tak tvoří především trať 238, protínající území ze severu na jihovýchod, obsluhující 8 stanic. V současné době je v plánu rozsáhlá revitalizace této tratě s předpokládanými finančními náklady blížícími se 1 miliardě korun. V rámci revitalizace bude provedena rekonstrukce železničního svršku a sanace železničního spodku, rekonstrukce nástupišť v zastávkách a železničních stanicích, rekonstrukce železničních přejezdů vč. jejich nového zabezpečení, rekonstrukce železničních mostů a propustků. Větší zastávky budou vybaveny kamerovým systémem a novým informačním systémem pro cestující. (pardubickykraj.cz)

Tab. 13 – Traťové úseky v SO ORP Chrudim v roce 2014

| číslo trati | traťový úsek | délka úseku (v km) |
|-------------|---|--------------------|
| 236 | Čáslav - Třemošnice | 6,8 |
| 015 | Přelouč - Prachovice | 9,3 |
| 016 | Borohrádek - Chrudim | 14,5 |
| 017 | Chrudim město – Heřmanův Městec ¹³ | 12,6 |
| 238 | Havlíčkův Brod - Pardubice | 32,4 |
| 261 | Svitavy – Žďárec u Skutče | 7,9 |

Zdroj: zelpage.cz

Cyklistická doprava

Síť cyklotras na území SO ORP Chrudim je velice hustá, tvořená cyklotrasami IV. třídy, a procházejí zde, přestože trochu okrajově, i 2 dálkové cyklotrasy. V prvním případě se jedná o páteřní dálkovou cyklotrasu I. třídy číslo 1 vedoucí z Prahy do Brna, která protíná území v délce cca 27 kilometrů. Druhou je dálková cyklotrasa II. třídy číslo 18 Jeseník – Vysočina procházející na východě území v délce 24 kilometrů.

Naproti tomu cyklostezky jsou na území zastoupeny minimálně, pouze v zázemí města Chrudim, a celková délka je v současnosti cca 5 kilometrů. To by se mělo změnit realizací cyklostezky z obce Chrudim do rekreačních lesů Podhůra, kde jsou nyní cykloturisté nuceni využívat poměrně frekventované silnice č. 340 ve směru na Seč. Další plánovaná cyklostezka má kopírovat ulici Dašickou a spojit tak centrum Chrudimi s částí Vestec na severovýchodě. Jako poměrně smělý projekt cyklostezky se jeví

¹³ zrušená

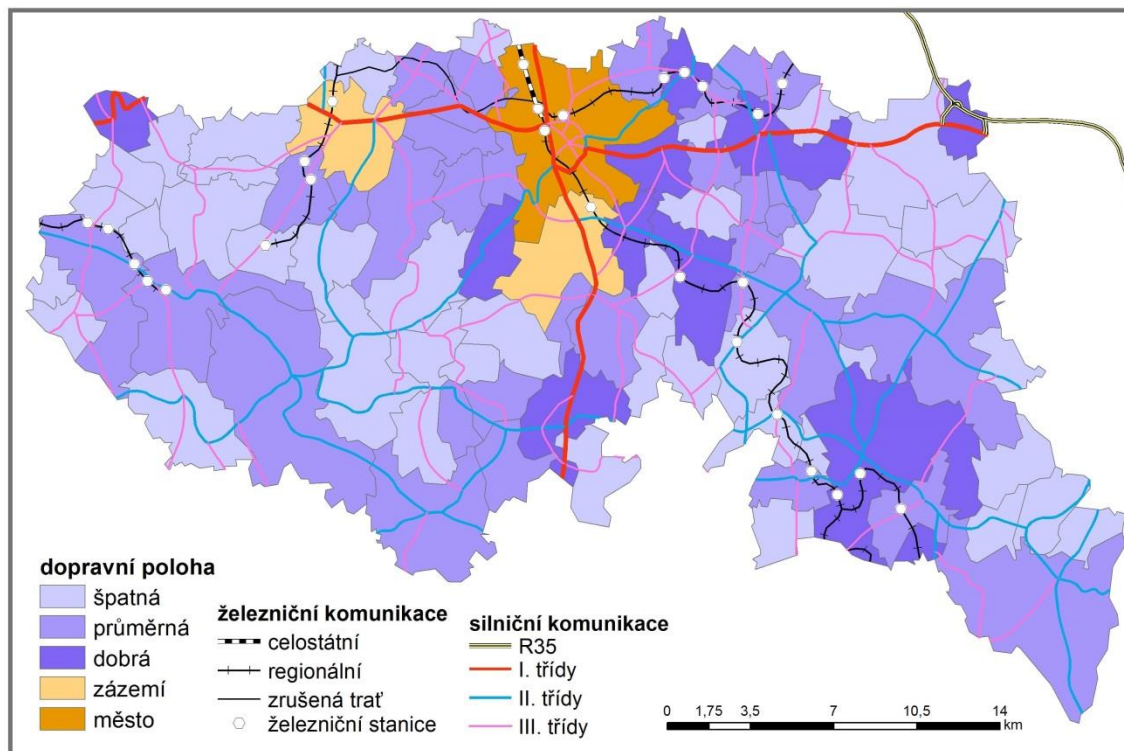
využití zrušené železniční trati Chrudim město – Heřmanův Městec, kterou by došlo k vytvoření více než 3 kilometrového úseku spojujícího centrum Chrudimi a městské části Markovice na západě. Tento úmysl však naráží na řadu překážek např. vysokou finanční náročnost a také fakt, že Pardubický kraj by v budoucnu chtěl železniční trať opět obnovit (chrudimskenoviny.cz). Spojení Markovic tak bylo nakonec realizováno stezkou o délce 343 metrů za 2 miliony korun, na kterou je přístup možný jen po chodníku nebo frekventované silnici první třídy č. 17 (pardubice.idnes.cz)

Dopravní poloha obcí a obslužnost

Dopravní poloha jednotlivých obcí SO ORP Chrudim byla hodnocena pomocí metodiky, popsané blíže v kapitole 2, která vychází z dopravní dostupnosti. Obec Chrudim, jakožto spádové centrum, nebyla vzhledem ke své výborné dopravní dostupnosti hodnocena, stejně jako obce, které dle výše zmiňované metodiky tvoří její zázemí. Toto zázemí tvoří obce Slatiňany a Heřmanův Městec (viz obrázek 14). Nejvyšší hodnotou dopravní dostupnosti, vyjma obce Chrudim a zázemí, disponují obce Hrochův Týnec, Skuteč a Kočí (po 6 bodech), přestože poslední zmiňovaná není napojena na železniční síť. Naopak nejhorší dopravní dostupnost mají obce Hroubovice a Hluboká, které nezískali ani jeden bod. Z hlediska potenciálního zvýšení dopravní dostupnosti jsou na tom nejlépe obce situované na severo-východě a z části na východě sledovaného území. Po dokončení rychlostní komunikace R35 mezi Libercem a Lipníkem nad Bečvou, jejíž část bude procházet i přes sledované území, se dle použité metodiky mnoho obcí dostane z kategorie špatné dostupnosti mezi nejlépe hodnocené. Příkladem může být obec Střemošice, která by díky blízkosti nájezdu na R35 disponovala 5 body (nyní 2). Nejvyšší bodový přínos by tato komunikace měla pro obec Ostrov (zvýšení z 5 bodů na 10). Úseky, které by mohli ovlivnit rozvoj některých obcí na sledovaném území, by dle ŘSD měli být dokončeny v letech 2018-2019. (rsd.cz)

Dopravní obslužnost obcí SO ORP Chrudim byla analyzována ve třech časových obdobích, pomocí počtu spojů z jednotlivých obcí do města Chrudim (ranní období) a v opačném směru (odpolední a noční období), přičemž spojení s nutností více než jednoho přestupu byly vyloučeny pro zachování určité efektivity a časové únosnosti spojení. Většina spojení obcí zájmového území s Chrudimí je zajišťována autobusovou přepravou. Zde má většinový podíl firma Arriva Východní Čechy a.s., menší část

zajišťují firmy M plus H Slatiňany, BUS Vysočina, ZDAR transport a logistika a ICOM transport a.s.. V samotné obci Chrudim je provozováno 5 linek MHD také firmou Arriva Východní Čechy a.s.. Spojení obcí, které disponují železnicí a železniční zastávkou, zajišťuje v plné míře společnost České Dráhy a.s.

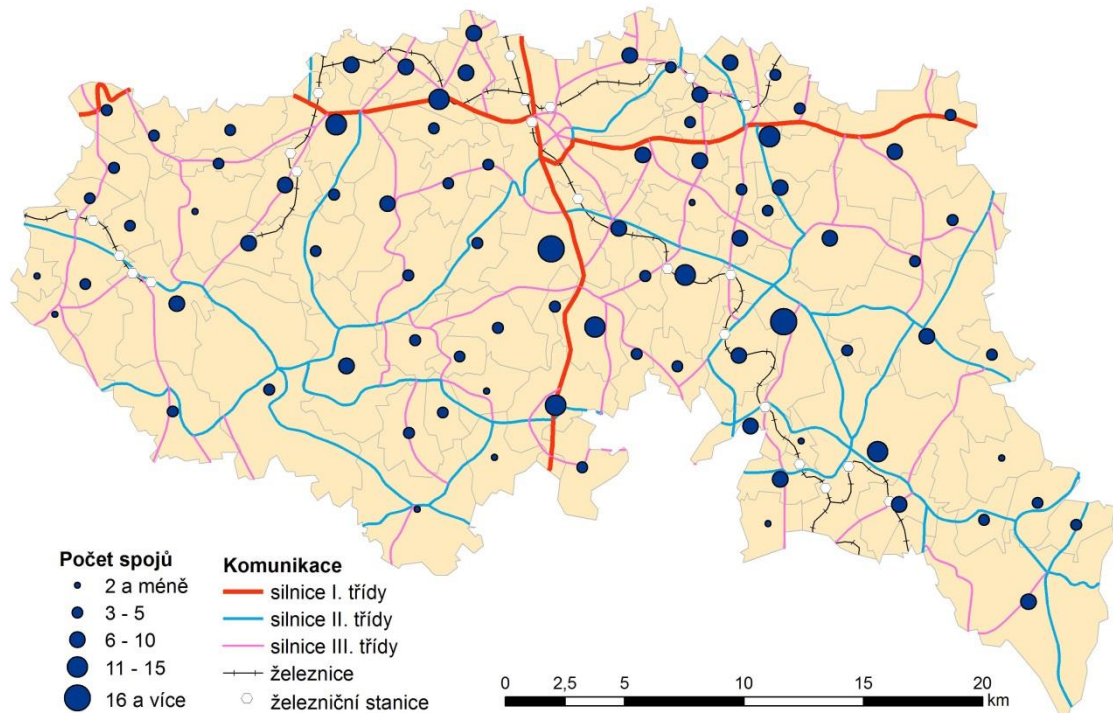


Obr. 14 Dopravní poloha obcí SO ORP Chrudim v roce 2014

Zdroj: rsd.cz, mapy.cz, vlastní úpravy

Samotný počet spojů z jednotlivých obcí do obce Chrudim je znázorněn na obrázku 15. Jedná se o spoje v období 5:00 – 9:00 v běžný pracovní den. Obecně nejlépe jsou na tom obce situované na silnicích I. třídy, kde se k hromadné dopravě působící výhradně na sledovaném území přidávají i dálkové spoje z měst mimo území. Také je nutné vyzdvihnout význam železnice pro obce na ní situované, která v případě tratě 238 Havlíčkův Brod – Pardubice zvyšuje počet ranních spojů až o 7 spojů. V absolutních číslech je na tom u ranních spojů nejlépe obec Slatiňany (20 autobusových a 6 vlakových spojení), Chrast (11 auto., 6 vlak.) a Zaječice (9 auto., 6 vlak.). Význam železničního napojení obcí je samozřejmě patrný i u návratových spojů, v tomto případě v období 14:00 – 20:00, kdy zvyšuje počet spojů o 1 až 8 spojů. V tomto období jsou na to nejlépe opět obce zmiňované výše, nejhorší situace je u obce Biskupice, do které se po 14 hodině hromadnou dopravou dostat nelze. Jako velký nedostatek spatřuje autor práce i fakt, že po 20 hodině se lze dostat (s maximálně

jedním přestupem mezi linkami) pouze do 25 obcí, což je méně než 30 procent (IDOS.cz). Zbytek území je po 20 hodině hromadnou dopravou nedostupný, nebo jen velmi obtížně. Přestože se ve většině případů jedná o obce populačně malé, do 350 obyvatel, neexistuje ani spojení mezi Chrudimí a obcí Luže (cca 2,5 tisíc obyvatel), nebo Proseč (2,2 tisíc obyvatel).



Obr. 15 Dopravní obslužnost obcí SO ORP Chrudim v časovém období 5:00 – 9:00 v pracovní den v roce 2014

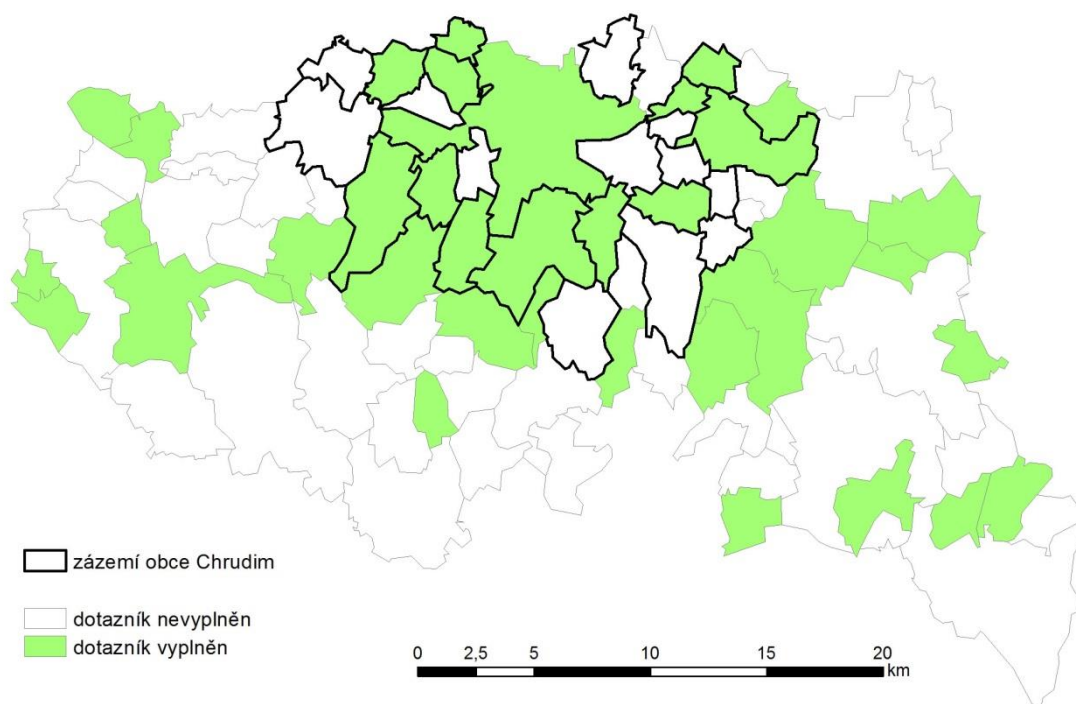
Zdroj: IDOS.cz, vlastní úpravy

6 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

Statistická data, analyzovaná v kapitole 5, ukázala problematiku rozvoje obcí v SO ORP Chrudim. Tyto informace je však vhodné rozšířit empirickým výzkumem, v tomto případě dotazníkovým šetřením. Forma dotazníku zčásti vychází z diplomové práce Mgr. Romana Stříže a byla konzultována s vedoucím diplomové práce. Konečná verze dotazníku vznikla v říjnu 2013 a obsahovala 23 otázek, které byly rozděleny do 2 bloků. Rozsah dotazníku byl 4 strany formátu A4. Cílovou skupinu tvořili představitelé obcí, tzn. starostové popřípadě místostarostové. Samotné šetření proběhlo v období listopad 2013 – únor 2014. Vzhledem k poměrně velkému počtu sledovaných obcí byly dotazníky respondentům rozeslány elektronickou poštou, a jelikož návratnost dotazníků nebyla zprvu vysoká, bylo nutné rozeslání několikrát opakovat. Vyskytly se i problémy technického rázu např. nemožnosti otevření přílohy, zaplněné schránky obce, nebo neexistence schránky (neaktuálnost údajů o spojení s obcí na stránkách obce, nebo v adresáři ORP Chrudim). Počet dotazníků odpovídal počtu obcí SO ORP Chrudim, tedy 86. Ve dvou případech došlo rovnou k odmítavému stanovisku představitelů, u ostatních respondentů, kteří dotazník nevyplnili, hrál roli s největší pravděpodobností nedostatek času, nebo nezájem. Vyplněných dotazníků se vrátilo 37 (43 % obcí), ale po konzultaci diplomové práce byla obec Chrudim z hodnocení vypuštěna. Zbývajících 36 obcí bylo rozděleno na ty, které tvoří zázemí obce Chrudim (v grafech jsou značeny modrou barvou), kterých bylo 13 a ty, které kritéria (vzdálenost do 10 km od centra Chrudimi a počet spojů za den více jak 10 v obou směrech) nesplnili a nachází se v některých případech na periferii regionu (v grafech značeny zelenou barvou). Územní rozmístění obcí, z nichž byl dotazník získán, je naznačeno na obrázku 16. 22 obcí spadá do velikostní kategorie do 350 obyvatel, 9 obcí do 1000 obyvatel a nad tisíc obyvatel mělo 5 obcí, z toho 4 obce měly statut města. Veškeré obrázky byly vytvořeny z podkladů vzešlých z dotazníkového šetření provedeného autorem práce.

Jak již bylo naznačeno, dotazník byl rozdělen do 2 bloků a to: A – Popisná oblast a B – Občané a rozvoj obce. *Popisná oblast* se skládala ze 7 otázek, z nichž většina byla uzavřeného typu, pouze u první a šesté otázky bylo vyžadováno doplnění. Otázky měly obecný charakter se zaměřením na současný stav obce, u prvních dvou otázek pak na osobu starosty. Blok B - *Občane a rozvoj obce* sestávala z 16 otázek,

z nichž 7 vyzývalo k dalšímu rozvedení, či upřesnění odpovědi. Závěrečné 3 otázky byly s otevřenou odpovědí, v poslední otázce byl ponechán prostor pro návrh ze strany samotného starosty. Odhadovaný čas vyplnění dotazníku byl 12 minut.

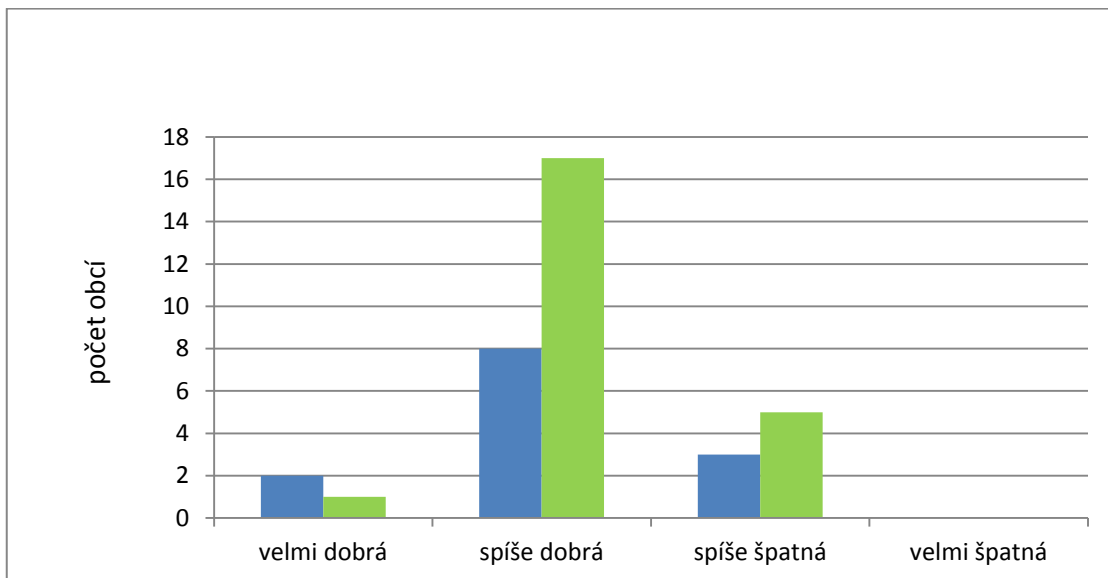


Obr. 16 Dotazníkové šetření v obcích SO ORP Chrudim 2013 - 2014

V první otázce byla u respondenta zjišťována délka života v obci. Touto otázkou chtěl autor ověřit všeobecný trend, kdy jsou do funkcí starosty voleni občané, kteří žijí v obci řadu let, získali již určitý společenský kredit a byli tedy zvoleni na základě známosti a zkušeností. Téměř 60 procent respondentů žije ve své obci více jak 40 let, přičemž starostové obcí Biskupice a Hošťalovice 68 let a starostka obce Perálec 75 let. Respondenti obcí Hrochův Týnec a Žlebské Chvalovice naopak uvedli, že v obci žijí 10 let, navíc starosta Chvalovic patří s věkem 35 let mezi nejmladší představitele obcí ve sledovaném území. Druhá otázka zjišťovala, zda jsou respondenti ve své funkci uvolnění, tedy zda vykonávají funkci na plný úvazek, nebo neuvolnění a vedle funkce starosty mají jiné zaměstnání, což je obvyklé především na malých obcích, které si uvolněného starostu většinou nemohou z finančních důvodů dovolit. Obce do 350 obyvatel měli převážně starostu neuvolněného, nad tuto hodnotu uvolněného.

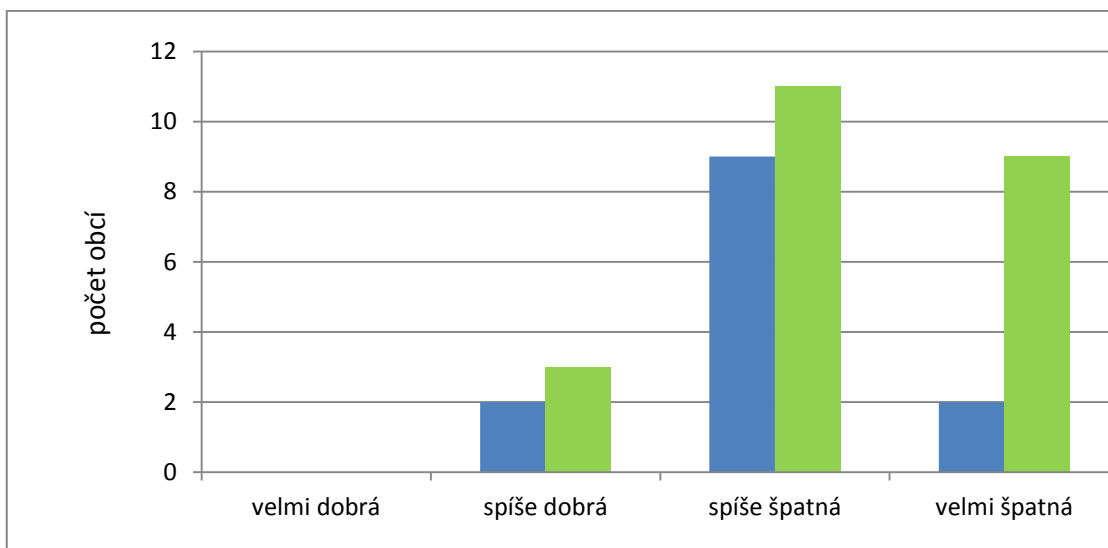
V otázce č. 3 měli respondenti pomocí čtyřstupňové škály zhodnotit občanskou vybavenost své obce (obr. 17). Většina respondentů hodnotila vybavenost svých obcí

jako spíše dobrou, a to jak v zázemí Chrudimi, tak na zbytku území. Jako velmi dobrá byla hodnocena vybavenost v obcích Orel, Rabštejnská Lhota a Čankovice.



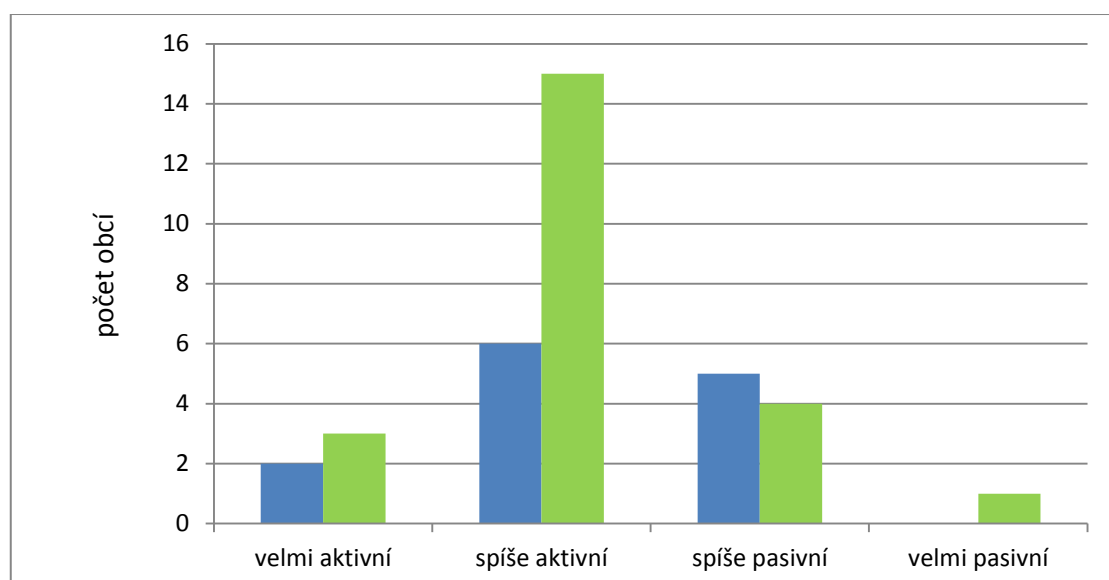
Obr. 17 Jak hodnotíte občanskou vybavenost ve Vaší obci?

Následující otázka se týkala pracovních příležitostí v obci, opět za použití čtyřbodové škály. Pouze 5 respondentů považuje situaci ve své obci za spíše dobrou. Jsou to obce Třemošnice (zdejší firmy DAKO-CZ a Kovolis Hedvikov patří mezi největší zaměstnavatele ve sledovaném území) a Rosice (největší zaměstnavatelé jsou Zemědělské družstvo Rosice a Východočeské plynárenské strojírný a.s.). Jako spíše dobrou hodnotili situaci ještě respondenti z obcí Podhořany u Ronova, Stolany a Orel. Jako velmi špatnou hodnotili nabídku pracovních příležitostí především populačně malé obce v okrajových částech regionu.



Obr. 18 Jak hodnotíte nabídku pracovních příležitostí ve Vaší obci?

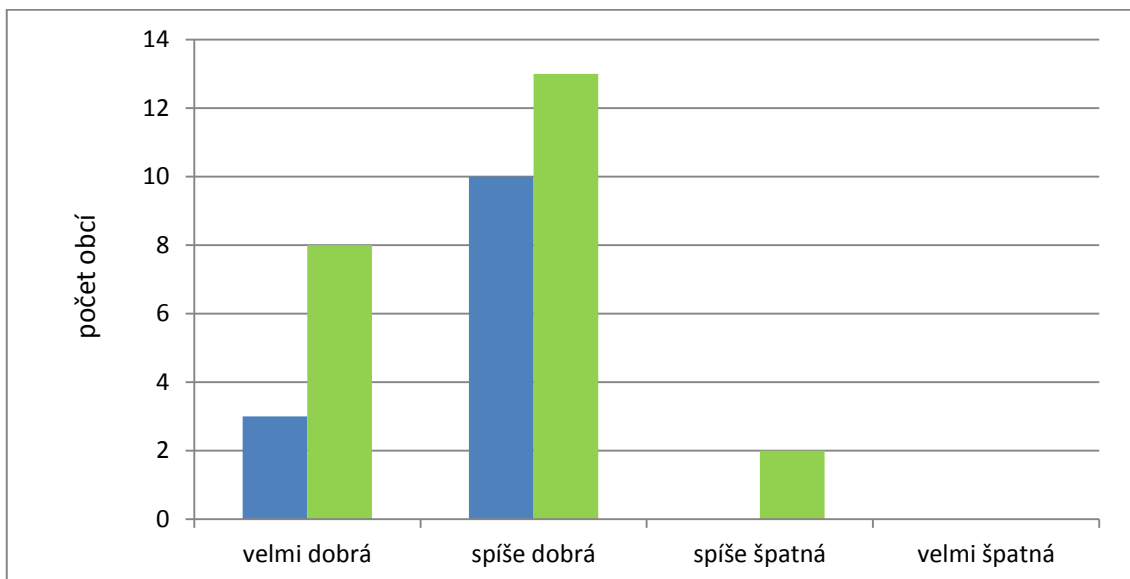
Pátá otázka se týkala hodnocení společenského života v obcích. Jako velmi aktivní, nebo spíše aktivní charakterizovalo svoji obec přes 70 % respondentů. Kromě měst, která jsou ve většině případů společensky aktivní, jsou to zejména menší obce na periférii regionu, kde respondenti označili společenský život za velmi aktivní, nebo spíše aktivní. Naopak v malých obcích v zázemí Chrudimi je znát vliv a spádovost tohoto města a společenský život zde byl hodnocen jako spíše pasivní. Jako velmi pasivní vyhodnotil společenský život starosta obce Lozice. Tato obec, ve které žije 161 obyvatel (2014) sice disponuje kulturním zařízením, přesto se společenský život často přesunuje do sousedních Jenišovic, kde se konají např. plesy pod záštitou SDH Lozice.



Obr. 19 Jak byste charakterizoval/a společenský život ve Vaší obci?

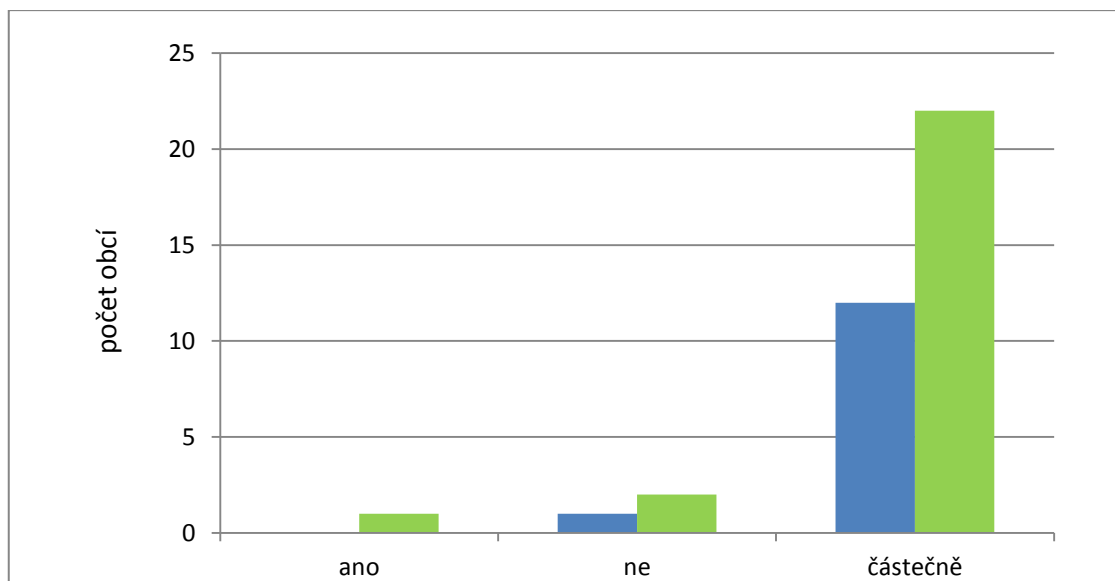
Otázka č. 6 dotazovala respondenty na konání pravidelných společenských akcí v jejich obci, ať už kulturních, nebo sportovních. Pokud respondent odpověděl ano, bylo vyžadováno vypsání konkrétního typu, či názvu akce. Pouze u 3 obcí respondenti nevedli konání těchto akcí (Orel, Perálec, Rozhovice). Všechny ostatní obce pořádají na svém území sportovní, nebo kulturní společenské akce. Nejčastěji byly zmiňovány fotbalové turnaje a různorodé sportovní akce, divadelní představení, pálení čarodějnic, Mikulášské nadílky, plesy – sokolské, hasičské a myslivecké, besedy, výstavy a koncerty. Velmi častými akcemi jsou i soutěže v rámci hasičského sportu, do kterého je zapojeno mnoho obcí ze sledovaného území.

Úroveň životního prostředí hodnotila sedmá otázka. Velká část území se nachází v CHKO Železné hory, kde je úroveň životního prostředí velmi příznivá, většina obcí je pak venkovského charakteru, bez rušivých průmyslových vlivů. Negativní vliv dopravy, který by měl být především v obcích situovaných na silnicích I. třídy nebyl dotázanými respondenty zřejmě nijak reflektován, naprostá většina respondentů považuje úroveň životního prostředí ve své obci za velmi dobrou, nebo spíše dobrou. Největším znečišťovatelem na sledovaném území byl v minulosti bezpochyby chrudimský podnik Transporta. Zemina, nacházející se v areálu musela být v posledních letech odtěžena a sanační práce se dotkly i spodních vod, které byly ohroženy karcinogenními látkami (idnes.cz). Jako spíše špatnou vyhodnotily situaci životního prostředí starostové obcí Mrákotín a Perálec.



Obr. 20 Jak hodnotíte úroveň životního prostředí v obci?

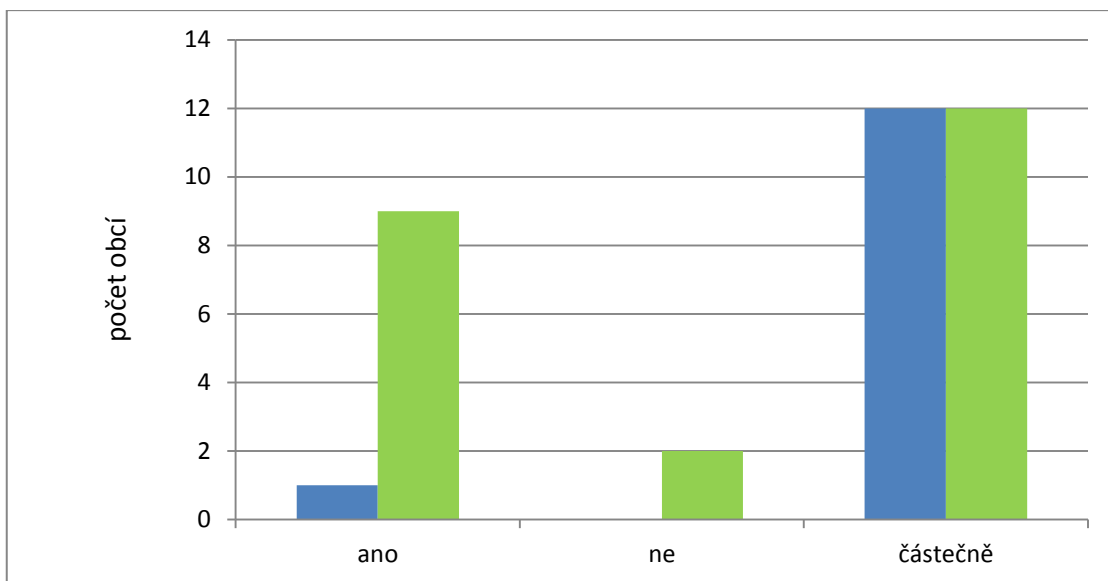
Ve druhé bloku se autor zaměřil na otázky týkající se komunikace obcí s obyvateli, propagaci obcí, rozvojové a dotační aktivity a spolupráci mezi obcemi a vyššími územními celky. Jak je vidět na obrázku číslo 21, zájem o činnost místních veřejných orgánů mají obyvatelé jen částečný. K této otázce patřily 2 podotázky: *Kolik obyvatel se zúčastňuje veřejných zasedání zastupitelstva obce* a *Kolik obyvatel je zapojeno do veřejných akcí*.



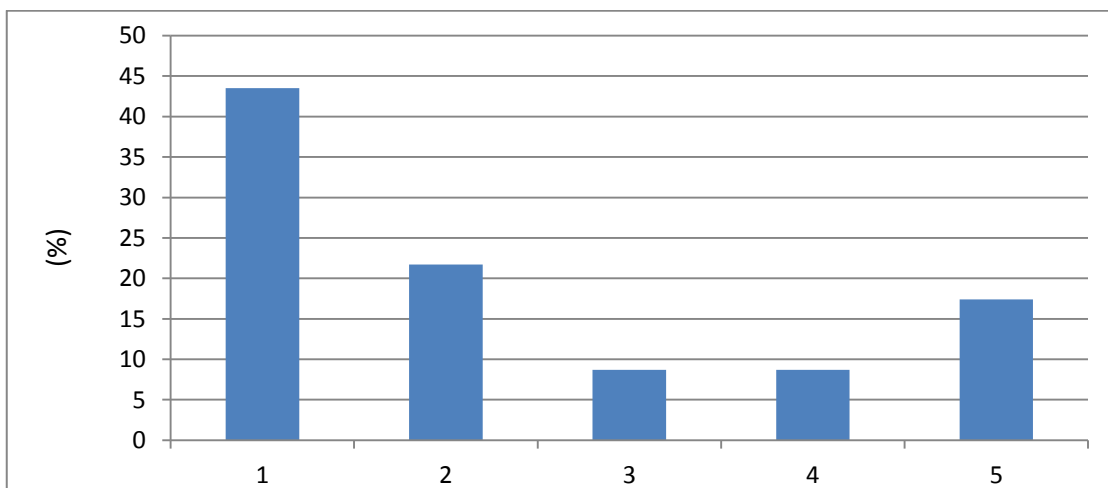
Obr. 21 Mají občané Vaší obce zájem o činnost veřejných orgánů?

. Obecně lze říci, že větší zájem o činnost zastupitelstev mají obyvatelé menších obcí, zatímco ve městech není zájem nijak výrazný. Největší zájem mají obyvatelé obcí Licibořice (235 obyvatel) a Třibřichy (286 ob.), kde zasedání zastupitelstva pravidelně navštěvuje 30 lidí. Naopak nejmenší zájem je v obcích Biskupice (61 ob.), Čankovice (313 ob.), Hošťalovice (137 ob.) a Mrákotín (358 ob.), kde se dle starostů veřejných zasedání neúčastní ani jeden obyvatel. Jak již bylo zmíněno, ve městech je zájem obyvatel nižší. Nejvíce lidí se zasedání zúčastňuje v Chrasti (20 ob.) a Hrochův Týnec (15 ob.). U druhé podotázky byly uváděné počty výrazně vyšší, přestože i zde se našly obce, kde se žádní obyvatelé veřejných akcí neúčastní a to v obcích Čankovice, Lozice a městech Slatiňany a Třemošnice. Nejvíce obyvatel se veřejných akcí zúčastňuje v obcích Chrast (starosta uvedl: stovky) a dále pak Morašice (40 ob.), Licibořice a Orel (obě 30 ob.) a Perálec (25 ob.).

Druhá otázka zjišťovala zájem obyvatel o dění v obci a také způsob, jakým dávají zájem najevo. Pouze dva respondenti uvedli, že obyvatelé v jejich obcích zájem o dění nemají. Jedná se o obce Biskupice a Licibořice. U druhé zmiňované obce je trochu překvapivé, že obyvatelé nemají zájem o dění v obci, přestože se veřejných zasedání účastní nejvíce osob. Ve většině obcí je však zájem alespoň částečný. Na obrázku číslo 22 lze vidět nejčastěji využívaný způsob, jakým obyvatelé projevují zájem o dění ve své obci. Mezi způsoby, které nebyly respondentům nabídnuty a byly zahrnuty do kategorie *jiné*, převažoval telefonický kontakt a kulaté stoly.



Obr. 22 Projevují obyvatelé Vaší obce zájem o dění v obci?

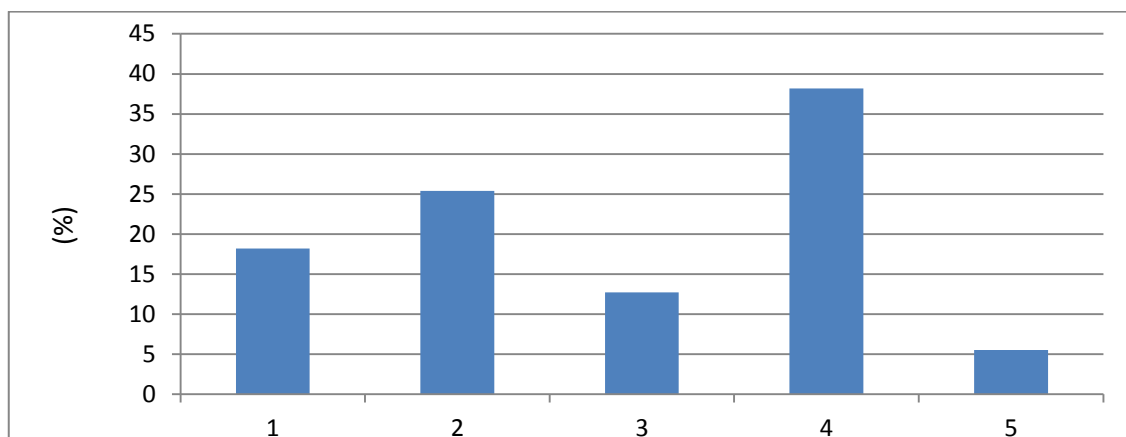


Obr. 23 Jakou formou projevují obyvatelé zájem o dění v obci?

Pozn. 1 - žádost o informace přímo na úřadu, 2 - předkládání vlastních návrhů, 3 - diskuzí na internetu, 4 - prostřednictvím místního tisku (zpravodaje), 5 - jiný způsob

Otázka číslo 3 se naopak věnovala komunikaci obce směrem k občanům a dotazovala se na marketingové postupy, které obec využívá. 10 respondentů uvedlo, že žádné postupy nevyužívá. Ve většině případů se jednalo o obce do 300 obyvatel, jednou z obcí byla Rabštejnská Lhota (718 obyvatel), u které je absence tohoto druhu komunikace s občany vcelku překvapující. Respondenti, které tyto postupy využívají, uváděli nejčastěji webové stránky, které se stávají čím dál více využívaným zdrojem informací pro občany a i sběrným místem informací a názorů pro samotné obce. Vzrůstá také počet obcí, které na svých stránkách využívají elektronickou podatelnu.

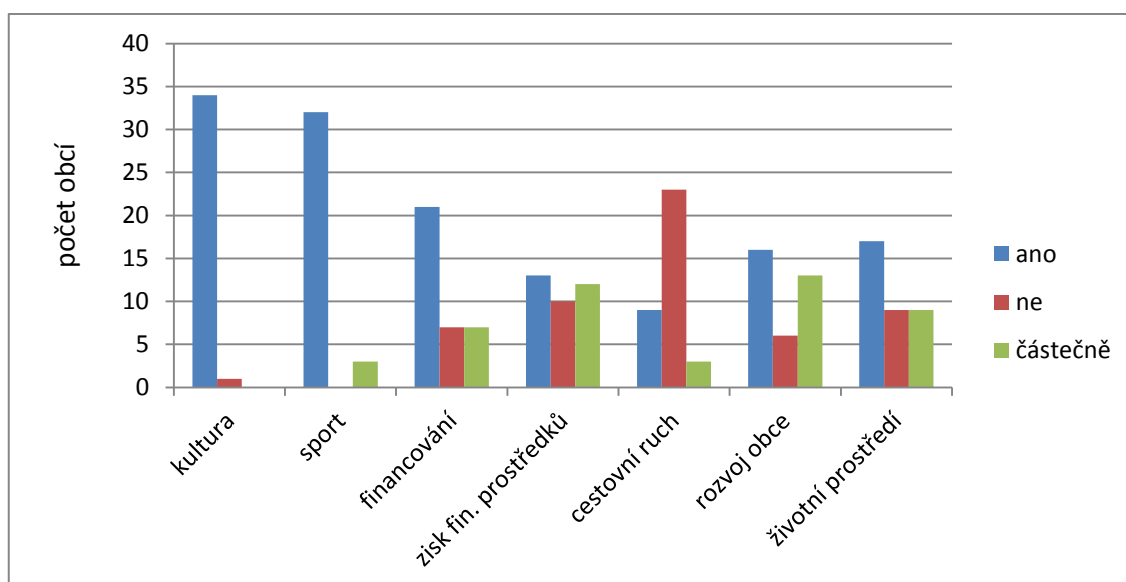
Z jiných forem uváděli respondenti diskuze na dané téma, výzvy k zapojení do různých aktivit, časopisy a letáky.



Obr. 24 Jakou formu marketingových postupů využíváte?

Pozn. 1 – ankety, 2 - společné setkávání s občany, 3 - členství občanů v pracovních skupinách, 4 - webové stránky, 5 – jiná forma

Čtvrtá otázka zjišťovala povědomí starostů o občanech, kteří mohou být prospěšní v různých oblastech, poskytnout informace a rady, popřípadě vytvořit pracovní skupinu k určitému projektu. Na obrázku číslo 25 jsou uvedeny počty respondentů, kteří znají občany z těchto oblastí. Starosta obce Kněžice tuto otázku nevyplnil.

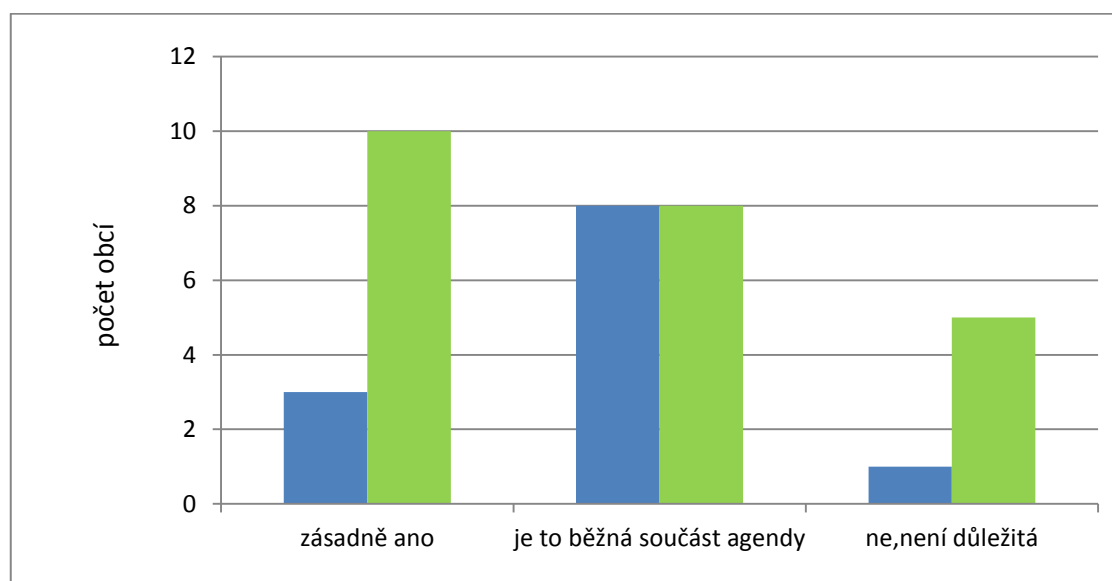


Obr. 25 Máte přehled o občanech, kteří vám mohou pomoci v různých oblastech?

U kultury a sportu mají respondenti velmi dobré povědomí o občanech, kteří mohou být v těchto oblastech obci nápomocni. V oblasti financování a zisku finančních prostředků (dotací a grantů) je již tato znalost nižší, přestože právě tyto oblasti jsou

v současné době velmi důležité kvůli nabíhání nového dotačního období. Lze však předpokládat, že v těchto oblastech část obcí spoléhá na členství v různých zájmových skupinách (mikroregion, spolek obcí, MAS – členství v těchto skupinách je věnována samostatná otázka). V oblasti cestovního ruchu převládá neznalost zainteresovaných osob, kdy pouze 9 respondentů tyto osoby zná, a 3 respondenti mají částečné povědomí. V případě osob, které by v případě potřeby mohly přispět k rozvoji obce, mají respondenti opět větší povědomí, kdy žádného obyvatele z této oblasti nezná pouze 6 starostů. Podobná situace je v oblasti životního prostředí. Zde má povědomí o osobách 17, částečné pak 9 starostů.

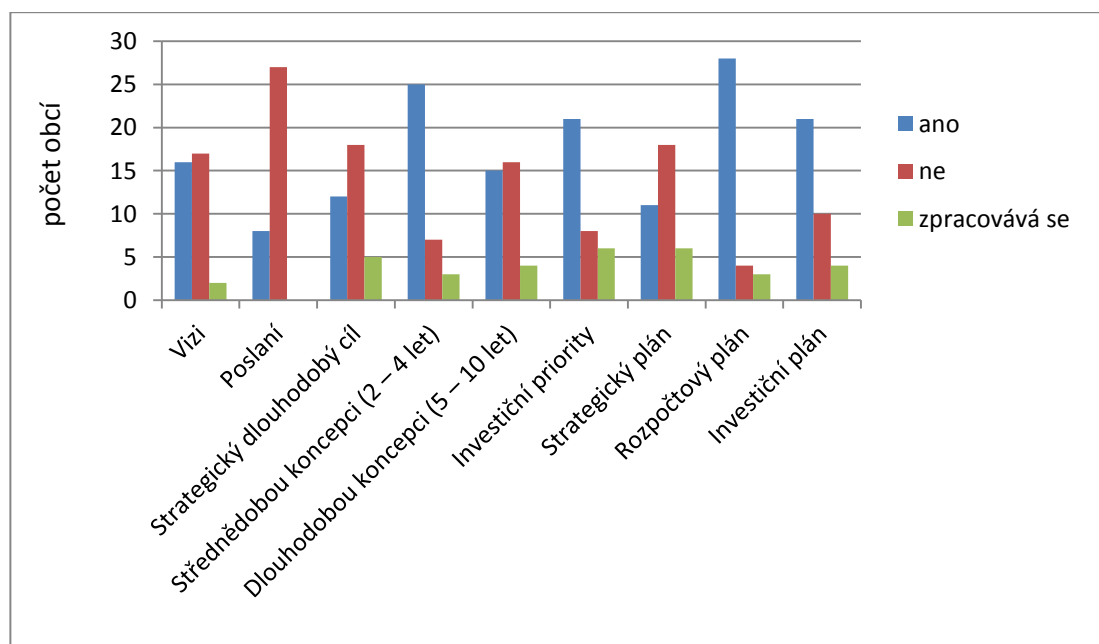
Otázka číslo 5 se týkala propagace obce jako součásti rozvoje. Respondenti byli tázáni, zda propagaci považují za důležitou, nebo pouze jako součást běžné agendy, popřípadě neshledávají propagaci za důležitou vůbec. Starostka Rozhovic tuto otázku nezodpověděla. Šestá otázka na tuto otázku navazovala dotazem, jaké formy propagace jednotlivé obce využívají, přičemž bylo vyžadováno vypsání. 15 respondentů nevedlo žádnou formu propagace. Ve zbylých případech uvedli respondenti nejčastěji internet (webové stránky, facebook), propagační materiály (brožury, letáky, knihy), místní tisk (zpravodaje, čtvrtletníky) a rozhlas. V případě obce Jenišovice byla zmíněna propagace při sportu. Starostka obce Perálec uvedla, že dobrou propagací je členství obce v mikroregionech.



Obr. 26 Považujete propagaci obce za důležitou součást rozvoje?

Aktualizace informací o dění v obci na internetových stránkách se zabývala sedmá otázka s dodatkem týkajícího se počtu měsíčních aktualizací. Tato otázka byla zařazena z důvodu stále se zvyšujícího počtu domácností disponujících internetovým připojením a tudíž stále většího propagačního potenciálu obcí v případě aktuálních informací uváděných na jejich webových stránkách. Starostka obce Rozhovice nezodpověděla ani tuto otázku, nicméně webové stránky obce jsou funkční a aktualizované. Podobný případ je u obce Licibořice, kde byla uvedena nulová měsíční aktualizace. V případě obce Vápenný Podol odkaz na webové stránky nefungoval a nové stránky nebyly v době šetření k dispozici. Zbývající obce uvedly aktualizace dle potřeby, 1 – 5 měsíčně, několikrát týdně, či dokonce denní aktualizace (Hrochův Týnec, Chrast). Starosta obce Žumberk uvedl, že stránky jsou aktualizovány dle počtu akcí v obci.

Otázka číslo 8 se týkala rozvojových dokumentů, bez nichž lze rozvoj území či obce uskutečňovat jen velmi těžko. Pro vedení obce je také vhodné mít určitou vizi, kam by bylo dobré obec v následujících letech posunout a jak toho dosáhnout, včetně finančního rámce. Již první aspekt rozdělil obce polovičním podílem, kdy 17 respondentů uvedlo, že určitou vizi mají, 17 že nikoliv. U dvou obcí se zpracovává. Naopak poslání nemá určeno většina obcí, pouze 9 respondentů uvedlo, že ano. Poměrně svérázně odpověděl na otázku číslo 8 starosta Rabštejské Lhoty: „Řídíme se zdravým rozumem, na to nejsou potřeba vize“. Pozitivním zjištěním je skutečnost, že 25



Obr. 27 Má Vaše obec určeny následující aspekty?

obcí má zpracovanou střednědobou koncepci (2 – 4 let), kterou autor považuje za důležitou minimálně z důvodu totožné délky činnosti jednotlivých zastupitelstev a tedy reálné šanci naplnění koncepce. Dlouhodobou koncepci (5 – 10 let) má zpracováno 14 a u 4 se zpracovává. Nejvíce mají obce zpracovány dokumenty týkající financí. Výjimkou je obec Rosice, která přestože má více jak 1300 obyvatel, nemá určeny investiční priority ani investiční plán, což je obce takové velikosti trochu zarážející. Rozpočtový plán, který patří k základnímu dokumentu, kterým by obec měla disponovat, má určeno 28 obcí a u 3 se zpracovává.

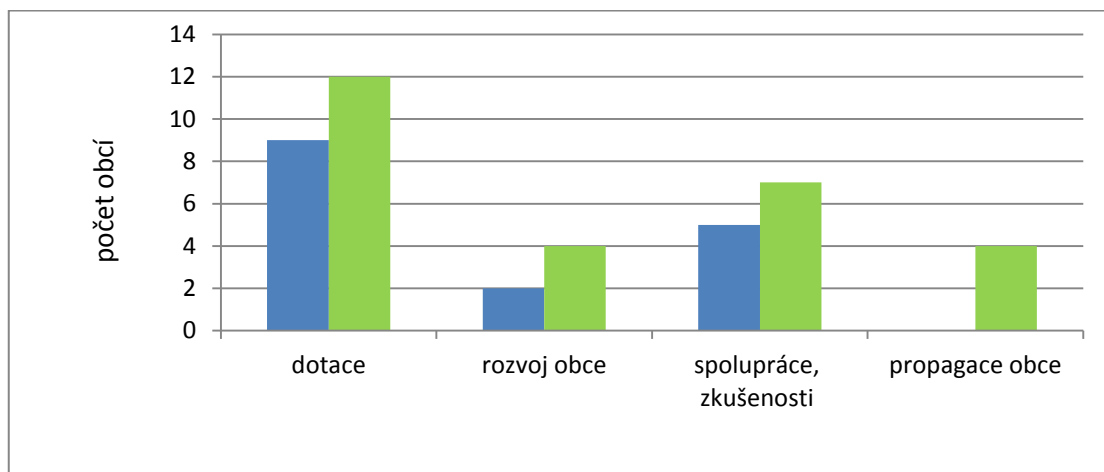
Devátá otázka se týkala projektů, díky nimž mohou obce získat dotace ze strukturálních fondů Evropské unie. V případě, že respondent odpověděl, že obec takové projekty nepřipravuje, byl dotazován, co je překážkou. Více jak 60 % obcí projekty připravuje, ostatní nejčastěji uváděli jako důvod nedostatek finančních prostředků ke spolufinancování projektů (8 respondentů), nedostatek aktivních předkladatelů projektů (2 respondenti) a v jednom případě bylo překážkou nedostatečné množství informací z nadřízených orgánů kraje. Z jiných důvodů, než nabízelo dotazníkové šetření, uvedli respondenti administrativní náročnost, byrokracii, nebo označili dotace za příliš finančně náročné a jako efektivnější navrhli rozdělení prostředků rovnou do rozpočtu obcí. 2 respondenti tuto podotázku nezodpověděli.

Otázka desátá navazovala na předešlou a dotazovala respondenty ohledně získání dotací z Evropské Unie nebo jakýchkoliv grantů. Pokud respondent odpověděl, že obec na některý grant/dotaci dosáhla, bylo dále vyžadováno specifikování (kdo dotaci poskytl, čeho se dotace týkala). 29 obcí na některé granty/dotace dosáhlo. Obce, kterým se to nepovedlo, patří mezi obce do 350 obyvatel. Výjimku tvoří obec Orel, kde žije 761 obyvatel.

Respondenti, kteří uvedli, že jejich obec na dotace, či grant dosáhla, uváděli nejčastěji jako účel dotace/grantu vybudování, nebo revitalizaci kanalizace a čističky odpadních vod, opravu místních komunikací, rekonstrukci historických památek a modernizaci sportovních zařízení a dětských hřišť. Několik obcí využilo dotace na modernizaci vybavení sboru dobrovolných hasičů, vybudování, nebo vyprojektování protipovodňových opatření, nebo zalesnění okolí obce po kalamitě. Jako poskytovatel dotace bylo nejčastěji uváděno ministerstvo pro místní rozvoj (Program obnovy

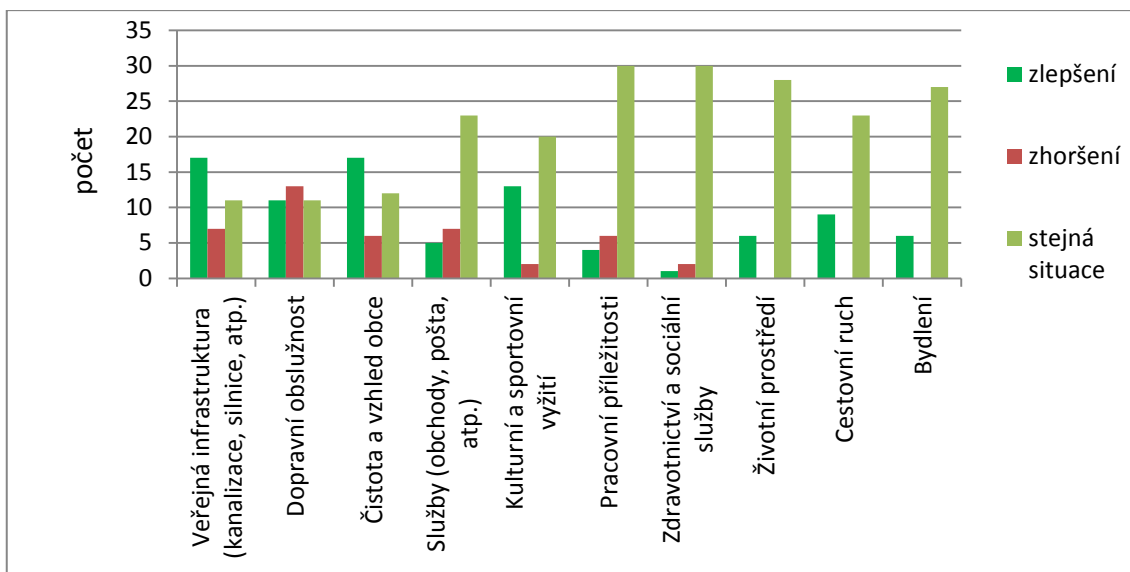
venkova), ministerstvo zemědělství, ministerstvo životního prostředí – Operační program životního prostředí, Pardubický kraj a svazek obcí. Starosta obce Třemošnice uvedl zisk dotace z agentury CzechInvest.

Otázka č. 11 zjišťovala příslušnost obcí k zájmovým skupinám (mikroregion, svazek obcí, MAS apod.) Všechny 36 respondentů uvedlo, že jejich obec do některé zájmové skupiny patří. Nejčastěji uváděli účast v mikroregionu (30 obcí), MAS (29 obcí), menší část pak ve svazcích obcí (8 obcí). Členství obcí v zájmových skupinách se podrobněji věnuje kapitola 7. Podotázka poté zjišťovala účel vstupu obce do těchto zájmových skupin (obr. 26).



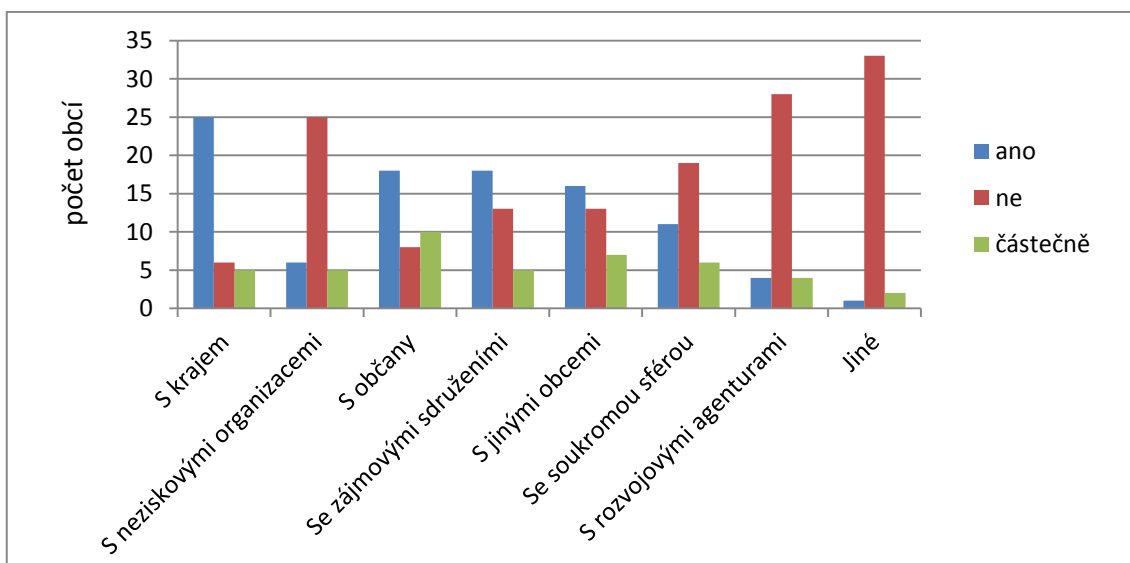
Obr. 28 Za jakým účelem vstoupila vaše obec do zájmové skupiny?

Dvanáctá otázka požadovala po respondentech zhodnocení situace v realizaci různých aktivit v letech 2008 a 2013 za využití škály 1 výborná – 5 nedostatečná. Vzhledem k velikosti tabulky je v obr. 29 pouze uvedeno, zda došlo v oblastech ke zlepšení, zhoršení, nebo je situace stejná. Komplettní tabulka je poté součástí příloh. Zlepšení bylo v uvedeném období dosaženo především v u veřejné infrastruktury a čistoty obcí. Naopak dopravní obslužnosti se v části obcí zhoršila. Ve většině případů se jednalo o obce na periferii regionu, ale je zde i výjimka, obec Vejvanovice, která se nachází v zázemí města Chrudim. Starosta zde konstatoval zhoršení situace o dva body.



Obr. 29 Hodnocení realizace aktivit v obcích SO ORP Chrudim v letech 2008 a 2013

Třináctá otázka zjišťovala, zda obce při svém rozvoji spolupracují s jinými subjekty, např. krajem, nebo rozvojovou agenturou. Pokud respondent odpověděl, že ano, byl po něm vyžadován popis, o jaký projekt se jednalo. Jak je z obrázku 30 patrné, nejvíce obce spolupracují s Pardubickým krajem a svými občany. Naopak minimálně se při rozvoji obracejí na rozvojové agentury a neziskové organizace. Projekty, které respondenti uváděli při spolupráci s krajem, se týkaly územního plánu, školství a oprav místních komunikací. U neziskových organizací se jednalo o projekty zaměřené na sociální služby, u zájmových sdružení převažovaly kulturní akce. Spolupráce s jinými obcemi byla nejčastěji v oblasti vzdělávání. Soukromá sféra byla využívána při lesním hospodářství, projektech týkajících se místních komunikací a školství.



Obr. 30 Spolupracujete při rozvoji obce s některými subjekty?

U čtrnácté otázky měli respondenti uvést, co považují za nejdůležitější věci, nebo projekty, které se podařilo v jejich obci realizovat. Naprosto převažující byla plynofikace obce, výstavba vodovodu nebo čističky odpadních vod. V mnoha obcích došlo k rekonstrukci budov (obecního úřadu, mateřské školy apod.), rekonstrukci místních komunikací a výstavbě, popřípadě zasíťování parcel pro rodinné domy. Méně častá byla výstavba dětských hřišť, nebo sportovních areálů. Pouze několik respondentů uvedlo obnovení místních památek, výstavbu nových komunikací (chodníků). Dále byly uvedeny pozemkové úpravy (Biskupice), vybavení dobrovolných hasičů (Honbice), odbahnění rybníku a výstavba průmyslové zóny (Třemošnice) a vytvoření biokoridoru Novohradka (Vejvanovice).

Patnáctá otázka zjišťovala, co se naopak dosud realizovat nepodařilo. Zde opět převažuje výstavba plynovodu, kanalizace nebo vodovodu. Dalším nejčastějším nerealizovaným projektem je oprava místních komunikací a výstavba sportovních/dětských hřišť. Jako další uvedli respondenti ubytování pro turisty (Hošťalovice), připojení části obce s rodinnými domy na silnici I. třídy (Hrochův Týnec), Vybudování centra pro kulturní vyžití obyvatel (Svídnice) a přestavba obchodu na dům pro seniory (Střemošice). Starosta obce Orel uvedl: „Naše plány vycházejí z reality, proto se nám daří vše naplánované realizovat“.

V konečné šestnácté otázce bylo respondentům umožněno uvést jakýkoliv nápad, či podnět, který by mohl vést ke zvelebení a rozvoji obce, nebo uvést nejčastější problém, se kterým se setkávají. Tuto otázku zodpovědělo pouze 15 respondentů a jejich odpovědi jsou uvedeny v negeneralizované formě.

Uspadnění získávání finančních prostředků pro malé obce.

starostka obce Honbice

Více finančních prostředků hlavně z dotací, které by byly rozdělovány plošně bez zbytečných administrativních průtahů a administrativy jako takové.

starosta obce Horka

Oprava silnice 3 třídy vedoucí z Heřmanova Městce přes naši obec.

starosta obce Hošťalovice

Zrušení účelových dotací státu se změnou financování obcí, tím i zrušení často pro nás nepochopitelných podmínek čerpání dotací včetně jejich získávání (malé obce si vše musí objednat a zaplatit – další finance navíc).

starosta obce Jenišovice

Oprava stávajících chodníků.

starosta obce Kněžice

Peníze.

starosta obce Libkov

Lepší dostupnost dotací – jednodušší administrace, méně zatěžujících a stále více komplikovaných úřednických činností.

starosta obce Mladoňovice

Zjednodušit přístup k existujícím dotacím.

starosta obce Orel

Myslím si, že ve městech se vyhazují zbytečně miliony za mega projekty a stavby, zatímco na vesnicích pořád nemáme tu základní infrastrukturu.

starosta obce Perálec

Prosadit jednodušší formu čerpání dotací.

starosta obce Předhradí

Zjednodušení legislativy a převod dotací do rozpočtu obcí.

starosta obce Rabštejnská Lhota

Zvýšení financování z RUD. (rozpočtové určení daní – pozn. autora)

starosta obce Rosice

Zrušit dotační politiku státu a rozdělit daně přímo do rozpočtů obcí (RUD).

starosta obce Stolany

Zjednodušení získávání dotací na úřadech.

starosta obce Střemošice

Je v dnešní době neúnosné zastávat funkci starosty neuvolněného. Problém je v tom, že úkolů a s tím spojené administrativy je více a více. Na druhé straně malé obce nemají dostatek finančních prostředků, aby starostu obce mohli zaplatit.

starosta obce Svídnice

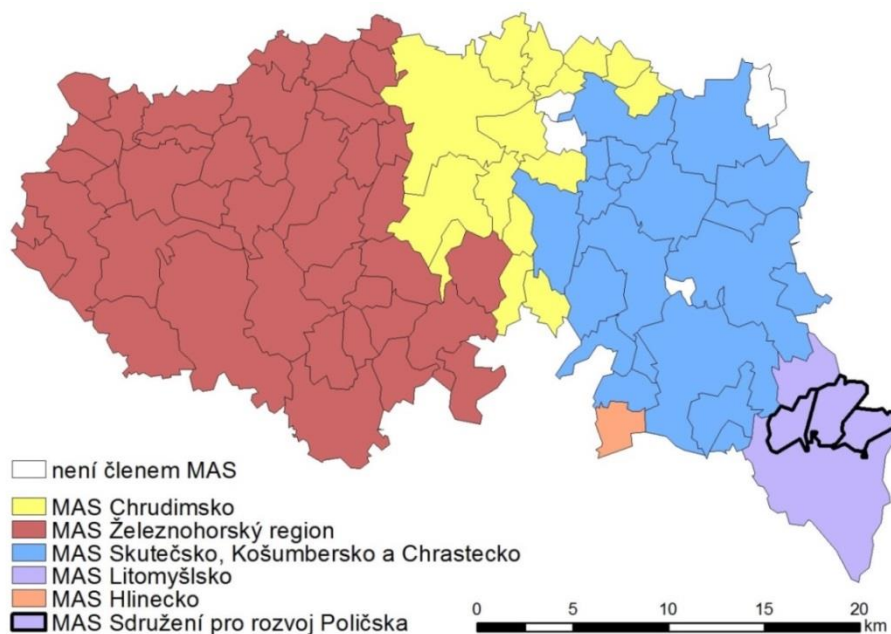
7 ČLENSTVÍ OBCÍ V ZÁJMOVÝCH SKUPINÁCH

Z empirického šetření v kapitole 6 vyplynulo, že všechny obce jsou součástí určité zájmové skupiny, v rámci které spolupracují s ostatními obcemi, či subjekty a společně postupují při realizaci rozvoje regionu a samotných obcí. Protože jsou tyto skupiny významnými činiteli lokálního rozvoje, jsou v této kapitole popsány 2 nejčastější uskupení, a to Místní akční skupiny (dále MAS) a mikroregiony (svazky obcí).

7.1 MAS

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. (nsmascr.cz)

MAS, které působí na území SO ORP Chrudim jsou znázorněny na obrázku 31. Do žádné MAS v současné době nepatří obce Hroubovice, Nabočany, Dolní Bezděkov a Ostrov.



Obr. 31 Územní působnost MAS v SO ORP Chrudim v roce 2014

Zdroj: risy.cz, vlastní úpravy

Jak bylo naznačeno výše, MAS pracují pomocí metody LEADER, která je v Evropské Unii využívána již od roku 1991 a je založena na principu zdola-nahoru, tzn. veškeré náměty a projekty by měli vycházet z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a občanů, tedy zdola, nikoli direktivně řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí shora, protože jedině místní společenství dobře znají silné a slabé stránky svého regionu a jsou schopna dobře řešit své vlastní problémy. (nsmascr.cz) Základní principy této metody jsou tyto:

- 1) Exitující strategie místního rozvoje
- 2) Partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni tvořící místní akční skupinu (MAS)
- 3) Přístup zdola – nahoru při přípravě i realizaci strategie
- 4) Integrované a vícesektorové akce
- 5) Inovační přístup
- 6) Spolupráce
- 7) Vytváření sítí

Všechny MAS působící na sledovaném území jsou členy Národní sítě Místních akčních skupin, ale pouze MAS Železnohorský region a MAS Litomyšlsko jsou podporovány z Programu rozvoje venkova a zúčastnily se programového období 2007 – 2013. MAS Chrudimsko, MAS Hlinecko a MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko jsou ve fázi tzv. osvojování, tzn. získaly finanční prostředky pro nastartování aktivit spojených s ustanovením vedoucích orgánů MAS a vytvoření strategie na programové období 2014 – 2020. V současné době také probíhá standardizace těchto tří MAS za účelem certifikace přijatelnosti nutné k čerpání prostředků z fondů Evropské unie ve zmiňovaném období. Jednotlivé MAS jsou stručně popsány dále.

MAS Železnohorský region, o. s.

Nejstarší MAS založená již v roce 2005 rozkládající se na území dvou turistických oblastí Pardubicko a Chrudimsko-Hlinecko je v současné době vymezena 6 funkčními mikroregiony (Za Letištěm, Podhůří Železných hor, Heřmanoměstecko, Centrum Železných hor, Železné hory a Západně od Chrudimi) a 1 obcí Licibořice (pouze územní přidružení, není členem MAS) což čítá 72 měst a obcí s počtem 44 981 obyvatel na rozloze 506 km². Na více jak polovině území se nachází CHKO Železné

hory, region má proto dobrý potenciál uchovat si přírodní bohatství a tím i turistický ruch. S ním souvisí i snaha o zachování tradičních akcí konaných na území MAS a významný potenciál v oblasti tradic a kultury má pro rozvoj regionu historie Keltů. Rozvojový potenciál z pohledu obcí MAS Železnohorský region je nejen v dopravě a dopravní obslužnosti, ale i občanské vybavenosti a sociálních službách. Region by se v dalším programovém období chtěl zaměřit na zlepšení stavu silnic, posílení autobusových spojů v některých obcích, zlepšení služeb pro důchodce, zajištění dostatku dostupných mateřských školek a zvýšení počtu zařízení a služeb podporující cestovní ruch. Zároveň je však nutné udržení stávajících služeb. (mmr.cz)

MAS Litomyšlsko o.p.s.

Druhá nejstarší MAS (2007) zasahuje na sledované území v jihovýchodní části a zahrnuje 5 obcí (Hluboká, Perálec, Zderaz, Bor u Skutče a Proseč). Region je charakterizován jako typicky venkovský se dvěma velkými centry – Vysoké Mýto a Litomyšl, která jsou historicky i ekonomicky propojena. Dle strategie MAS na období 2014 – 2020 bude i toto území usilovat o zachování stávajících služeb, potenciál pro rozvoj je spatřován především v průmyslových zónách měst, výrobě motorových vozidel ve Vysokém Mýtě a s tím spojený rozvoj sítě menších subdodavatelských podniků. Na celém území regionu je prostor pro rozvoj některých typů služeb, kterým by mohla pomoci poptávka podpořená turismem, což by napomohlo rozvoji turistické infrastruktury i občanské vybavenosti. V samotných obcích je velká poptávka po vybavenosti veřejnými statky (komunikace, chodníky, veřejná prostranství a společenské prostory), stejně jako po technické infrastruktuře (kanalizace, plynofikace, osvětlení, nebo rozhlas). Velké množství projektů tedy pravděpodobně bude cíleno na tyto oblasti. (mmr.cz)

Obce Zderaz, Perálec a Bor u Skutče, které se nacházejí na území MAS Litomyšlsko, jsou dle Regionálního informačního servisu také členy MAS Sdružení pro oblast Poličska, nicméně v rozvojové strategii pro tuto MAS nejsou tyto obce zmiňovány a dle obecných stanov smí být každá obec členem pouze jedné MAS.

MAS Hlinecko o. s., která na sledovaném území působí pouze v obci Mrákotín, byla založena již v roce 2006, ale pro neúspěch s realizací Strategického plánu LEADER pro období 2007 – 2013 byla její činnost utlumena a její obnovení se datuje

k listopadu roku 2012. V současné době žije na jejím území cca 19 tisíc obyvatel, patří tak mezi menší. Tato MAS je typickým venkovským regionem v členitém terénu částečně ležícím v CHKO Železné hory a CHKO Žďárské vrchy, bohatým na tradice. Strategie rozvoje území MAS Hlinecko pro nové programové období je v současné době v procesu doplňování a schvalování. (mmr.cz)

MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrasteko o. s.

Tato MAS, která se nachází na východě území, tvoří jeho podstatnou část a kromě obce Řepníky, spadající do SO ORP Vysoké Mýto, se všech 19 obcí nachází v SO ORP Chrudim (obec Hroubovice je územně zařazena do MAS, není však platným členem). MAS byla založena 17. ledna 2013, patří tak v rámci sledovaného území mezi nejmladší a s počtem obyvatel cca 21 tisíc mezi menší. V programovém období 2014 – 2020 se tato MAS, na rozdíl např. od MAS Litomyšlsko, nechce prioritně zaměřit na budování infrastruktury, ale na ochranu životního prostředí, zvyšování informovanosti obyvatel v oblasti podnikání a osobní zvyšování odbornosti, dále např. rozvíjet nabídku služeb pro seniory na vesnicích, aby tito zůstávali v regionu a vzhledem k turistickému potenciálu území i na tvorbu turistických balíčků, které budou zvyšovat přidanou hodnotu služeb s turistickým ruchem spojených (mmr.cz).

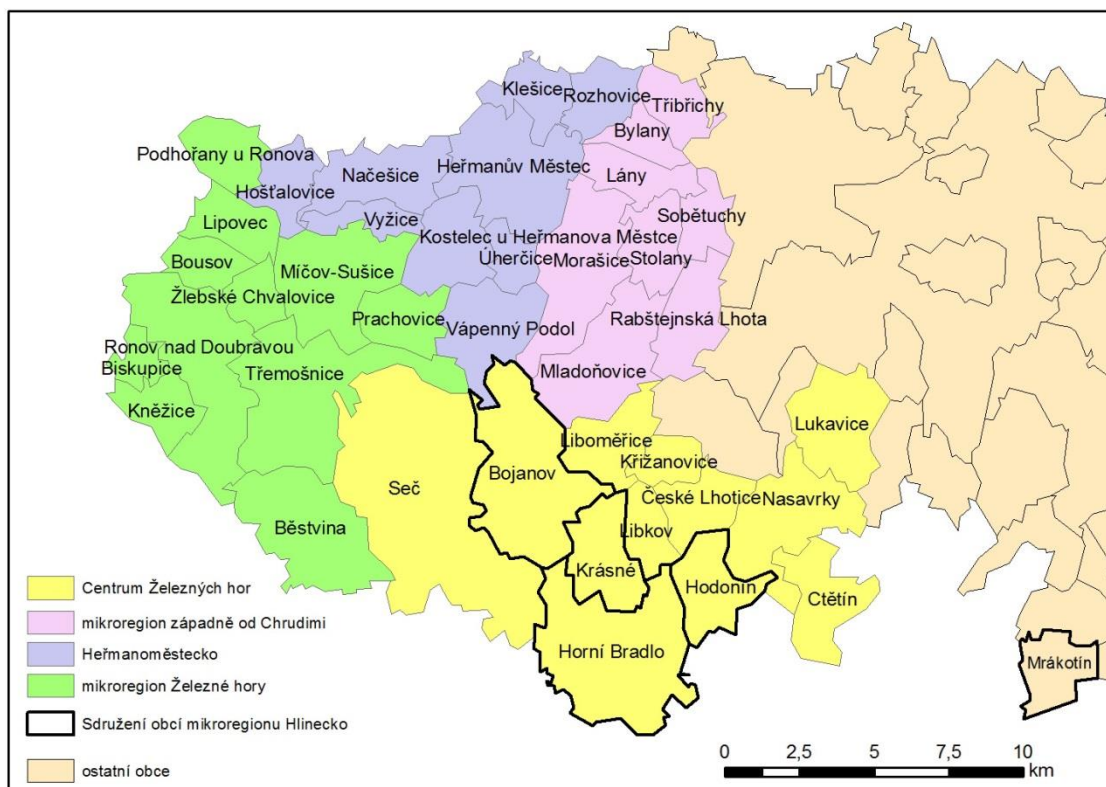
MAS Chrudimsko o. s.

Nejmladší z MAS působících na sledovaném území, s centrem v Chrudimi a počtem obyvatel cca 32 tisíc lze rozdělit na severní intenzivně zemědělsky využívanou oblast a jižní část plnicí spíše rekreační funkci (na území zasahuje CHKO Železné hory a Národní Geopark Železné hory). Průmyslová Chrudim s větší souvislou zástavbou se nachází na západě území. Převážnou část území pokrývají obce do 499 obyvatel, které jsou často nedostatečně vybaveny základní infrastrukturou (potřeba výstavby kanalizace napojené na čističky odpadních vod a celkově nízký stupeň odkanalizování území, potřeba vybudování vodovodu v některých obcích), dále je v těchto obcích zastaralá, nebo nedostatečná občanská vybavenost, zejména chybějí prostory pro pořádání společenských akcí a nedostatečné je i zázemí pro sport. Četnou potřebou obcí je rekonstrukce a vybudování chodníků podél komunikací. Jako naprosto nevyužitý byl vyhodnocen potenciál cestovního ruchu zejména v návaznosti na archeologické lokality v obcích severovýchodně od Chrudimi, což nabízí možnost vybudování naučných stezek, muzea, archeoparku či dalších souvisejících atraktivit. V této lokalitě je zároveň

i tradice cihelen, což se opět jeví jako zajímavé téma pro cestovní ruch. Zároveň je nevyužit potenciál i v oblasti území hraničícího s Železnými horami s atraktivním krajinným i kulturním potenciálem (obce Bítovany, Svidnice, Smrček, Žumberk), obec Žumberk skýtá nevyužitý potenciál místních pamětihodností. V programovém období 2014 – 2020 bude také usilováno o posílení ekologické stability území a tím zvýšení estetické hodnoty krajiny vybudováním lokálních biocenter a biokoridorů a dále snížení dopadů přivalových dešťů výsadbou retenční zeleně (analytická část připravované integrované strategie rozvoje území MAS Chrudimsko).

7.2 Mikroregiony

Dle zákona 128/2000 Sb. mají obce právo být členem svazku obcí za účelem ochrany a prosazování společných zájmů. Na rozdíl od MAS však spolu území jednotlivých obcí nemusejí sousedit. Obec také může být členem více svazků (každá obec smí být členem pouze jedné MAS).



Obr. 32 Mikroregiony na západě území SO ORP Chrudim v roce 2014

Zdroj: risy.cz, vlastní úpravy

Mikroregion Železné hory

Založen v roce 1999 sdružující 11 obcí za účelem ochrany společných zájmů účastníků v oblasti životního prostředí, průmyslu, dopravy, zemědělství rozvoje služeb a řemesel, obnovy venkova. Rozvíjení partnerských vztahů mezi sdruženími a ostatními oblastmi v tuzemsku a zahraničí a společné zastupování účastníků sdružení v těchto záležitostech. (risy.cz)

Heřmanoměstecko

Svazek obcí byl založen v roce 2001. Náplní spolupráce je všeobecná ochrana životního prostředí v zájmovém území, společný postup při dosahování ekologické stability, koordinace významných investičních akcí, koordinace obecních územních plánů a územní plánování v regionálním měřítku, podpora vzniku podmínek pro vytváření pracovních příležitostí a propagace svazku a jeho zájmového území. (risy.cz)

Mikroregion západně od Chrudimi

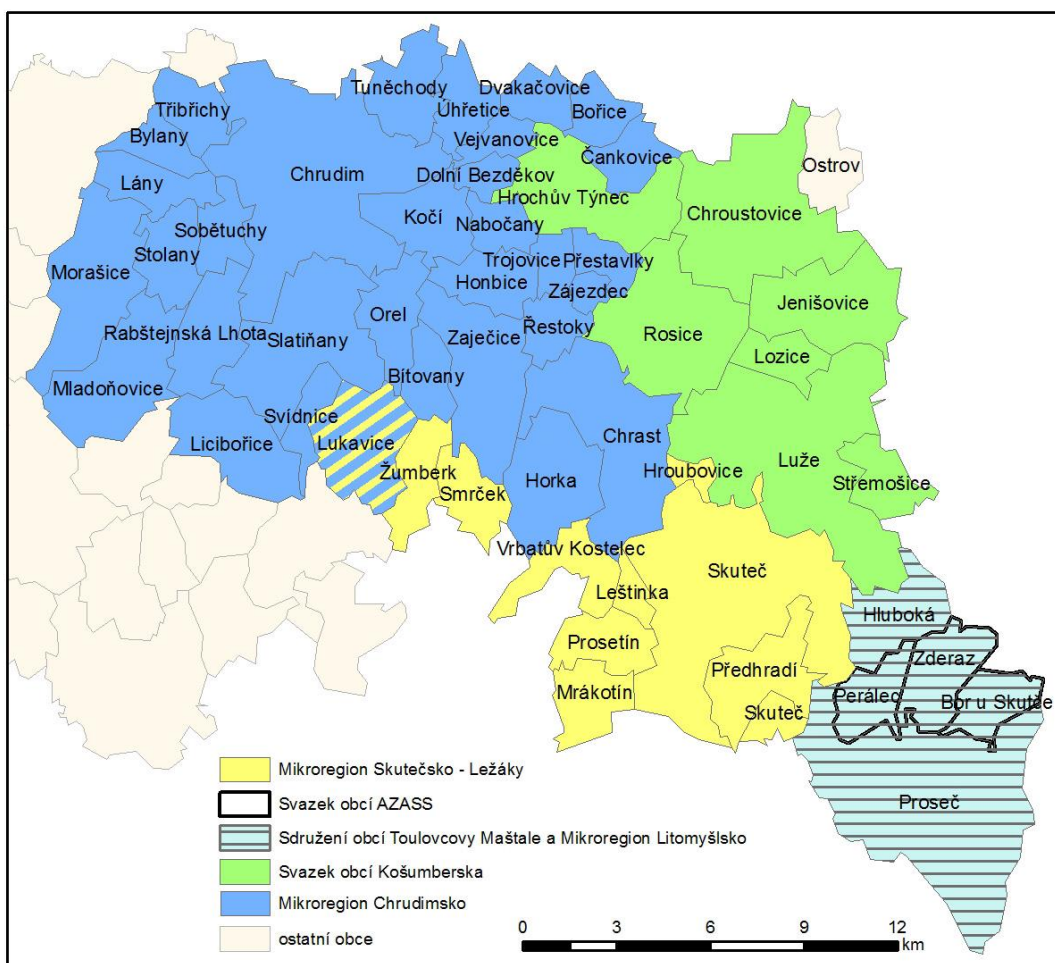
Od roku 1999 spolupráce 8 obcí v oblasti hospodaření s odpadními vodami a ostatními odpady, školství a tělovýchovy, kultury, tvorby a údržby krajiny, koordinace dopravy a výhledových plánů obcí v rámci Programů obnovy venkova, společný postup při využívání programů EU a poskytování nebo zprostředkování služeb. (risy.cz)

Centrum Železných hor

Svazek založen v roce 2001 za účelem vytvoření společné koncepce a realizace rozvoje v oblasti ekologické, ekonomické, kulturní, sociální, sportovní a turistické, výstavby, hospodářské, údržby a ošetřování pietních míst. (risy.cz)

Sdružení obcí mikroregionu Hlinecko

Sdružení se nachází převážně v SO ORP Hlinsko a na sledovaném území sdružuje od roku 2001 5 obcí s primárním cílem řešení společných problémů, zejména odpadového hospodářství, později cestovní ruch mikroregionu a jeho propagace a rozvoj služeb na tomto území. (hlineckoregion.cz)



Obr. 33 Mikroregiony na východě území SO ORP Chrudim v roce 2014

Zdroj: risy.cz, vlastní úpravy

Mikroregion Chrudimsko

Největší mikroregion ve sledovaném území založený roku 2001 sdružující 32 obcí s cílem rozvoje a vyrovnání se evropským standardům a vývojovým trendům 21. století ve všech oblastech lidského života. K stěžejním problémům, které svazek řeší, patří zejména snižování nezaměstnanosti, zlepšování životního prostředí, rozvoj ekonomiky, infrastruktury, cestovního ruchu a dalších oblastí vymezených § 50 zákona č. 128/2000 Sb., zákona o obcích, v platném znění, jež korespondují s cíli a posláním svazku. (mikroregionchrudimsko.cz)

Svazek obcí Košumberska

Svazek obcí Košumberska, sdružující na sledovaném území 7 obcí, byl založen v roce 2002 a v posledních letech se soustředil na realizaci projektu „Kulturní dědictví

Košumberska“, kdy s pomocí dotací z Programu obnovy venkova Pardubického kraje byly zrestaurovány a zrenovovány desítky drobných památek, převážně sakrálního charakteru. V současné době má svazek zpracovanou Strategii rozvoje Svazku obcí Košumberska na roky 2014-2020, která prozatím není veřejně dostupná. (kosumbersko.estranky.cz)

Mikroregion Skutečsko – Ležáky

Mikroregion tvoří 10 obcí, které se o roku 2001 zaměřují na všeobecnou ochranu životního prostředí a ekologickou stabilitu území. Společně postupují při koordinaci významných investičních akcí a vytváření a správě společného majetku. (vrbatuvkostelec.cz)

Sdružení obcí Touloucovy Maštale

Toto uskupení, založené roku 2001 a sdružující 5 obcí na sledovaném území, se dle strategického plánu rozvoje bude v letech 2012 – 2020 soustředit především na podporu a rozvoj cestovního ruchu, podporu středního a drobného podnikání, rozvoj občanské vybavenosti obcí a poskytování služeb. (mastale.cz)

Mikroregion Litomyšlsko

Mikroregion, založený v roce 2001, se zaměřuje na realizaci strategického plánu trvale udržitelného rozvoje regionu svazku obcí a dalších aktivit v oblasti ekonomického rozvoje, rozvoje venkova, kvality života, ochrany životního prostředí, rozvoje cestovního ruchu, propagace regionu a vytváření příznivých vnitřních a vnějších vztahů. (risky.cz) Ve sledovaném území zahrnuje totožné obce jako Sdružení obcí Touloucovy Maštale.

Svazek obcí AZASS

Svazek vznikl již v roce 1998 jako „Zájmové sdružení měst a obcí na podporu poličské nemocnice“ a v současné době se zaměřuje především na poskytování sociálních služeb (azass.cz) ve spádovém území poličské nemocnice. Svým zaměřením je ve sledovaném území naprosto jedinečným.

8 SWOT A ZHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

Dílčím cílem této diplomové práce bylo vypracování SWOT analýzy. SWOT analýza je metoda hodnocení silných stránek (Strengths) a slabých (Weaknesses) stránek regionu, které vycházejí z jeho vnitřního prostředí a dále příležitostí (Opportunities) a hrozeb (Threats), které představují vnější prostředí.

Silné stránky

- dlouhodobě konstantní počet obyvatel regionu
- dostatek stavebních pozemků
- dopravní poloha vzhledem ke krajskému městu
- kvalitní síť silnic I. a II. třídy
- napojení regionu na železniční síť
- čisté životní prostředí bez výrazných znečišťovatelů
- kvalitní zemědělské půdy na severovýchodě území
- vhodné podmínky pro agroturistiku
- turistický potenciál CHKO Železné hory
- rozsáhlá síť cyklostezek a hiposteze
- působnost dobrovolných zájmových skupin
- tradice průmyslové výroby v regionu
- kvalifikovaná pracovní síla
- vhodné plochy pro podnikání
- rozvoj průmyslových zón Chrudim a Třemošnice

Slabé stránky

- od roku 2006 vyšší podíl obyvatel poproduktivního věku
- nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve srovnání s Pardubickým krajem i Českou republikou
- vysoká míra nezaměstnanosti ve srovnání s Pardubickým krajem i Českou republikou
- zatížení obcí situovaných na silnicích I. třídy vysokou intenzitou dopravy
- nízká dopravní obslužnost některých obcí
- nedostatečná infrastruktura a občanská vybavenost v malých obcích

- špatná nabídka pracovních příležitostí ve většině obcí
- nízká úroveň spolupráce s neziskovými organizacemi a rozvojovými agenturami při rozvoji jednotlivých obcí
- nízký zájem obyvatel obcí o činnost veřejných orgánů

Příležitosti

- výstavba rodinných domů a bytů
- podpora bydlení pro mladé rodiny
- spolupráce malých obcí při získávání větších finančních prostředků
- působení MAS a s tím spojené získání finančních prostředků na rozvoj obcí a jejich propagace
- rozvoj agroturistiky
- rozvoj cestovního ruchu
- pokračování v certifikaci regionálních produktů
- dobudování chybějící infrastruktury na malých obcích
- nové pracovní příležitosti v tradičních strojírenských oborech
- podpora malého a středního podnikání
- příchod investorů do průmyslových zón v návaznosti na zlepšení dopravní situace především ve městě Chrudim
- snížení intenzity dopravy ve městech Chrudim a Slatiňany dokončením obchvatu

Hrozby

- stárnutí obyvatelstva
- snižování počtu obyvatel regionu vlivem snižování porodnosti
- odchod mladých a vzdělaných lidí do jiných regionů
- zhoršování finanční situace malých obcí vlivem neefektivního rozpočtového určení daní
- zvýšení zadluženosti obcí kvůli nutnosti spolufinancování projektů
- nedostatečná podpora podnikání
- odchod současných největších zaměstnavatelů z regionu, nebo snižování stavu zaměstnanců

- nevyužití potenciálu projektů připravovaných MAS
- nedostatečná spolupráce a pokles činnosti členských obcí mikroregionů
- zvyšování kriminality v důsledku všeobecného vývoje společnosti (např. vlivem zvyšující se nezaměstnanosti)

Rozvojový potenciál regionu vychází výrazně z jeho obyvatelstva. Pokud se vedením obcí nepodaří realizovat kroky k utlumení odchodu mladých a vzdělaných lidí do měst mimo region, bude v budoucnu docházet k úpadku těchto obcí. Negativním je i přirozený přírůstek, který je problematický v regionu obecně a v Pardubickém kraji patří mezi nejmenší, jak dokládá i analytická část Programu rozvoje Pardubického kraje¹⁴. Hodnota indexu stáří se pohybuje na úrovni krajské, přesto existují mezi jednotlivými obcemi výrazné rozdíly a území pověřeného obecního úřadu Nasavrky je s hodnotou indexu 131 nejvyšší v Pardubickém kraji¹⁵. Řešením této situace by mohlo být přilákání mladých rodin poskytnutím kvalitních, levných a dopravně dobře dostupných pozemků na území těchto obcí, které by byly vhodné pro stavbu rodinného domu. S tím však úzce souvisí nutnost dobudování alespoň základní infrastruktury. Vzdělanost obyvatelstva, přestože je mírně pod krajskou i republikovou úrovní, má stále se zvyšující tendenci, která jde však trochu proti řešení uvedenému výše. Vysokoškolsky vzdělaní, mladí lidé budou pravděpodobně hledat ubytování blíže například krajskému městu, kde je možnost uplatnění vyšší. Je proto nezbytné získat do měst a průmyslových zón v regionu takové zaměstnavatele, kteří by byli schopni dát práci těmto vzdělaným lidem a v regionu je tak udržet. Pro uchování kvalitního vzdělání obyvatel je také nutné udržet stávající síť škol. Se vzdělaností úzce souvisí i uplatnění na trhu práce. Chrudimsko je region s tradiční strojírenskou výrobou, nepřekvapí tedy vyšší podíl obyvatel vyučených a zaměstnaných v sekundárním sektoru (oproti průměru za Českou republiku). Celková úroveň zaměstnanosti je však ve srovnání s Pardubickým krajem i Českou republikou výrazně nižší. Této nepříznivé situaci by měli pomoci projekty na podporu zaměstnanosti a zvýšení počtu pracovních míst připravované jednotlivými MAS. Samotné působení jednotlivých MAS vidí autor jako velice přínosné, ať už se jedná o propagaci regionu po České republice, zvyšování úrovně spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem jakožto aktéry územního rozvoje, nebo zlepšování stavu občanské vybavenosti jednotlivých obcí, například

¹⁴ Program rozvoje Pardubického kraje 2012 - 2016

¹⁵ Program rozvoje Pardubického kraje 2012 - 2016

vybudování sportovních areálů. Z faktorů, které nevycházejí z obyvatelstva regionu, je nejpříznivější dopravní poloha a dostupnost regionu v rámci kraje i České republiky. Poměrně hustá a kvalitní síť silnic I. a II. třídy umožňuje snadné a rychlé spojení s krajským městem (po dobudování obchvatu měst Chrudim a Slatiňany dojde k dalšímu podstatnému zrychlení), napojení regionu na železniční síť je z hlediska rozvoje rovněž přínosné. Region má výrazný turistický potenciál především na jihozápadě území na území CHKO Železné hory a v okolí vodní nádrže Seč, která patří mezi nejnavštěvovanější místa letní rekreace v kraji, vyhledávaným cílem sportovně založených obyvatel se v posledních letech staly rekreační lesy Podhůra s venkovními tělocvičnami, lanovým parkem a v České republice prozatím ojedinělým příměstským singltrekem. Region disponuje poměrně hustou sítí cyklotras, v horizontu několika let by mělo přibýt několik kilometrů cyklostezek především v zázemí města Chrudim umožňující obyvatelům tohoto města např. dosažení rekreačních lesů Podhůra bez nutnosti jízdy po frekventovaných silnicích. Ubytovací kapacity pro cestovní ruch jsou v současné době na dostačující úrovni. Z dotazníkového šetření, provedeného mezi zástupci obcí, vzešlo několik pozitivních informací, například připravenost obcí z hlediska střednědobých strategií a investičních priorit. Pozitivem je také schopnost většiny obcí dosáhnout na určité dotační tituly, přestože to pro malé obce o 350 obyvatel může být velice finančně náročné. Jako negativní naopak lze hodnotit prozatím malou spolupráci vedení obcí s rozvojovými agenturami a neziskovými organizacemi, což by mohlo být částečně zlepšeno spoluprací v rámci MAS při připravování projektů na období let 2014 – 2020. Obce SO ORP Chrudim mají potenciál pro rozvoj za předpokladu, že iniciativa bude vycházet od samotných obyvatel, kteří se budou aktivně zapojovat do rozvojových akcí, budou spolupracovat s vedeními jednotlivých obcí a pod koordinační činností zájmových skupin budou schopni vytvořit takové projekty, které budou přínosné, potřebné a životaschopné i po odeznění dotační podpory.

9 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit rozvojový potenciál obcí nacházejících se v SO ORP Chrudim. Toto území vykazuje znaky typicky venkovského regionu, kdy převážná část obcí je populačně malá, region je stále značně zemědělsky zaměřen, podíl osob ve službách je podprůměrný. Cíl práce byl naplňován nejprve analýzou statistických dat, které do určité míry odhalili slabé stránky jednotlivých obcí a problémy, se kterými se musejí potýkat. Region má v posledních letech stabilní počet obyvatel, přesto je možná situace, že se v horizontu několika let začne v důsledku nízké porodnosti a malé imigrace tento stav snižovat. Asi nejzávažnějším problémem regionu je stárnutí obyvatelstva především v malých obcích na periferii regionu, úzce spjatý s odchodem mladých lidí do větších měst a mimo region. Pozitivem je stále se zvyšující úroveň vzdělanosti obyvatel. Region si uchovává své tradiční zaměření na strojírenský průmysl ve městech Třemošnice a Chrudim. Obec Prachovice a její těžební činnost ve vápencovém dole, jenž je největší těžební plochou v kraji, je také největší environmentální negativem regionu. Z hlediska nezaměstnanosti je region jako celek značně nad průměrem krajských i republikových hodnot a negativem je i malá nabídka volných pracovních míst. Region disponuje dostačující sítí zařízení předškolního vzdělávání i školních zařízení základní úrovně. Jako rozvojový cíl bylo vhodné navýšení oborů vyššího odborného vzdělání strojírenského zaměření v Chrudimi s vyšší možností uplatnění v regionu, v rámci udržení vzdělaných obyvatel v území. Dílčím cílem této práce bylo analyzování dat získaných dotazníkovým šetřením mezi starosty jednotlivých obcí. Z šetření vyplynul nízký zájem obyvatel o činnost veřejných orgánů a byla potvrzena špatná nabídka pracovních příležitostí. Jako pozitivní však lze hodnotit snahu obcí připravovat projekty pro rozvoj svého území, vlastnictví rozvojových dokumentů, především střednědobých strategií a schopnost obcí dosáhnout na granty a dotace. Ze strany samotných starostů je pozitivní jejich znalost občanů z oblastí možného rozvoje obce. Přínosem pro region v následujících letech bude bezesporu působení Místních akčních skupin, které díky spojení dvou hlavních aktérů regionálního rozvoje – veřejného a soukromého sektoru a díky podpoře z Evropské Unie budou silnými činiteli rozvoje regionu.

klíčová slova: region, obec, regionální rozvoj, Evropská Unie

10 SUMARRY

The aim of this thesis was to evaluate the development potential of municipalities located in SO ORP Chrudim. This area shows characteristics typical rural region, where the vast majority of municipal population is small, the region is still largely agriculturally oriented, the proportion of persons in the service is below average. This objective has been pursued first by analyzing statistical data, which to a certain extent revealed the weaknesses of individual communities and problems with which to contend. The region has in recent years a stable population, but it is possible situation that in the next few years will result in low birth rates and low immigration status this fall. Perhaps the most serious problem for the region's aging population, especially in small villages on the periphery of the region, closely linked with the departure of young people to the cities and outside the region. One positive aspect is the increasing level of education of the population. Region retains its traditional focus on the engineering industry in cities Tremosnice and Chrudim. The village Prachovice and its mining activities in the limestone mine which is the largest mining area in the region, is also the largest environmental downside of the region. In terms of unemployment, the region as a whole is considerably above the average of the regional and republican values and the downside is the low number of vacancies. Region has sufficient network of pre-primary education and school entry level. As a development objective was to increase the appropriate fields of higher vocational education engineering focus in Chrudim with higher employment opportunities in the region, in terms of maintaining the educated population in the area. Partial aim of this study was to analyze the data of questionnaire survey among mayors of each municipality. The investigation showed low interest in the work of public authorities and confirmed bad job offer. As positive efforts can be assessed municipalities prepare projects for the development of its territory, property development documents, especially medium-term strategies and the ability to reach communities in grants and subsidies. By the mayors themselves are positive their knowledge of citizens from areas of potential development community. The benefit for the region in the coming years will undoubtedly be made by local action groups by combining two major regional development actors - public and private sector and with the support of the European Union will be strong development actors in the region.

keywords: region, municipality, regional development, European Union

11 ZDROJE A LITERATURA

Literatura:

BINEK, Jan, et al. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown, 2007 140 s.

BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009, 94 s. ISBN 978-809-0430-808

BINEK, Jan, Hana SVOBODOVÁ, Jan HOLEČEK, Alena PŘIBYLÍKOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ a Iva GALVASOVÁ. *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r. o., 2010. 120 s. ISBN 978-80-904308-4-6

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3

BLAŽEK, Jiří. *Regionální vývoj a regionální politika*. (hlavní přístupy v zemích západní evropy). In: L. Sýkora (ed.): *Současné trendy v socioekonomické geografii*, s. 120 – 146. Praha: PřF UK, 1993.

GALVASOVÁ, Iva, Jan BINEK, Kateřina CHABIČOVSKÁ, Jan HOLEČEK a Dušan HALÁSEK. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-20-9

GALVASOVÁ, Iva. *Průmysl cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-808-7147-061

GEOGRAFICKÝ ÚSTAV MUNI BRNO. *Průmyslové provozovny ústředně řízeného průmyslu 1987*. Brno. 1987

GEOGRAFICKÝ ÚSTAV MUNI BRNO. *Subjekty NH 1999 – okres Chrudim*. Brno 1999

GORZELAK, Grzegorz a Antoni KUKLIŃSKI. *Dilemmas of regional policies in Eastern and Central Europe*. Warszawa: University of Warsaw, European Institute for Regional and Local Development, 1992, 512 p. ISBN 83-900-2838-7

CHISHOLM, Michael. *Regions in recession and resurgence*. Boston: Unwin Hyman, 1990, xvi, 217 p. ISBN 00-433-0063-4

JIROUŠEK, Ladislav. *Socioekonomická transformace území Chrudimska po roce 1989*. Olomouc, 2012. Bakalářská. Univerzita Palackého v Olomouci.

JOHNSTON, R. *The dictionary of human geography*. 4th ed. Malden, Mass.: Blackwell Publishers, c2000, xvii, 958 p. ISBN 06-312-0561-6

LEON, Y. *Rural development in Europe: a research frontier for agricultural economists*. European review of agricultural economics : ERAE.- Oxford : Univ. Press, ISSN 0165-1587, ZDB-ID 1869644. - Vol. 32.2005, 3, p. 301-318

PIKE, Andy, Andrés RODRÍGUEZ-POSE a John TOMANEY. *Local and regional development*. New York: Routledge, 2006, p. cm. ISBN 04-153-5718-7

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9

ROBERT J. STIMSON, Robert J. Roger R. *Regional economic development analysis and planning strategy*. 2nd ed. Berlin: Springer, 2006. ISBN 978-354-0348-290

SKOKAN, Karel. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2003, 114 s. ISBN 80-732-9023-5

STŘÍŽ, Roman. *Rozvojový potenciál venkovského mikroregionu Moravice*. Olomouc, 2013. Diplomová. Univerzita Palackého v Olomouci.

ŠTĚPÁNEK, Vít; KOPAČKA, Ludvík; ŠÍP, Jiří: *Geografie cestovního ruchu*. Praha : Karolinum, 2001, 228 s. ISBN 80-246-0172-9

TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-807-3801-144

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 315 s. ISBN 978-807-3803-407

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 244 s. ISBN 978-802-4513-010

WOKOUN, René. *Regionální politika a rozvoj v České republice*. Ministerstvo pro místní rozvoj, 1998 72 s.

WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 p. ISBN 80-245-0517-7

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990

WOODS, Michael. *Rural geography: processes, responses, and experiences in rural restructuring*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2005, xiv, 330 p. ISBN 07-619-4761-2

Internetové zdroje:

Areál zdravotnických a sociálních služeb polička [online]. 2013 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://azass.cz/>

Analýzy trhu práce. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2010 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/pak/kop/chrudim/analyzy_trhu_prace

BASF [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: http://www.basf-cc.cz/cs/Pages/new_home_page.aspx

Cyklostezky v Chrudimi vyrostou po kouskách, na Podhůru zatím ne. *IDnes.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: http://pardubice.idnes.cz/chrudim-stavi-dalsi-cyklostezku-dou-/pardubice-zpravy.aspx?c=A130724_1955548_pardubice-zpravy_jah

DAKO - CZ [online]. 2013 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.dako-cz.cz/>

Databaze.cz [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.databaze.cz/katalog.php>

Demografická ročenka SO ORP 2002 - 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-01-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/4030-12-r_2012

Demografický vývoj Pardubického kraje v letech 1991 až 2004. *Czso.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://notes3.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/krajkapitola/13-5303-05--0600>

E15.cz: Dušek křísí lokálky na pardubicku, trendu navzdory [online]. 2013 [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/doprava-a-logistika/dusek-krisi-lokalky-na-pardubicku-trendu-navzdory-1038596>

Electropoli [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.electropoli.com/>

HBI - online databáze firem [online]. 2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.hbi.cz/>

Historický lexikon obcí ČR 1986 - 2001, I. Díl. *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>

Historie sčítání lidu na území České republiky I. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i

Historie sčítání lidu na území České republiky II. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_ii

Holcim Česko [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.holcim.cz/>

Hospodářské noviny [online]. 2009 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-37196820-prehledne-mame-seznam-ohrozenych-dalnic-a-obchvatu>

Integrovaná strategie rozvoje území MAS Chrudimsko. Chrudim, 2014

INTEGROVANÁ STRATEGIE ÚZEMÍ MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY SKCH MAS SKUTEČSKO, KOŠUMBERSKO A CHRASTECKO, O. S. CHRÁNÍME SVŮJ ŽIVOTNÍ PROSTOR. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/MAS/MAS-Skutecko,-Kosumbersko-a-Chrastecko,-o-s>

Jedy z Transporty odvezlo 1 500 tatrovek. Ale clona ještě zůstane. *IDnes.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: http://pardubice.idnes.cz/nejvetsi-znecistení-v-transporte-je-uz-odstraneno-f85-/pardubice-zpravy.aspx?c=A141107_2114021_pardubice-zpravy_jah

IDOS.cz [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusy/spojeni/>

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 – 2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2013 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Systemove-stranky/Vyhledavani.aspx?searchtext=koncepce+st%C3%A1tn%C3%AD+politiky+cestovn%C3%ADho+ruchu&searchmode=anyword>

Kovolis Hedvikov [online]. 2013 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.kovolis-hedvikov.cz/production.html>

KYB [online]. 2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.kmcz.cz/>

Mapový server. *Regionální informační servis* [online]. 2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: http://mapy.crr.cz/tms/crr_a/default/?reload=1&z=1#c=3536025%252C5519376&z=1&l=ajax_default&p=&hs=1&

Městská a obecní statistika [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/mos/>

Městské lesy Chrudim s.r.o. [online]. 2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://lesychrudim.cz/>

Mikroregion Chrudimsko [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/>

Mikroregion Skutečsko - Ležáky [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: vrbatuvkostelec.cz

Národní síť Místních akčních skupin České republiky [online]. 2014 [cit. 2014-10-05]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

Nemocnice Chrudim [online]. 2012 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: http://www.nemcr.cz/editor/image/stranky3_soubory/vyrocní-zprava-2011.pdf

Obchvat města Chrudim [online]. 2014 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.obchvatchrudim.cz/popis-stavby-obchvat-chrudim-medlesice/>

Oficiální stránky mikroregionu Hlinecko [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://www.hlineckoregion.cz/articles.php?cat_id=6

OSEVA Agri Chrudim [online]. 2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.osevaagri.cz/>

Populační prognóza ČR do roku 205é. *Český statistický úřad* [online]. 2004 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4025-04>

Pramenné dílo 1991. *ČSÚ* [online]. 1992, 19.9.2007 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/pramenne_dilo_1991

První stavební Chrudim a. s. [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://psch.cz/>

Revitalizace trati Pardubice – Ždírec nad Doubravou. *Pardubický kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/search.asp>

SDRUŽENÍ OBCÍ TOULOVCOVY MAŠTALÉ [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://mastale.cz/>

Seznam tratí. *ŽelPage* [online]. 2014 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z: <http://www.zelpage.cz/trate/ceska-republika>

SIAG CZ [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.siag.cz/>

Situační a výhledová zpráva. *EAgri* [online]. 2012 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/situacni-a-vyhledove-zpravy/puda/>

SLDB 2001. *Český statistický úřad* [online]. 2005 [cit. 2014-01-08]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/index>

SLDB 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/priprava_sldb_2011

Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. *Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

Stavby plánované. *Ředitelství silnic a dálnic ČR* [online]. 2013 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/60B0D2B68CAAFED3C125790F0043C7A7/\\$file/r35-casy-ostrov.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/60B0D2B68CAAFED3C125790F0043C7A7/$file/r35-casy-ostrov.pdf)

Stavby ve výstavbě. *Ředitelství silnic a dálnic ČR* [online]. 2012 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/3985A91DB73E49B0C125752700348DBE/\\$file/s37-chrudim-medlesice.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/3985A91DB73E49B0C125752700348DBE/$file/s37-chrudim-medlesice.pdf)

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE NA OBDOBÍ 2014 – 2020 MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/MAS/MAS-Zeleznohorsky-region,-o-s>

STRATEGIE ROZVOJE ÚZEMÍ MAS LITOMYŠLSKO V LETECH 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/MAS/MAS-Litomyslsko>

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014 - 2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/MAS/MAS-Hlinecko,-o-s>

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY NA ROKY 2007-2013. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2006 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

Svazek obcí Košumberska [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://www.kosumbersko.estranky.cz/>

TMT Chrudim [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.tmt.cz/web/website/mainmenu/o-firme/>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=19&vo=null

VYSTOUPIL, Jiří, Josef KUNC, Martin ŠAUER a Petr TONEV. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010, XIII, č. 5. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/12_vyvoj%20cestovniho.pdf

Zákon č. 128/2000 Sb. *Zakonycr.cz* [online]. 2000 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-%28obecnizrizeni%29.html>

ZD Rosice [online]. 2014 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.rosice-zd.cz/>

12 SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník „*Rozvojový potenciál obcí na Chrudimsku*“
2. Obr. 1 Přehledová mapa obcí SO ORP Chrudim
3. Tab. 1 Přehled kritérií bodování pro určení polohy obce
4. Tab. 2 Zařazení obcí do polohových kategorií
5. Tab. 3 Jak hodnotíte úroveň realizace aktivit u uvedených oblastí v obci v současné době a před 5 lety?
6. Tab. 4 Index stáří obcí SO ORP Chrudim v roce 2012
7. Tab. 5 Počet spojů hromadné dopravy v obcích SO ORP Chrudim v roce 2014
8. Obr. 2 Nezaměstnanost v obcích SO ORP v roce 2011
9. Obr. 3 Nezaměstnanost v obcích SO ORP v roce 2001
10. Obr. 4 Cena zemědělské půdy v SO ORP Chrudim v roce 2014

DOTAZNÍK PRO DIPLOMOVOU PRÁCI

Rozvojevý potenciál obcí na Chrudimsku

název obce: _____

Vážená paní starostko, vážený pane starosto

Dovolte mi, abych Vám touto cestou položil několik otázek, týkajících se Vašich názorů na rozvojevý potenciál Vaší obce. Informace vzešlé z tohoto šetření budou použity pouze pro zpracování mé diplomové práce a dotazník je anonymní. Odhadovaný čas na zpracování dotazníku je cca 12 minut. Protože jsem si vědom Vaší pracovní vytíženosti, chci Vám poděkovat za Váš čas a spolupráci. V případě jakékoli nejasnosti mne prosím neváhejte kontaktovat.

Kontakt: Bc. Ladislav Jiroušek (Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 17. listopadu 1192/12, 771 46, tel: 776 598 322, e-mail: jirousek.ladislav@gmail.com)

| |
|---------------------------|
| A – Popisná oblast |
|---------------------------|

1) Jak dlouho žijete ve Vaší obci? Uveďte prosím v letech

2) Starosta(ka) (prosím zvýrazněte): uvolněný(á) X neuvolněný(á)

3) Jak hodnotíte občanskou vybavenost ve Vaší obci? (prosím zvýrazněte)

1 – velmi dobrá 2 – spíše dobrá 3 – spíše špatná 4 – velmi špatná

4) Jak hodnotíte nabídku pracovních příležitostí ve Vaší obci? (prosím zvýrazněte)

1 – velmi dobrá 2 – spíše dobrá 3 – spíše špatná 4 – velmi špatná

5) Jak byste charakterizoval/a společenský život ve Vaší obci? (prosím zvýrazněte)

1 – velmi aktivní 2 – spíše aktivní 3 – spíše pasivní 4 – velmi pasivní

6) Pořádá Vaše obec pravidelně společenské akce (kulturní, sportovní) (prosím zvýrazněte)

1 – ano 2- ne Jaké? :

7) Jak hodnotíte úroveň životního prostředí v obci? (prosím zvýrazněte)

1 – velmi dobrá 2 – spíše dobrá 3 – spíše špatná 4 – velmi špatná

B – Občané a rozvoj obce

1) Mají občané Vaší obce zájem o činnost veřejných orgánů? Ano x Ne x Částečně

1a) Veřejného zasedání zastupitelstva se průměrně účastní ___?(osob)

1b) Do činnosti veřejných akcí je zapojeno ___? (osob)

2) Projevují obyvatelé Vaší obce zájem o dění v obci? Ano x Ne x Částečně

Pokud ano, jakou formou (prosím zvýrazněte)

Žádost o informace přímo na úřadu – předkládání vlastních návrhů – diskuzí na internetu – prostřednictvím místního tisku (zpravodaj) – jinou formou _____

3) Využíváte marketingové postupy ve vztahu k občanům? (prosím zvýrazněte)

Ankety – společné setkávání s občany – členství občanů v pracovních skupinách – webové stránky

Jiné: _____

4) Máte přehled o občanech, kteří vám mohou pomoci v různých oblastech? (v každém řádku označte křížkem pouze jedno pole, které odpovídá vašemu mínění)

| | Ano | Ne | Částečně |
|---|-----|----|----------|
| Kultury | | | |
| Sportu | | | |
| Financování (soukromé podniky, zájmové skupiny, atp.) | | | |
| Zisk finančních prostředků (dotací, grantů, atp.) | | | |
| Cestovního ruchu | | | |
| Rozvoje obce | | | |
| Životního prostředí | | | |

5) Považujete propagaci obce za důležitou součást rozvoje? (prosím zvýrazněte)

Zásadně ano X je to běžná součást agendy X ne, není to důležité

6) Jaké formy propagace používáte? (prosím vypište)

7) Aktualizujete informace o dění ve své obci na internetových stránkách? Ano x Ne

Pokud ano, kolikrát měsíčně? _____

8) Má Vaše obec určeny následující aspekty? (v každém řádku označte křížkem pouze jedno pole, které odpovídá vašemu mínění)

| Aspekt | Ano | Ne | Zpracovává se |
|--|-----|----|---------------|
| Vizi | | | |
| Poslaní | | | |
| Strategický dlouhodobý cíl | | | |
| Rozvojovou střednědobou koncepcí (2 – 4 let) | | | |
| Rozvojovou dlouhodobou koncepcí (5 – 10 let) | | | |
| Investiční priority | | | |
| Strategický plán | | | |
| Rozpočtový plán | | | |
| Investiční plán | | | |

9) Připravujete projekty pro získání peněz ze strukturálních fondů EU? Ano x Ne

Pokud ne, co tomu brání? (prosím zvýrazněte)

Nedostatek informací z nadřízených orgánů kraje

Nedostatek aktivních předkladatelů projektů

Nedostatek poradenských firem

Nedostatek finančních prostředků ke spolufinancování projektů

Jiné: _____

10) Dosáhli jste na dotace z EU nebo na jiné granty? Ano x Ne

Pokud ano, uveďte prosím: _____

11) Je Vaše obec součástí nějaké zájmové skupiny? (mikroregion, svazek obcí, MAS, atp.)

Ano x Ne x nevím

Pokud ano, které? _____

Za jakým účelem Vaše obec do této skupiny (skupin) vstoupila?

12) Jak hodnotíte úroveň realizace aktivit u uvedených oblastí v obci v současné době a před 5 lety? (známkování jako ve škole: 1 výborná – 5 nedostatečná)

| | 2008 | 2013 |
|--|------|------|
| Veřejná infrastruktura (kanalizace, silnice, atp.) | | |
| Dopravní obslužnost | | |
| Čistota a vzhled obce | | |
| Služby (obchody, pošta, atp.) | | |
| Kulturní a sportovní vyžití | | |
| Pracovní příležitosti | | |
| Zdravotnictví a sociální služby | | |
| Životní prostředí | | |
| Cestovní ruch | | |
| Bydlení | | |

13) Spolupracujete při rozvoji obce s některými subjekty? (v každém řádku označte křížkem pouze jedno pole, které odpovídá vašemu mínění)

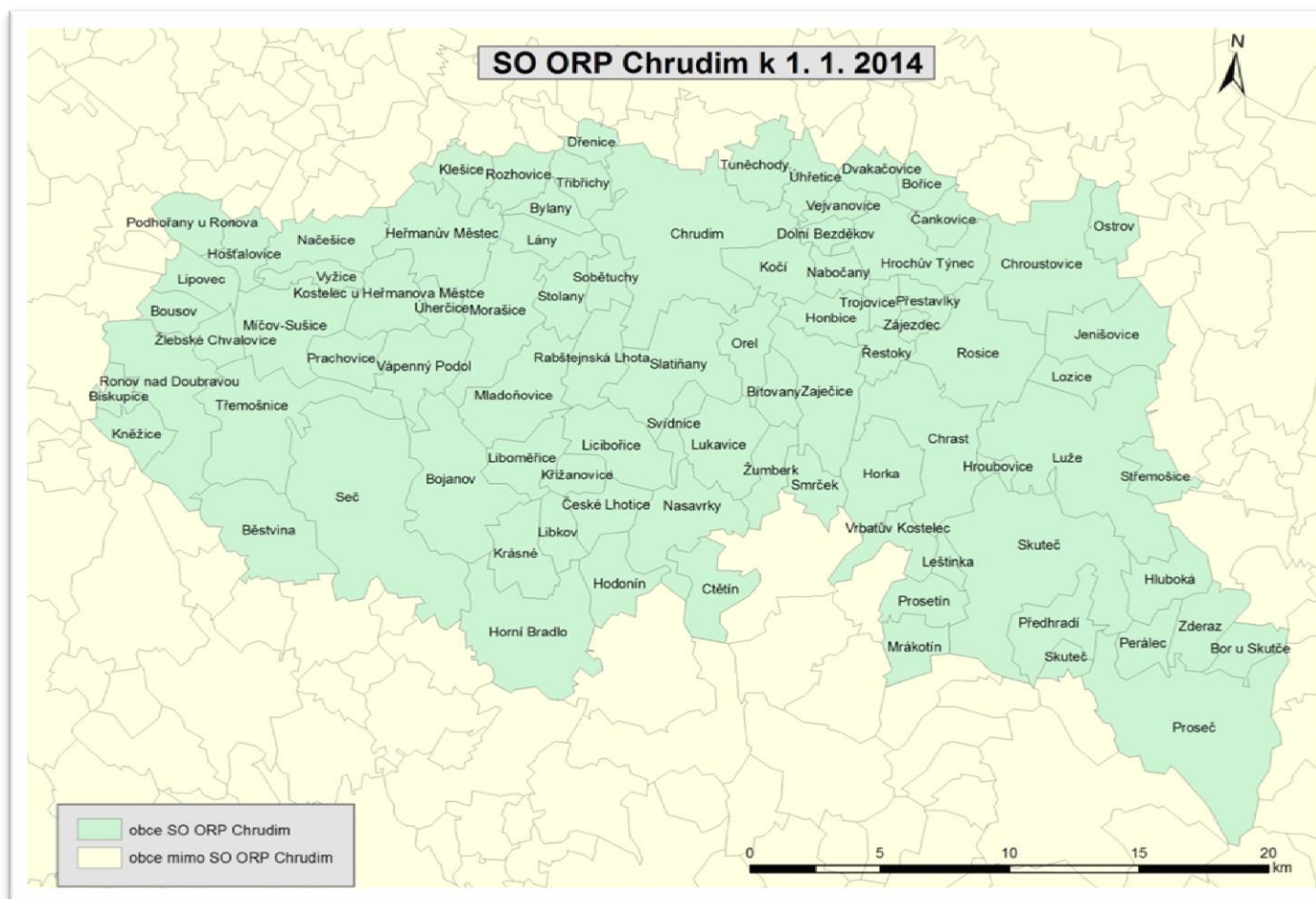
| Subjekty | Ano | Částečně | O jaký projekt se jedná | Ne |
|----------------------------|-----|----------|-------------------------|----|
| S krajem | | | | |
| S neziskovými organizacemi | | | | |
| S občany | | | | |
| Se zájmovými sdruženími | | | | |
| S jinými obcemi | | | | |
| Se soukromou sférou | | | | |
| S rozvojovými agenturami | | | | |
| Jiné | | | | |

14) Co považujete za nejdůležitější věci, nebo projekty, které se podařilo v obci realizovat?

15) Co se naopak nepodařilo zrealizovat?

16) Zde můžete uvést jakékoliv připomínky, návrhy, či opatření, které by mohly vést k rozvoji Vaší obce:

Ještě jednou Vám děkuji za ochotu a čas, který jste tomuto dotazníkovému šetření věnoval(a).



Obr. 1 Přehledová mapa obcí SO ORP Chrudim

Tab. 1 Přehled kritérií bodování pro určení polohy obce

| typ infrastruktury | dopravní kritérium | body |
|--------------------|---|------|
| silnice | vzdálenost intravilánu obce od sjezdu z D/R do 5,0 km | 5 |
| | vzdálenost intravilánu obce od sjezdu z D/R v rozmezí 5,5 - 10,0 km | 3 |
| | vzdálenost intravilánu obce od sjezdu z D/R v rozmezí 10,5 - 15,0 km | 1 |
| | průjezd silnice první třídy intravilánem obce | 4 |
| | vzdálenost intravilánu obce od silnice I. třídy do 5,0 km | 2 |
| | vzdálenost intravilánu obce od silnice I. třídy v rozmezí 5,1 - 10,0 km | 1 |
| | průjezd silnice druhé třídy intravilánem obce | 1 |
| železnice | průjezd národního koridoru | 1 |
| | průjezd celostátní dráhy | 2 |
| | průjezd regionální dráhy | 1 |
| | průjezd dráhy s více dopravními kolejemi (dvou a více kolejné dráhy | 1 |
| | průjezd elektrifikované dráhy | 1 |

Zdroj: Venkovský prostor a jeho oživení. Binek et al., 2006.

Tab. 2 Zařazení obcí do polohových kategorií

| polohová kategorie | počet bodů |
|-----------------------------------|------------|
| zázemí měst | / |
| obce s dobrou dopravní polohou | 6 a více |
| obce s průměrnou dopravní polohou | 3 až 5 |
| obce se špatnou dopravní polohou | méně než 3 |

Zdroj: Venkovský prostor a jeho oživení. Binek et al., 2006.

Tab. 3 Jak hodnotíte úroveň realizace aktivit u uvedených oblastí v obci v současné době a před 5 lety? (známkování jako ve škole: 1 výborná – 5 nedostatečná)

| obec | 1 | | 2 | | 3 | | 4 | | 5 | | 6 | | 7 | | 8 | | 9 | | 10 | |
|---------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------------|------|------|------|------|------|------------|------|------|------|
| | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 |
| Biskupice | 4 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 5 | 5 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 |
| Čankovice | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 3 | 3 | 3 | nehodnotil | | | | 1 | 1 | nehodnotil | | | |
| Dřenic | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 |
| Dvakačovice | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 | 3 | 5 | 2 | 2 | 5 | 5 | 5 | 5 | 1 | 1 | 5 | 5 | 1 | 1 |
| Honbice | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 5 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 |
| Horka | 2 | 3 | 2 | 4 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 5 | 3 | 3 | 2 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 |
| Hošťalovice | 3 | 1 | 3 | 2 | 1 | 1 | 3 | 3 | 1 | 1 | 4 | 3 | 5 | 5 | 1 | 1 | 2 | 1 | 1 | 1 |
| Hrochův Týnec | 1 | 1 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 |
| Chrast | 3 | 2 | 3 | 2 | 4 | 2 | 2 | 2 | 4 | 2 | 3 | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 2 | 4 | 2 |
| Chrudim | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 |
| Jenišovice | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 |
| Kněžice | 4 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 4 | 2 | 5 | 5 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Lány | 1 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 | 5 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 3 | 1 | 1 | 5 | 5 | 2 | 2 |
| Libkov | 3 | 4 | 3 | 4 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 |
| Licibořice | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 2 | 1 | 1 | 2 | 3 | 4 | 4 | 5 | 5 | 1 | 1 | 3 | 2 | 2 | 2 |
| Lozice | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 1 | 4 | 4 | 2 | 4 | 5 | 5 | 3 | 3 | 3 | 2 | 5 | 5 | 2 | 2 |
| Mladoňovice | 3 | 3 | 3 | 2 | 3 | 2 | 3 | 3 | 4 | 1 | 4 | 4 | 3 | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 3 | 2 |
| Morašice | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 4 | 4 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 |
| Mrákotín | 2 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Orel | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 5 | 5 | 3 | 2 |

| obec | 1 | | 2 | | 3 | | 4 | | 5 | | 6 | | 7 | | 8 | | 9 | | 10 | |
|--------------------|------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 | 2008 | 2013 |
| Perálec | 3 | 3 | 2 | 5 | 1 | 1 | 3 | 3 | 3 | 3 | 5 | 5 | nehodnotil | | | | | | | |
| Podhořany u Ronova | 1 | 1 | 3 | 1 | 2 | 1 | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Předhradí | 3 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 3 | 3 | 3 | 4 | 2 | 2 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 2 |
| Rabštejská Lhota | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 3 | 3 | 4 | 4 | 2 | 2 | 3 | 2 | 1 | 1 |
| Rosice | 4 | 2 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 5 | 5 | 3 | 2 | 5 | 5 | 3 | 3 |
| Rozhovice | nevyplnila | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Slatiňany | 2 | 1 | 3 | 3 | 2 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 3 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 |
| Stolany | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 3 | 2 | 2 | 3 | 5 | 3 | 4 | 2 | 4 | 4 | 3 | 2 |
| Střemošice | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 2 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Svídnice | 2 | 1 | 3 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 5 | 5 | 3 | 3 | 2 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 |
| Třemošnice | 3 | 2 | 4 | 2 | 4 | 2 | 3 | 2 | 3 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 4 | 3 | 2 | 2 |
| Třebířchy | 4 | 3 | 3 | 2 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Vápenný Podol | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 5 | 5 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Vejvanovice | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 5 | 5 | 2 | 2 |
| Zderaz | 3 | 1 | 2 | 4 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 4 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 |
| Žlebské Chvalovice | 3 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 5 | 5 | 5 | 5 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 |
| Žumberk | 4 | 2 | 4 | 1 | 4 | 2 | 2 | 5 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 | 2 | 4 | 3 |

Zdroj: dotazníkové šetření

1 - Veřejná infrastruktura (kanalizace, silnice, atp.)/2 - Dopravní obslužnost/ 3 - Čistota a vzhled obce/ 4 - Služby (obchody, pošta, atp.)/ 5 - Kulturní a sportovní vyžití/ 6 - Pracovní příležitosti/ 7 - Zdravotnictví a sociální služby/ 8 - Životní prostředí/ 9 - Cestovní ruch/ 10 – Bydlení

Tab. 4 Index stáří obcí SO ORP Chrudim v roce 2012

| obec | počet obyvatel | 0-14 | 15-64 | 65+ | index stáří |
|-----------------------------|----------------|------|-------|------|-------------|
| Běstvina | 520 | 15,9 | 62,2 | 21,9 | 137,7 |
| Biskupice | 61 | 15,0 | 75,0 | 10,0 | 66,7 |
| Bítovany | 413 | 15,2 | 64,4 | 20,4 | 134,2 |
| Bojanov | 638 | 11,9 | 64,6 | 23,5 | 197,5 |
| Bor u Skutče | 153 | 12,0 | 69,3 | 18,7 | 155,8 |
| Bořice | 171 | 15,0 | 63,7 | 21,3 | 142,0 |
| Bousov | 218 | 14,4 | 70,3 | 15,3 | 106,3 |
| Bylany | 411 | 20,3 | 70,1 | 9,6 | 47,3 |
| Ctětín | 273 | 12,7 | 61,1 | 26,2 | 206,3 |
| Čankovice | 313 | 16,1 | 69,1 | 14,8 | 91,9 |
| České Lhotice | 101 | 11,8 | 62,7 | 25,5 | 216,1 |
| Dolní Bezděkov | 183 | 17,2 | 67,2 | 15,6 | 90,7 |
| Dřenice | 344 | 16,9 | 68,9 | 14,2 | 84,0 |
| Dvakačovice | 177 | 14,0 | 71,4 | 14,6 | 104,3 |
| Heřmanův Městec | 4 875 | 14,8 | 65,7 | 19,5 | 131,8 |
| Hluboká | 209 | 13,6 | 67,3 | 19,1 | 140,4 |
| Hodonín | 98 | 18,4 | 69,4 | 12,2 | 66,3 |
| Honbice | 182 | 11,6 | 67,5 | 20,9 | 180,2 |
| Horka | 396 | 12,3 | 68,5 | 19,2 | 156,1 |
| Horní Bradlo | 473 | 10,7 | 69,3 | 20,0 | 186,9 |
| Hošťalovice | 137 | 16,2 | 58,8 | 25,0 | 154,3 |
| Hrochův Týnec | 1 962 | 18,3 | 66,0 | 15,7 | 85,8 |
| Hroubovice | 367 | 16,6 | 66,0 | 17,4 | 104,8 |
| Chrast | 3 143 | 14,6 | 68,7 | 16,7 | 114,4 |
| Chroustovice | 1 260 | 15,8 | 68,4 | 15,8 | 100,0 |
| Chrudim | 23 217 | 14,4 | 68,6 | 17,0 | 118,1 |
| Jenišovice | 425 | 13,2 | 70,3 | 16,5 | 125,0 |
| Klešice | 380 | 19,6 | 70,6 | 9,8 | 50,0 |
| Kněžice | 149 | 13,9 | 62,3 | 23,8 | 171,2 |
| Kočí | 588 | 14,7 | 72,3 | 13,0 | 88,4 |
| Kostelec u Heřmanova Městce | 324 | 16,3 | 72,8 | 10,9 | 66,9 |
| Krásné | 173 | 11,5 | 66,7 | 21,8 | 189,6 |
| Křižanovice | 111 | 13,5 | 63,1 | 23,4 | 173,3 |
| Lány | 256 | 20,2 | 65,8 | 14,0 | 69,3 |
| Leštinka | 133 | 10,6 | 68,2 | 21,2 | 200,0 |
| Libkov | 80 | 4,9 | 70,4 | 24,7 | 504,1 |

| obec | počet obyvatel | 0-14 | 15-64 | 65+ | index stáří |
|---------------------|----------------|------|-------|------|-------------|
| Liboměřice | 151 | 15,9 | 69,5 | 14,6 | 91,8 |
| Licibořice | 235 | 14,8 | 70,0 | 15,2 | 102,7 |
| Lipovec | 247 | 13,1 | 66,4 | 20,5 | 156,5 |
| Lozice | 158 | 18,4 | 69,6 | 12,0 | 65,2 |
| Lukavice | 915 | 17,8 | 68,5 | 13,7 | 77,0 |
| Luže | 2 525 | 15,0 | 68,3 | 16,7 | 111,3 |
| Míčov-Sušice | 262 | 10,2 | 66,4 | 23,4 | 229,4 |
| Mladoňovice | 321 | 12,5 | 70,5 | 17,0 | 136,0 |
| Morašice | 675 | 15,4 | 68,1 | 16,5 | 107,1 |
| Mrákotín | 358 | 16,5 | 68,1 | 15,4 | 93,3 |
| Nabočany | 125 | 22,0 | 62,3 | 15,7 | 71,4 |
| Načešice | 581 | 17,1 | 69,8 | 13,1 | 76,6 |
| Nasavrky | 1 654 | 15,7 | 67,2 | 17,1 | 108,9 |
| Orel | 761 | 14,6 | 68,5 | 16,9 | 115,8 |
| Ostrov | 224 | 22,5 | 66,9 | 10,6 | 47,1 |
| Perálec | 243 | 11,8 | 69,3 | 18,9 | 160,2 |
| Podhořany u Ronova | 262 | 12,2 | 64,9 | 22,9 | 187,7 |
| Prachovice | 1 462 | 15,6 | 73,1 | 11,3 | 72,4 |
| Proseč | 2 161 | 14,8 | 66,8 | 18,4 | 124,3 |
| Prosetín | 808 | 16,3 | 70,3 | 13,4 | 82,2 |
| Předhradí | 431 | 13,8 | 69,1 | 17,1 | 123,9 |
| Přestavky | 227 | 11,9 | 79,3 | 8,8 | 73,9 |
| Rabštejská Lhota | 718 | 17,4 | 72,9 | 9,7 | 55,7 |
| Ronov nad Doubravou | 1 716 | 14,7 | 67,8 | 17,5 | 119,0 |
| Rosice | 1 363 | 16,9 | 69,5 | 13,6 | 80,5 |
| Rozhovice | 280 | 17,5 | 67,8 | 14,7 | 84,0 |
| Řestoky | 483 | 19,0 | 64,6 | 16,4 | 86,3 |
| Seč | 1 677 | 11,3 | 70,8 | 17,9 | 158,4 |
| Skuteč | 5 232 | 15,3 | 67,1 | 17,6 | 115,0 |
| Slatiňany | 4 213 | 15,4 | 67,7 | 16,9 | 109,7 |
| Smrček | 119 | 18,8 | 65,8 | 15,4 | 81,9 |
| Sobětuchy | 841 | 18,2 | 72,9 | 8,9 | 48,9 |
| Stolany | 367 | 13,7 | 73,7 | 12,6 | 92,0 |
| Střemošice | 187 | 8,8 | 69,2 | 22,0 | 250,0 |
| Svídnice | 421 | 14,3 | 67,6 | 18,1 | 126,6 |
| Trojovice | 202 | 17,3 | 64,8 | 17,9 | 103,5 |
| Třemošnice | 3 179 | 12,5 | 71,2 | 16,3 | 130,4 |
| Třibřichy | 285 | 13,1 | 70,7 | 16,2 | 123,7 |

| obec | počet obyvatel | 0-14 | 15-64 | 65+ | index stáří |
|--------------------|----------------|------|-------|------|-------------|
| Tuněchody | 599 | 17,5 | 64,9 | 17,6 | 100,6 |
| Úherčice | 129 | 17,8 | 60,5 | 21,7 | 121,9 |
| Úhřetice | 468 | 16,7 | 63,6 | 19,7 | 118,0 |
| Vápenný Podol | 218 | 17,9 | 67,0 | 15,1 | 84,4 |
| Vejvanovice | 302 | 12,7 | 72,6 | 14,7 | 115,7 |
| Vrbatův Kostelec | 338 | 16,6 | 67,4 | 16,0 | 96,4 |
| Vyžice | 176 | 19,4 | 60,7 | 19,9 | 102,6 |
| Zaječice | 1 065 | 15,1 | 67,5 | 17,4 | 115,2 |
| Zájezdec | 137 | 18,1 | 63,8 | 18,1 | 100,0 |
| Zderaz | 269 | 16,9 | 66,9 | 16,2 | 95,9 |
| Žlebské Chvalovice | 92 | 11,0 | 53,8 | 35,2 | 320,0 |
| Žumberk | 246 | 14,3 | 65,2 | 20,5 | 143,4 |

Zdroj: czso.cz

Příloha č. 7

Tab. 5 Počet spojů hromadné dopravy v obcích SO ORP Chrudim v roce 2014

| obec | z obce do Chrudimi | | z Chrudimi do obce | |
|-----------------|--------------------|--|--------------------|---------------|
| | od 5:00 do 9:00 | | od 14:00 do 20:00 | 20:01 - 23:59 |
| Běstvina | 4a | | 4a | 0 |
| Biskupice | 1a | | 0 | 0 |
| Bítovany | 3a | | 7a | 1a |
| Bojanov | 7a | | 12a | 0 |
| Bor u Skutče | 5a | | 2a | 0 |
| Bořice | 2a2v | | 3v | 0 |
| Bousov | 3a | | 3a | 0 |
| Bylany | 13a | | 12a | 0 |
| Ctětín | 4a | | 4a | 0 |
| Čankovice | 4a | | 3a | 0 |
| České Lhotice | 2a | | 1a | 0 |
| Dolní Bezděkov | 4a | | 3a | 0 |
| Dřenice | 7a | | 7a | 0 |
| Dvakačovice | 6a | | 5a | 1a |
| Heřmanův Městec | 12a | | 12a | 0 |
| Hluboká | 2a | | 2a | 0 |
| Hodonín | 2a | | 1a | 0 |
| Honbice | 2a | | 4a | 0 |
| Horka | 6v1a | | 7v2a | 2v |
| Horní Bradlo | 2a | | 3a | 0 |
| Hošťalovice | 4a | | 4a | 0 |

Pozn. a – autobus, v – vlak

Zdroj: IDOS.cz

| obec | z obce do Chrudimi | z Chrudimi do obce | |
|-----------------------------|--------------------|--------------------|---------------|
| | od 5:00 do 9:00 | od 14:00 do 20:00 | 20:01 - 23:59 |
| Hrochův Týnec | 3v11a | 3v5a | 1 |
| Hroubovice | 4av | 3v3a | 0 |
| Chrast | 7v11a | 7v14a | 2v |
| Chroustovice | 6a | 5a | 0 |
| Jenišovice | 3a | 3a | 0 |
| Klešice | 10a | 13a | 1 |
| Kněžice | 1a | 1a | 0 |
| Kočí | 7a | 8a | 0 |
| Kostelec u Heřmanova Městce | 7a | 8a | 1 |
| Krásné | 3a | 1a | 0 |
| Křižanovice | 3a | 3a | 0 |
| Lány | 3a | 6a | 0 |
| Leštinka | 2a | 4a | 0 |
| Libkov | 3a | 1a | 0 |
| Liboměřice | 5a | 6a | 0 |
| Licibořice | 4a | 6a | 0 |
| Lipovec | 3a | 3a | 0 |
| Lozice | 3a | 2a | 0 |
| Lukavice | 13a | 16a | 2a |
| Luže | 8av | 4a3v | 0 |
| Míčov-Sušice | 2a | 4a | 0 |
| Mladoňovice | 5a | 7a | 0 |
| Morašice | 7a | 9a | 0 |
| Mrákotín | 2a | 3v3a | 1v |
| Nabočany | 8a | 9a | 0 |
| Načešice | 5a | 4a | 0 |
| Nasavrky | 12a | 12a | 1a |
| Orel | 9a | 9a | 1a |
| Ostrov | 3a | 2a | 0 |
| Perálec | 4a | 3a1v | 0 |
| Podhořany u Ronova | 4a | 6a | 0 |
| Prachovice | 7a | 9a | 1a |
| Proseč | 10a | 4a4v | 0 |
| Prosetín | 6v | 7v2a | 2v |
| Předhradí | 2v5a | 6v3a | 0 |

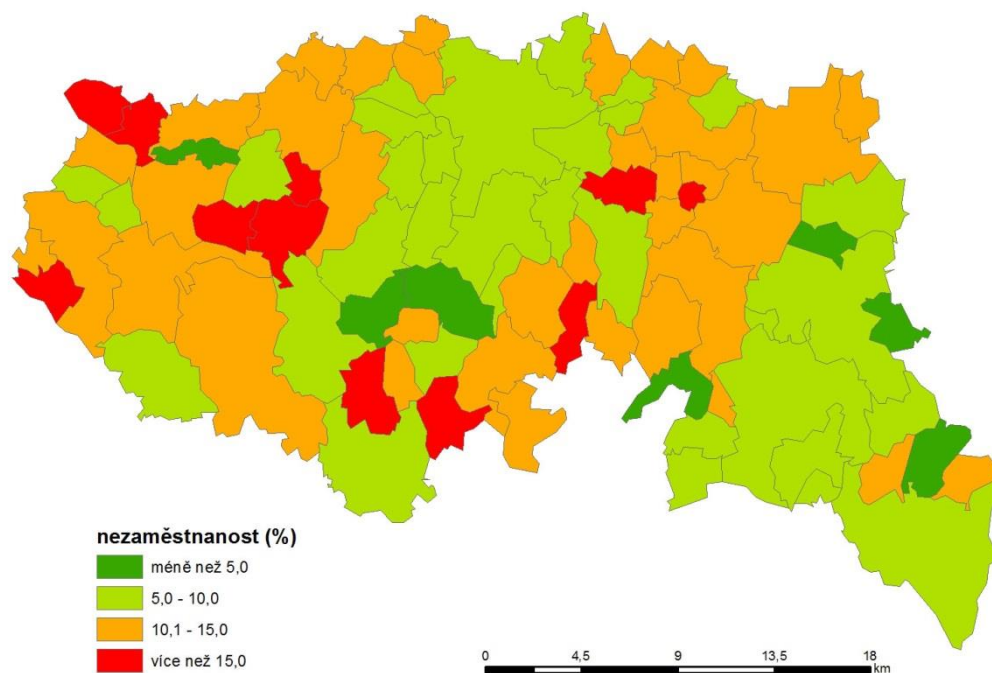
Pozn. a – autobus, v – vlak

Zdroj: IDOS.cz

| obec | z obce do Chrudimi | z Chrudimi do obce | |
|---------------------|--------------------|--------------------|---------------|
| | od 5:00 do 9:00 | od 14:00 do 20:00 | 20:01 - 23:59 |
| Přestavky | 6a | 8a | 1a |
| Rabštejská Lhota | 4a | 6a | 0 |
| Ronov nad Doubravou | 3a | 7a | 0 |
| Rosice | 6a | 11a | 1a |
| Rozhovice | 9a | 8a | 0 |
| Řestoky | 9a | 9a | 1a |
| Seč | 4a | 10a | 0 |
| Skuteč | 10a2v | 7v7a | 1v |
| Slatiňany | 20a6v | 22a8v | 2a3v |
| Smrček | 5a | 2v7a | 1a |
| Sobětuchy | 5a | 6a | 0 |
| Stolany | 4a | 7a | 0 |
| Střemošice | 3a | 2a | 0 |
| Svídnice | 4a | 3a | 0 |
| Trojovice | 5a | 7a | 1a |
| Třemošnice | 6a | 12a | 1a |
| Třebřichy | 7a | 7a | 0 |
| Tuněchody | 3v3a | 3v2a | 0 |
| Úherčice | 3a | 4a | 0 |
| Úhřetice | 3v2a | 3v1a | 0 |
| Vápenný Podol | 4a | 4a | 0 |
| Vejvanovice | 3v4a | 3v3a | 1a |
| Vrbatův Kostelec | 5v3a | 7v6a | 2v |
| Vyžice | 3a | 4a | 0 |
| Zaječice | 9a6v | 9a7v | 2v |
| Zájezdec | 5a | 8a | 1a |
| Zderaz | 4a | 3a1v | 0 |
| Žlebské Chvalovice | 3v2a | 5a | 0 |
| Žumberk | 3a | 6a | 1a |

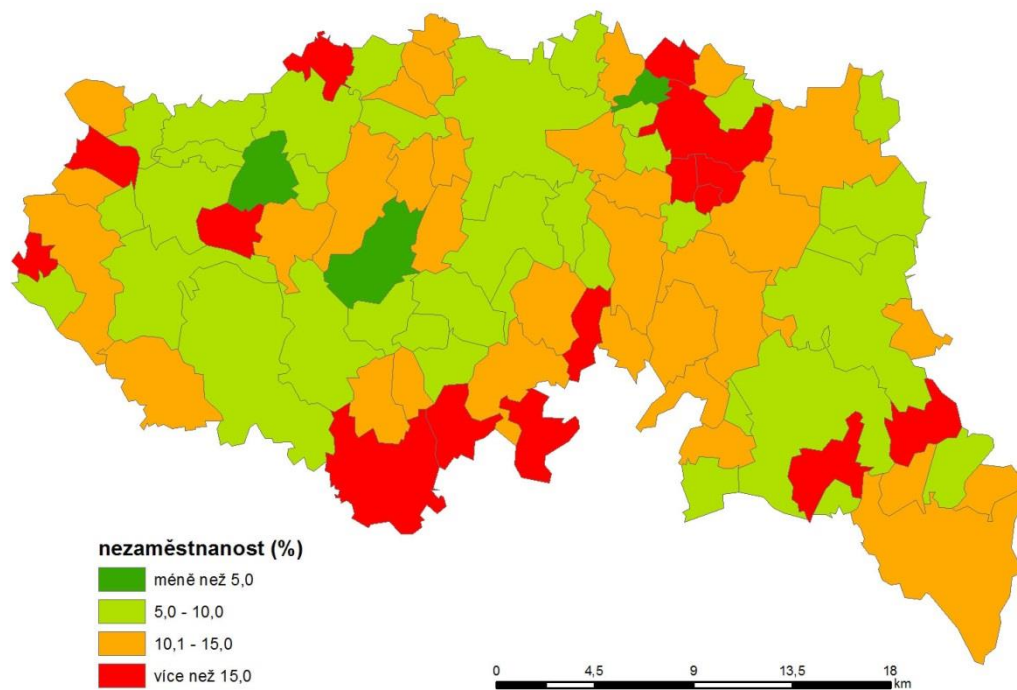
Pozn. a – autobus, v – vlak

Zdroj: IDOS.cz



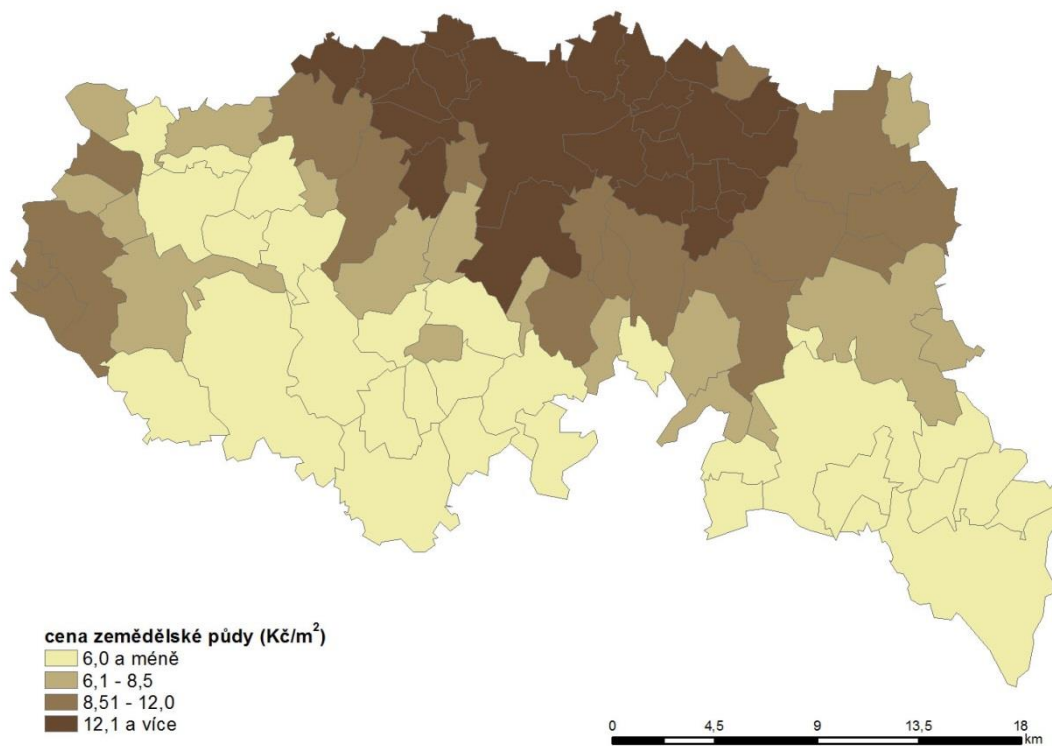
Obr. 2 Nezaměstnanost v obcích SO ORP Chrudim v roce 2001

Zdroj: czso.cz, vlastní výpočty a zpracování



Obr. 3 Nezaměstnanost v obcích SO ORP Chrudim v roce 2011

Zdroj: czso.cz, vlastní výpočty a zpracování



Obr. 4 Cena zemědělské půdy v SO ORP Chrudim v roce 2014